

straktem ze dinn hunn, mee dass d’Klimakris och zu Lëtzebuerg ukomm ass.

Mir müssen agéieren, a wat méi séier, wat besser. Dat heescht, dass mer eis müssen a Fro stellen, wéi mer fonctionéieren als Eenzelnen an awer och als Gesellschaft. Mir müssen nodenken an de Beräicher Logement, Mobilitéit, Energieversuergung a villes méi. An dat verlaangt vu jiddwerengem, vun all Eenzelnem e Mentalitéitswiessel. An dee kréie mer nëmmen hin, wa mer och jiddweree mat op de Wee huelen. Dat ass fir d’Demokratesch Partei ganz kloer.

Klimapolitik mécht een net géint d’Leit, Klimapolitik mécht een net laanscht d’Leit, mee Klimapolitik kann een nëmme mat de Leit zesumme maachen. Mir brauchen d’Akzeptanz vun de Mesuren, zum Beispill andeem d’Leit aktiv matagebonne ginn, fir weider Schrëtt am Klimaschutz ze goen.

An de Klimaschutz wäert eis déi nächst Jore vill, vill Geld kaschten. Och hei ass et deemno émsou méi wichteg, dass eis Klimapolitik matgedroe gëtt. Mir müssen derfir suergen, dass dës Politik sozial ofgefiedert gëtt - do, wou et ubruecht ass.

Mir müssen eis awer och bewosst sinn, dass mer keen anere Wee hunn, ewéi d’Klimakris zesummen unzegoen. Well keng ambitiéis Klimapolitik, dat gëtt eis herno e vill, vill, vill méi deiere Wee!

Am rezentsten IPCC-Rapport ass den Eescht vun der Lag nach eng kéier kloer duergestallt. Wa mer keng staark Mesuren ënnerhuelen, da wäerte mer déi +1,5 C-Erhéijung vun den Temperature schonn 2035 erreechen, also an e bësse méi wéi zéng Joer.

Mir sollen awer elo guer net fatalistescht sinn, well de Rapport ass et och net. Mee mir hunn et an der Hand, fir elo eist Land an eis Welt an déi richteg Richtung ze lenken.

Dës Regierung huet vun Ufank un hir Responsabilitéiten am Klimaschutz ganz, ganz eescht geholl a Prioritéite gesat. A mäi Kollege Max Hahn wäert de Mëtteg méi am Detail drop agoen, mee ech wëll elo schonn ënnersträichen, dass considerabel Efforte gemaach gi sinn, notament fir eng klimafrëndlech Mobilitéit ze fërderen, fir déi erneierbar Energie massiv auszubauen a fir d’Emissiounsneutralitéit am Wunnen an Heizen hinzekréien.

D’Regierung huet Rekordinvestitiounen an den ëffentlechen Transport ënnerholl, sief dat den Tram, den Ausbau vum Schinnennetz, Park & Ride-Anlagen oder natierlech och de gratis ëffentlechen Transport.

Jo, an et gouf eng CO₂-Steier agefouert! Ech hu virun dovun geschwat, dass mer jiddweree mathuele müssen. A genau dat gëtt hei gemaach. Virun allem Leit mat kleng Revenuen, déi awer op den Auto ugewise sinn, do ass dës CO₂-Steier eng Belaaschtung. A mir hunn dowéinst fir déi méi kleng Revenuen de Crédit d’impôt fir Salariéen, Independanten a Pensionären ëm 96 Euro d’Joer erhéicht. Et ass eng wichteg Measure, fir dat heite sozial ofzefiede-

ren. D’Klimapolitik kann nëmmen Hand an Hand goe mat enger sozialer Gerechtegkeet.

De Budget 2022 wäert dës Efforten nach eemol verstärken. Joer fir Joer wäerte méi héich Investissementen an de Klimaschutz getäteg ginn. Ronn 765 Milliounen Euro, dat ass de Montant, dee fir d’nächst Joer virgesinn ass fir Investissementen am Beräich Nohaltegkeet. An eleng dës Investissementen wäerte bis 2024 op 975 Milliounen klammen.

Zum Logement: Dat, mengen ech, ass fir jiddweren heibannen eng vun den Haaptprioritéiten an och fir eis. A mir müssen, gradesou gutt wéi mer un déi Klimakris eruginn, och de Logementsproblem an Ugrëff huelen. Et ass eng absolutt Prioritéit, ech mengen, net nëmme vun der Regierung, mee vu jiddwerengem, deen heibanne sëtzt.

De Wunnengsbauprobem ass jo net vu gëschto haut entstanen. A wa mer éierlech sinn, wäerte mer de Wunnengsbauprobem och net vun haut op muer geléist kréien. Fakt ass awer, dass de Logement och ëmmer méi zu engem grouse soziale Problem hei am Land gëtt, an dat musse mer eis agestoen.

Parteien vun alle Faarwen hunn et bis ewell net fäerdegbruecht, fir déi Präisspiral ze brieche. An d’Pandemie an och hiren Impakt op d’Liwwerketten hunn d’Präisser nach eng kéier massiv an d’Luucht gedriwwen. An och iwwert déi nächst Zäit wäert déi Evolutioun do Spueren um Wunnengsbaumarché hannerloossen.

Dës Regierung huet awer scho gewisen, dass se sech net scheit, alles drunzesetzen, fir der Situatioun Här ze ginn. Ënner anerem gouf mam Pacte Logement 2.0, dee mer virum Summer hei gestëmmt hunn, awer e Paradigmewiessel agelaut, an zwar andeems Staat a Gemengen endlech an de Besëtz vu Bauterrain kënnen kommen, op där enger Säit, an op där anerer Säit, well awer och méi dense ka gebaut ginn.

D’Gemenge kënnen a se müssen am Logement och hir Responsabilitéit iwwerhuelen. A menger Gemeng, zu Jonglënster, schaffe mer grad un zwee Wunnengsbauprojekte fir abordable Wunnraum op Terrainen, déi eis gehéieren. Do entstinn eelef Haiser, zéng Appartementen an eng Surface commerciale. Mir wäerten op dësen Terrainen, déi der Gemeng gehéieren, Wunnunitéite schafen, déi mer iwwer e Bail emphytéotique iwwer 99 Joer un d’Leit, déi e Lien mat eiser Gemeng hunn, verkafen. Si dierfen net scho Propriétaire vun engem Immeubel sinn, si musse selwer an déi Wunneng plënnere si kréien och déi Plus-value, déi herno kéint erauskommen, vun Ufank u fixéiert, soudass mat deem doten Objet net ka spekuléiert ginn.

Dat ass nëmmen ee Beispill, wéi um lokalen Niveau Wunnraum zu engem erschwéngleche Präis kann entstoen, well ech kennen och de Präis um Meterkaree, deen hei wäert gefrot ginn, an dee läit daitlech ënnert dem Marchépräis, deen am Moment zu Jonglënster gefrot gëtt.

Um nationalen Niveau, do ass och vill passéiert. Mir hunn Abusen ofgeschaaft - Stéchuert FIS immobilier - an awer och aner steierlech Mesuren ergraff. A mat enger Ur-DP-Iddi, dem Baulandvertrag, wäerte mer derfir suergen, dass weider méi Terraine kënnen mobiliséiert ginn.

Doriwwer eraus wäerten zwou Ukënnegunge vum Premier, d’Grondsteierreform an d’Schafe vun engem nationale Wunnengsregëster, wichteg Hiewele sinn, fir dem Logementsproblem entgéintzesteieren. An och dorobber wäert mäi Fraktiounskollege Max Hahn méi am Detail agoen.

Här President, ech komme scho bal zum Schluss. Mat dësem Budget setze mer alles drun, fir d’Liewensqualitéit vun de Bierger zu Lëtzebuerg weider ze verbessere, Aarbechtsplazen ofzesécheren a besonnesch deene Schwächsten an eiser Gesellschaft weider ënnert d’Äerm ze gräifen.

Mam Budget 2022 ënnersträicht d’Majoritéit op en Neits hir Bestriewungen, fir Lëtzebuerg méi gerecht ze maachen. Mam Budget 2022 gëtt de sozialliberale Fueдем vun dëser Koalitioun weidergesponnen. Mam Budget 2022 leet d’Regierung ganz kloer no beim Kampf géint de Klimawandel. Mam Budget 2022 lafen d’Investitiounen weider op Rekordniveau. A mam Budget 2022 gëtt weider déi Politik ëmgesat, déi d’Regierung an de leschte Joren op d’Schinn bruecht huet. Mir notzen déi Chancen, déi sech eis bidden, an dat trotz der Kris.

An am Numm vu menger Fraktioun dierf ech soen, dass mir dës Budget natierlech wäerte muer de Moie matstëmmen.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här Gilles Baum.

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Ech sinn nach net fäerdeg. (*Hilarité*)

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - A ...

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Ech hätt misse Bescheed soen. Ech wëll awer, ech hu virdu gesot, dass et wierklech en aussergewöhnleche Budget an aussergewöhnlechen Zäite wär. De Budget 2022 ass och aussergewöhnlech, well et dee leschten ass vum Finanzminister, vum Här Pierre Gramegna.

Ech wëllt hei vun der Geleeënheet profitéieren, Pierre, fir dir am Numm vun der Fraktioun e ganz grouse Merci ze soen. Merci fir déi kolleegial Zesummenaarbecht, déi mer an deenen aacht Joer haten, a merci och fir däin onermiddlechen Asaz an all deene Joren.

Wa mer haut zu Lëtzebuerg do stinn, wou mer stinn, dann ass dat och e Verdéngscht vum Pierre Gramegna! Heiheim an awer och op der europäescher an internationaler Bün hues du, Pierre, ëmmer d’Interête vu Lëtzebuerg, awer och vun der Europäescher Unioun als Ganzt an de Vierdergrond

gesat. Du hues mat Wäitsicht fir d’Wuel vum Land gehandelt. Du hues dech och derfir agesat, dass mer gesond Staatsfinanze kritt hunn, dass mer gesond Staatsfinanzen halen an och dass mer d’Scholdespiral gebrach kréien.

Net ze vergiessen d’Steierreform vun 2017, déi besonnesch déi kleng a mëttel Akommesse ganz staark entlaascht huet.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - An déi Steierreform huet derzou bäigedroen, fir d’Kompetitivitéit vun eise Beriber ze stärke. D’Steierreform vun 2017 huet och d’Dier opgemaach zu engem méi moderne Steiersystem - Stéchuert: optional Individualiséierung.

Mir hunn haut eng Finanzplaz, déi sech net méi op groen oder schwaarze Lëschte befënn. Trotz ville Widerstänn si mer konsequent de Wee vun der Transparenz gaangen a mir halen haut all europäesch an international Standarden an, ouni dass dat eiser Finanzplaz geschuet hätt. Ganz am Géigendeel, eis Finanzplaz steet esou gutt do wéi nach ni virun. Eis Finanzplaz ass haut esou grouss, wéi se virun nach ni war.

Eis Finanzplaz huet sech déi lescht Joren - elo gëtt et schweier, et komme vill „z“ - an der Spezialisatioun diversifizéiert, wéi de Kollege André Bauler elo op dëser Plaz hei géif soen, well fréi erkannt gouf, dass an den nohaltege Finanzen, dat ass ganz wichteg, en enormt Potenzial géif leien. A mir gehéieren haut zu de Leaderen op deem dote Gebitt.

An net ze vergiessen, dass mer e considerabelen Ekosystem am FinTech-Beräich opgebaut hunn.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP).** - Pierre, du bass an deenen aacht Joer och duerch ganz stiermesch Zäite gaangen. D’Transitioun vun eiser Finanzplaz, wéi ech elo just gesot hunn, awer och de Brexit an d’Coronakris gehéiere sonnerzweifel zu de gréissten Erausforderungen, déi s du als Finanzminister an deenen aacht Joer ze geréieren has, an du hues dat mat vill Geschéck am Interêt vu Lëtzebuerg gemaach.

Pierre, mir soen dir Merci dofir a mir wënschen dir elo ganz, ganz vill Zäit an eng ganz, ganz flott Zäit mat denger ganzer Famill.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

(*Applaudissements*)

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Merci villmools, Här Gilles Baum.

Mir fueren haut de Mëtten um 14.00 Auer mat den Debatten iwwert de Budget weider.

D’Sitzung ass opgehewen.

(*La séance publique est levée à 11.50 heures.*)

Sommaire

1. Ouverture de la séance publique

- M. Fernand Etgen, Président

2. 7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l’État pour l’exercice 2022 [...]

et

7879 - Projet de loi relative à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025 (suite)

- Discussion générale (suite) : M. Georges Engel - Mme Josée Lorsché (interventions de M. Gilles Roth et M. Claude Wiseler) - M. Fernand Kartheiser (dépôt des motions 1 à 8) (interventions de M. Gilles Roth, M. Mars Di Bartolomeo, M. Fred Keup, M. Roy Reding et M. Georges Engel) - Mme Nathalie Oberweis (interventions de M. Max Hahn et M. Fernand Kartheiser) (dépôt de la motion 9) - M. Sven Clement (interventions de M. Fernand Kartheiser, Mme Stéphanie Empain et M. Gilles Baum) (dépôt des motions 10 à 12) - M. André Bauler (intervention de M. Carlo Back) - M. François Benoy - M. Max Hahn (interventions de M. Gilles Roth et M. Roy Reding)

3. 7915 - Proposition de modification des Annexes 4 et 5 du Règlement de la Chambre des Députés

- Rapport de la Commission du Règlement : M. Roy Reding

- Discussion générale : M. Léon Gloden - M. Gilles Baum - M. Mars Di Bartolomeo - Mme Josée Lorsché (intervention de M. Mars Di Bartolomeo) - Mme Myriam Cecchetti - M. Sven Clement

- Vote sur l’ensemble de la proposition de modification du Règlement de la Chambre des Députés

Au banc du Gouvernement se trouvent : M. Pierre Gramegna et M. Marc Hansen, Ministres.

(*La séance publique est ouverte à 14.02 heures.*)

1. Ouverture de la séance publique

■ **M. Fernand Etgen, Président.** - Ech maachen d’Sitzung op. Huet d’Regierung eng Kommunikatioun ze maachen?

(*Négation*)

Dat ass net de Fall.

2. 7878 - Projet de loi concernant le budget des recettes et des dépenses de l’État pour l’exercice 2022 [...]

7879 - Projet de loi relative à la programmation financière pluriannuelle pour la période 2021-2025 (suite)

D’Chamber fiert de Mëtte mat den Debatten iwwert de Staatsbudget fir d’Joer 2022 an iwwert d’Programmation financière pluriannuelle weider. An den éischten ageschriwwene Riedner fir de Mëtten ass den honorabelen Här Georges Engel. Här Engel, Dir hutt d’Wuert.

■ **Une voix.** - Très bien!

Discussion générale (suite)

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - Merci, Här President. Léif Kolleginnen a Kollegen, jo, dat heite wäert méi eng faarweg Ried ginn, eng ...

■ **Une voix.** - O mei!

■ **M. Georges Engel (LSAP).** - ... rout-blo-gréng-faarweg Ried ...

(*Interruption*)

... par rapport, oder am Géigesaz zu där Schwaarz-molerei, déi aner Leit hei gemaach hunn.

Reprise vun am Ganze 7 % gerechent, a fir 2022 vun engem Wuesstum vun net manner wéi 3,5 %.

Den FMI an d'EU-Kommissioun leien an hire Previsiounen fir dëst Joer mat 5,5 % respektiv 5,8 % zwar llicht dodrënner, mee fir d'nächst Joer si béid Institutiounen dofir méi optimistesesch.

Wéi et an nächster Zäit an eiser wirtschaftlecher Entwécklung wäert weidergoen, dat hänkt natierlech och ganz staark vun der sanitärer Situatioun of. Eis wirtschaftlech Aktivitéit grad ewéi dat soziaalt Liewen hänken och dervun of, wéi et mat der Covidsituatioun weidergeet. An déi evoluéiert jo och a Wellen, grad ewéi dann och eis soziaalt Liewen och e bëssen an deene Welle matevoluéiert.

Wann et eis d'sanitär Situatioun erlabe wäert, erëm gréisstendeels an enger längerer Zäitfënster zu enger Normalitéit zrëckzefannen, da wäerten d'Leit och erëm hiert Erspuertes méi an d'Ekonomie zrëckflësse loossen. Hei ass iwwregens e wichtege Hiwiel fir eise wirtschaftleche Wuesstum, well de Statec huet ausgerechent, dass mer e Surplus hei zu Lëtzebuerg hu vun Erspuertem, dee sech ëmmerhin op 1,8 Milliarden Euro beziffert.

Verschiede Secteure sinn natierlech méi staark vun der Pandemie betraff gewiescht wéi anerer. Nach ass et esou, dass déi besser sanitär Situatioun iwwert de Summer der Ekonomie insgesamt erëm Loft ginn huet.

D'Industrie konnt an deenen éischten aacht Méint vun dësem Joer hire Chiffre d'affaires ëm 15,8 % ausbaue par rapport zum leschte Joer. An der Konstruktoun ginn zwee Drëttel vun den Entrepreneuren am Moment vun enger Stabiliséierung vun hirer Aktivitéit aus, an dat trotz den Erausforderunge vun hirer Aktivitéit, trotz der Penurie vun de Matière-premièren an trotz dem Manktum u Personal.

Wéi scho kuerz beschriwwen, hält sech de Finanzsecteur relativ gutt. D'Unzuel vun de Banken am Grand-Duché bléift stabil. D'Bilanen am Bankesecteur sinn am Juli ëm 7 % geklomme par rapport zum Joer virdrun. Dat weist, dass an der Zomm de Lëtzebuerger Bankesystem op ganz zolitte Féiss steet.

D'Fongenindustrie, eng ganz wichteg Industrie bei eis, huet den éischte Schock vun der Pandemie ganz gutt ofgefiedert kritt. D'Aarbechtsplazen, déi um Bankesecteur drunhänken, bleiven éischter stabil. Mir hunn do eng kleng Hausse vun 0,3 % am zweeten Trimester 2021.

Aussergewéinlech gutt ass d'Entwécklung um Lëtzebuerger Aarbechtsmaart insgesamt gewiescht. Mir sinn an der EU bei Wäitem dat Land, dat um Niveau vum Emploi d'Pandemie am beschte gemeeschtert huet. D'lescht Joer hu mir, alle Widdregkeen zum Trotz, nach bal 2 % Croissance um Niveau vum Emploi gehat. An der Eurozon, just zum Verglach, ass den Emploi d'lescht Joer ëm 1,5 % agebrach. Am Oktober ass de Chômageaux erëm op 5,4 % zrëckgaangen an huet esou zum Niveau vu virun der Kris zrëckfonnt.

Dës aussergewéinlech glécklech Situatioun ass natierlech keen Zoufall, mee se ass d'Resultat vun enger generéiser an effikasser Politik vum Chômage partiel, dee während der Pandemie gräife konnt an deem dem Statec no an der éischer Well vun der Pandemie 15.000 - 15.000! - Aarbechtsplaze gerett huet. Déi 810 Milliounen, déi de Chômage partiel eis kascht huet, waren all Su wäert! All Su wäert!

■ **Une voix.**- Richtig!

■ **M. Georges Engel (LSAP).**- Fir 2021 gesinn d'Previsiounen vum Statec eng Croissance vum Emploi vun net manner wéi 3 % vir. Och wa mir zu Lëtzebuerg vläicht esou favorabel Zuele gewinnt sinn a se duerfir scho bal als selbstverständlech ophuelen, esou muss een dach feststellen, dass dëst alles anescht wéi selbstverständlech ass.

An dofir bitt sech och emol hei eng Kéier de Verglach un, iwwert d'Grenzen ze kucken. D'EU-Kommissioun geet fir 2021 um Niveau vun der Europäescher Unioun vun enger Croissance vum Emploi vun 0,8 % aus. Mir leien an eiser Croissance hei also verhältnisméisseg dräimol!, dräimol sou héich wéi den Niveau vun der EU.

Grad ewéi an anere Regione vun der Welt sinn och mir zu Lëtzebuerg betraff vun der Inflation. Am Oktober ass den Inflationstaux bei 3,6 % par rapport zum Virjoer gewiescht. Net manner wéi d'Hallschent explizéiert sech natierlech duerch d'Energiepräisser, dat ass jo och schonn de Moien ugeschwat ginn. Am November ass d'Inflation par rapport zum Virjoer bei 4,5 %. D'Präisser vun de Produiten, déi aus dem schwärze Gold gewonne ginn, sinn am Oktober ëm 49 %, op ee Joer gekuckt, geklommen. An op ee Mount gekuckt ass d'Hausse am Oktober bei 10,5 %.

Dës Evolutioun trëfft alleguer d'Bierger, mee si trëfft se net alleguer d'selwecht. Et ass aus deem Grund eng wichteg politesch Decisioun gewiescht, d'Allocation de vie chère fir d'nächst Joer ëm mindestens 200 Euro ze héijen, nodeems dëst Joer schonn eng strukturell Hausse vun 10 % bei der Allocation de vie chère gewiescht ass.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).**- Net ze vergiessen ass och d'Augmentatioun vum Crédit d'impôt fir dëst Joer, déi bei deenen ënneschte 40 % vun de Menagen d'CO₂-Steier en moyenne souguer integral ausgläiche konnt. Et duerf op kee Fall esou sinn, dass an engem räiche Land wéi Lëtzebuerg et zu Situatiounen kënnt, an deene Leit am Wanter doheem kal sëtze mussen!

Wann de makroekonomesche Kontext méi erfreelech gëtt, dann huet dat natierlech e positiven Nidderschlag op déi ëffentlech Finanzen. Dëst stécht net nëmmen an deene béide Budgetsdokumente eraus, wann ee mam PSC vun 2021, vun dësem Fréijoer, oder mam Pluriannuel 2020-2024 vum Oktober 2020 vergläicht. Déi besser Konjunktur huet e ganz evidenten Nidderschlag an de Previsiounen zur Exekutioun vum Budget fir 2021. Den 31. Oktober hu mir effektiv en Iwwerschoss vu 96 Milliounen Euro am Zentralstaat gehat. Och wann een net duerf ze séier vun dësem État des lieux op dat ganz Budgetjoer schléissen, esou ass et awer erfreelech, dass d'Recetten ëm bal 17 % méi héich leie wéi an der nammlecher Zäit vum leschte Joer.

Dës Dynamik erkläert sech zu engem substanzuelen Deel aus dem Impôt sur la production an dann, innerhalb vun dëser Kategorie, aus der Perception vun der TVA. 95 % vun den TVA-Recetten, déi am Budget voté ageschriwwen sinn, hu mir Enn Oktober schonn erakritt. Bei der Taxe d'abonnement hu mer 115 % vun den ageschriwwene Recettë vum Budget voté erakritt. Bei der Lounsteuer hu mir schonn Enn Oktober eng Progressioun vu bal 8 % par rapport zum nammlechten Zäitraum vum Joer virdrun.

D'Depensé si plutôt stabil bliwwen, wat sech an éischer Linn duoderger erkläert, dass manner „prestations sociales autres qu'en nature“ ausbezuegt gi sinn. Dat generéist soziaalt Netz, dat mir zu Lëtzebuerg hunn, huet also dëst Joer scho missen an Usproch geholl ginn. Mir sinn awer frou, dass mer esou e generéist Netz hunn an ech kommen herno nach dorobber ze schwätzen.

Fir eis als LSAP ass et vun zentraler Bedeitung, dass mir e gesonden Equiliber behalen tëschent der Steuerlaascht op der Aarbecht an der Steuerlaascht um Kapital. 2013 hate mir, wann een déi grouss Steierkategorie kuckt, 60 % vun der Steuerlaascht op de Personnes physiques a 40 % op de Personnes morales. Duerch d'Steierreform vun 2017 huet dës Majoritéit et fäerdegbruecht, dass mir am Joer 2019 nach just 53 % vun der Steuerlaascht op de Personne-physiquë leien haten a 47 % vun der Steuerlaascht vun de Firmen hu misse gedroe ginn.

Mir wäerten analyséiere mussen, inwiefern d'Pandemie dës Entwécklung am Sënn vun der Steiergerechtegkeet beaflosse wäert, an den Trend, dee geet fir eis an déi richteg Richtung, nach musse mer eis awer net mat deem Resultat hei zefridde ginn.

De Solde nominal vum Gesamtstaat wäert dem Projet de loi relatif à la programmation financière pluriannuelle no fir d'Joer 2024 erëm en Iwwerschoss affichéieren. Dës Entwécklung ass eng wichteg Saach, well mir als LSAP der Meinung sinn, dass gesond Staatsfinanzen de Prerequis sinn, fir eise staarke Sozialstaat ze erhalen an och nach weider kontinuëierlech auszebauen.

Par rapport zum Pluriannuel 2020-2024 vum leschte Joer sinn d'Recettë vum Gesamtstaat fir 2021 ëm 7,7 % no uewe revidéiert ginn, fir d'nächst Joer ëm 6,8 %. Dee bessere Solde vum Gesamtstaat ...

Ech drénken eppes. Wann et elo roueg ass, da kucken d'Leit och ëmmer.

Dee bessere Solde vum Gesamtstaat ass natierlech enk verbonne mam Assainissement um Niveau vum Zentralstaat. Den Defizit vum Zentralstaat geet vun 1.247 Milliounen - also minus 1,7 % vum PIB - d'nächst Joer graduell erof a wäert um Enn vun der Projektionsperiod 2025 nach bei 732 Milliounen leien, 0,9 % vum PIB.

An och bei de Gemenge wäert sech déi finanziell Situatioun daitlech entspanen. Alleguer d'Gemegepolitiker si jo bestëmmt elo frou, dat ze héieren, en huet en moyenne wäert sech iwwert d'Period 2022-2025 de järelechen Iwwerschoss bei der Administration locale op 249 Milliounen belafen. An deene leschte véier Joer virun der Pandemie louch den Iwwerschoss bei 190 Milliounen. Vun 190 also elo op 249 Milliounen. Dat ass och eng gutt Entwécklung, well d'Gemenge brauchen och genuch budgetär Mëttelen. Si kréien ëmmer méi Aufgaben, si sinn awer och e ganz wichtege wirtschaftleche Facteur a si brauchen déi Suen och, fir hire villfältigen Aufgaben och kënnen gerecht ze ginn.

Manner favorabel gesäit d'Situatioun beim Secteur vun der Sécurité sociale aus. Par rapport zu eise direktem Ausland natierlech ass déi finanziell Situatioun vun der Sécurité sociale excellent, mee par rapport zu eisen historiesche Moyennen zu Lëtzebuerg ass dat awer manner de Fall. 2022 ass den Iwwerschoss vun der Sécurité sociale bei 1,2 %

vum PIB. Dësen Iwwerschoss wäert 2025 nach bei 0,9 % leien. En moyenne wäert deemo de järelechen Iwwerschoss tëschent 2022 an 2025 bei 795 Milliounen leien. An absolutten Zuelen ass d'Evolutioun manner dramatesch wéi wann een déi relativ Zuelen am Verhältnis zum PIB als Referenz hält.

Et ass och nëmmen eng logesch Konsequenz, dass sech bei der Sécurité sociale den Impakt vun der Covid-19-Pandemie an engem besonnesche Mooss erëmispigelt. Par rapport zum PSC 2021, vum Abrëll dëst Joer, sinn d'Projektiounen awer ëmmer nach e gutt Stéck besser. En moyenne sinn am Pluriannuel 2021-2025 eng gutt 100 Milliounen méi am järeleche Solde projezéiert, wéi dat nach am PSC vun 2021 de Fall war.

Dee Solde do erkläert sech jo zu engem substanzuelen Deel duerch den Excedent um Niveau vum Régime général des pensions. Et ass natierlech evident, dass déi demografesch Entwécklung bei den Depensé vun der Pensiounskeess eng eminent wichteg Roll spillt. Op d'Period 2019-2021 gekuckt ass d'Zuel vun de Beneficiairen en moyenne ëm 3,6 % geklomm. Tëscht 2017 an 2019 waren et der 3,2. Et stellt een deemno fest, dass hei eng Entwécklung stattfënnt an déi muss ee genau suivéieren. Mee och hei muss een nuancéieren, well och hei ass net alles schwaarz a wäiss.

De rezentsten „Ageing Report“ weist eis nach eng Kéier, dass eis Sozialsystemer musse méi viabel opgestallt ginn, mee och den „Ageing Report“ huet seng methodologesch Limiten, wéi eis de Conseil national des finances publiques nach eng Kéier confirméiert huet. Wichteg ass an deem Kontext, dass mir d'Aarbechtsleeschtung vun eise Frontalieren, déi Dag fir Dag op Lëtzebuerg schaffe kommen, hei brauchen, fir eise Sozialsystem weider ze finanzéieren. An an deenen nächste Jore musse mer eis wirklech heimadder besonnesch beschäftegen.

2020 ass fir d'Sécurité sociale natierlech e ganz exzeptionellt Joer gewiescht. D'Depensé sinn d'lescht Joer ëm 10,7 % geklommen. Op der Säit vun de Recetten ass eng exzeptionell budgetär Dotatioun vun 386 Milliounen gemaach ginn, eng Kéier ee groussen Deel direkt, an déi aner kommen dann op déi nächst Jore verdeelt. Déi Mesures d'urgence, déi d'Regierung geholl huet an déi d'CNS ëmgesat huet, waren néideg, well esou sozial Mesurë wéi de Congé pour raisons familiales eis wirklech geholfen hunn, gutt duerch déi schlémmsten Zäit vun der Pandemie ze kommen, mat engem Minimum, wann een dat kann esou soen, u sozioekonomeschen a psychologesche Sequellen.

(*Interruption*)

Ech komme bei d'Investissementen. Iwwert d'Period 2020-2025 wuessen eis Ausgaben um Niveau vun den Investissementen am Zentralstaat ëm 7,9 % d'Joer. Deemno läit eisen Effort d'investissement iwwert déi Period en moyenne bei 4,5 % vum PIB. Mat dësen Zuele stelle mir d'Weiche fir dat Lëtzebuerg vu muer. E Lëtzebuerg, dat dynamesch ass. E Lëtzebuerg, dat eng héich Liewensqualitéit bitt, well et all eise Bierger qualitativ héichwäerteg Infrastrukturen zur Verfügung stellt.

Op d'Period 2022-2025 belafe sech déi direkt an indirekt Investissementen am Zentralstaat op 13,9 Milliarden Euro! Dat alles si Sue fir eis Leit, déi hei wunnen, a fir eis zukünfteg Generatiounen. Dat sinn Investor an d'Zukunft. An och dat ass en Apel fir den Duuscht!

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).**- Wann déi ambitiéis Investissementspolitik vun dëser Regierung sech mëttlerweil an eng gewësse Kontinuitéit aschreift, sou ass et awer derwäert ze gesinn, dass ons Ambitiounen nach eng Kéier acceleréiert ginn. Déi direkt Investissementen vum Gesamtstaat louchen tëschent 2000 an 2018 bei 4,13 % vum PIB. Si belafe sech 2021 - 4,13 % hunn ech virdru gesot - elo op 4,3 %, an 2025 wäerte se bei 4,7 % vum PIB leien. Also eng kontinuëierlech Steigerung. A Prozenter mécht dat net vill aus, mee a Sue mécht dat herno ganz vill aus!

Als LSAP begrësse mer, datt d'Regierung net op de Wee vun der Austeritéit gaangen ass. Elo de Rimm wëlle méi enk zéie wier net nëmmen dat falscht Signal no baussen, et géif virun allem och riskéieren, déi fragill Reprise ofzewiergen. Héich Investissementen, och a Krisenzäiten, halen dogéint d'Ekonomie um Lafen. An doriwwer eraus séchere se de kommende Generatiounen hir Perspektiven och nach eng Kéier zousätzlech mat of.

Ech kommen zu deem sozialen Deel. An do kann ech mengem Kolleeg, dem Gilles Roth, leider net Recht ginn. En huet gesot, et wär keng sozial Dimensioun an dësem Budget mat dran. Ech mengen, en huet en anere Budget gelies, well 47 % - 47 %! - vun den Ausgabe vun dësem Budget kann een ënnert dat Soziaalt schreiwen. Dat ass eng enorm Zomm an dat ass och gutt esou! A mir wäerten dat och weider esou verteidegen. Duerfir kann ech do leider net mam Gilles Roth d'accord sinn.

De Projet de budget 2022 ass e Budget, deen no vir kuckt. Mir investéieren éischstens konsequent an de Mënsch, mir setzen zweetens en Akzent op eng solidaresch Gesellschaft an drëttens preparéiere mer d'Zukunft.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).**- D'Participatioun um Finanzement vun eiser Pensiounskeess geet ëm 164 Milliounen erop. D'Alimentatioun vum Fonds de la coopération au développement geet ëm 58 Milliounen erop. De Fonds national de solidarité gëtt mat 367 Milliounen alimentéiert, wouvun der 196 fir de REVIS reservéiert sinn. Fir d'Allocation de vie chère sinn ongeféier ronn 54 Milliounen virgesinn, mat enger struktureller Hausse vu mindestens 200 Euro.

Fir d'Participatioun vum Staat un de Fraise vun de Services conventionnés en faveur vun de Persounen mat engem Handicap sinn 2022 ronn 97 Milliounen virgesinn. Fir d'Schafe vun engem Centre de la communication accessible à tous, mat deem mer d'Kommunikatioun vun ëffentlecher Säit dem Bierger méi verständlech kënnen vermëttelen an esou fir méi Inklusivitéit suergen, sinn am Budget och nach eng Kéier 425.000 Euro virgesinn.

D'Zukunftskeess, Dir Dammen an Dir Hären, fir d'Kanner huet hirsäits eng Alimentatioun vu ronn 1,3 Milliarden! Och hei ass et eng Kéier vläicht gutt, drun ze erënneren, wa gesot gëtt: „Jo, mir mussen“ - an dat hu mer jo och gemaach! - „d'Kannergeld indexéieren.“ Dat kascht och Suen a mir sinn och der Meinung, datt et richtig ass, dat ze maachen. Et kascht! Dat huet 22,3 Milliounen kascht fir 116.000 Familjen an 195.000 Kanner. Dat si gutt investéiert Sue gewiescht.

Déi finanziell Moyene vun der Commission nationale pour la protection des données, der CNPD, wäerten och nach eng Kéier ëm 10 % klammen op insgesamt 8 Milliounen Euro.

(*Interruption*)

Jo, déi CNPD, déi ass net onwichtig. Si spillt eng essenziell Roll, och fir d'Vertraue vun de Bierger an eis Institutiounen nach eng Kéier ze stäerken.

(*Interruption*)

Wat sech unhand vun deenen nëmmen e puer Beispiller hei, déi ech elo grad genannt hunn, weist, ass, datt de Budget 2022 ganz ambitiéis ass. Et ass e Budget, deen d'Reprise erméiglecht an dobäi ganz kloer sozial Leitplanke setzt, fir dass keen duerch d'Netz fale soll, mee fir dass mer alleguerten zesumme Bestanddeeler vun enger inklusiver an enger egalitärer Gesellschaft kënnen sinn.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **M. Georges Engel (LSAP).**- Dofir ass et mir och wichteg, nach eng Kéier de Message vun dem LSAP-Budgetsrapporteur ze ënnersträichen. Déi sozial Ausgaben an de Mënsch, déi dëngen net just dem Eenzelen, deen déi Ënnerstëtzung dann och kritt, mee si dëngen eiser Gesellschaft als Ganz. All Eenzelen dréit derzou bäi, dass eis Gesellschaft gutt fonctionéiert. An duerfir sinn déi Suen alleguerten net nëmme fir den Eenzelen, mee fir eis ganz Gesellschaft geduecht.

D'Pandemie huet eis méi wéi jee gewisen, dass mir als Land nëmme weiderkommen, wa mir als Eenzelen an Empathie, Respekt a Rücksicht vis-à-vis vun eise Matmënschen opbrénge kënnen. De Staat an de Staatsbudget kënnen do natierlech net alles maachen, mee e generéise Sozialstaat ass de Garant, dass keen am Stach gelooss gëtt. Als LSAP ënnerstëtze mir duerfir kloer d'Recommandatiounen vum eise Budgetsrapporteur, fir d'Barèmi bei der Allocation de vie chère unzepassen, fir dass méi Leit kënnen dovunner profitéieren!

Dës Mesurë géifen enger ganzer Partie Leit d'Méiglechkeet opmaachen, fir déi Hëllefën ze kréien. Nach muss een oppassen, dass een de Bierger, dee schonn an enger prekärer Lag ass, net zu engem rengen Bittsteller gi léisst. De Gang zum Office social, fréier den „Aarmebüro“ genannt, ass sécherlech dacks vun enger falsch verstanener an awer mënschlecher Schimmt begleet.

Niewent der Upassung vun de Barèmen ënnerstëtze mir dofir weider dee ganz, ganz gudd Mechanismus vun de Crédit-d'impôten, wou ech weess, datt och aner Länner eise System hei ganz staark appreciéieren a sech hei ukucke kommen, wéi mer dat mat deene Crédit-d'impôte gereegelt hunn. Crédit-d'impôten, déi eiser Meinung no wirklech e ganz gudden an e ganz effikassen Outil sinn, fir de Leit, déi et brauchen, dann och richtig ze hëllefën.

Parallél fanne mer d'Iddi vum Budgetsrapporteur, fir den Effectif bei den Office-sociale jee no der sozioekonomescher Situatioun vun der Gemeng unzepassen, besonnesch nennenswäert. Am Moment sinn et 6.000 Leit, wann ech dat richtig am Kapp nach hunn. Pro 6.000 Leit, déi an enger Gemeng wunnen, hues de dann en Usproch, dass de en Assistent social rembourseiert kriss. An ech mengen awer, dass et wichteg ass, och de sozioekonomesche Kontext an d'Situatioun an der Gemeng nach

eng Kéier ze kucken. 6.000 Leit op där enger Plaz a 6.000 Leit op där anerer Plaz mussen net ëmmer onbedéngt déi selwecht Demanden an Hëllef an Usproch huelen.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- Jo, de Rapportier huet et gëschter gesot: Mir hunn e generéist soziaalt Netz an eng vun de Käraufgabe vun engem demokratesche Staat ass et, Sécherheet ze assuréieren, an dat op ville verschiddenen Eebenen. Dat ass e ganz staarke mënschleche Besoin. An do gehéiert och besonnesch déi sozial Sécherheet derzou. An ech wëll elo net nach eng Kéier alles dat opzielen, wat de Pierre Gramegna de Moien opgezielt huet. Et ass effektiv ganz vill um soziale Plang gemaach ginn. Et bleift natierlech nach ëmmer eppes ze maachen, dat ass ganz evident. Mee et ass awer och net, wéi Verschiddener dat soen, näischt geschitt.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- Déi meeschte Leit am Land verstinn, dass eng grouss Steierreform weinst der Pandemie an hire Suitten haut net wéi geplangt kann duerchgezu ginn. Dat däerf eis awer net drun hënneren, och elo schonns iwwer méi Steiergerechtkeet nozedenken an ze diskutéieren. An et ass duerfir gutt, dass d'Chamber amgaangen ass, eng grouss Debatt an deem Sënn ze preparéieren. An där Diskussioun muss et an den Ae vun der LSAP ëm Aarmutsbekämpfung goen!

Et muss ëm e méi gerechten Equilibre tëschent der Besteuerung vum Kapital an der Besteuerung vun der Aarbecht goen. Et muss och ëm Spekulationsbekämpfung um Immobiliemarché goen. An et mussen och déi Ongerechtegkeeten ofgebaut ginn, déi sech leider an eise Steiersystem an deene leschte Joren ageschlaach hu respektiv déi sech och vergréissert hunn. Ech denken do ënner anerem och un d'Situatioun vun de Monoparentallen.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- Vergiessen dierfe mer awer net, dass an dëser Legislaturperiod schonn eenzel Schrëtt an déi richteg Richtung gemaach goufen. Ech erënneren do un de Crédit d'impôt zur Kompenséierung vun der CO₂-Besteierung, un d'Ofschafe vun de wierklech ongerechtferdigte Privileegie bei de Fonds d'investissements spéciaux ...

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- ... oder nach un den iwwerdriwwenen Amortissement accéléré, dee mer reduzéiert hunn an deen an eisen Aen och mëttelfristeg zu engem normalen Amortissement misst zréckgefouert ginn.

(*Brouhaha*)

Ech kommen zur Ëmwelt. De Rapportier huet a sengem méi perséinlechen Deel vum Rapport e Schwiéerpunkt gesat, wéi ech et virdu gesot hunn, op d'Theema Sécherheet, a virun allem op d'Sécherheetsgefill vun de Leit, wat e wichtigen Afloss op hiert Wuelbefannen huet. Wie sech sécher spiirt, deen ass oppe fir Neies, dee geet Verännerunge mat Zouversicht un an ass och fäeg, nei Chancen ze erkennen an ze notzen.

Mir liewen an enger Zäit vu Verännerungen. Mir brauchen d'Fäegkeet vun de Leit, fir Erausforderungen unzuegoen a sech un nei Bedéngungen unzepassen. An eng vun deene ganz groussen Erausforderungen, Dir Dammen an Dir Hären, ass sécherlech de Klimawandel a seng Auswierkungen. D'Politik muss an hirer Kommunikatioun do awer e schwierige Spagat maachen. Engersäits muss jidder verstoen, wéi eescht de Problem ass a wéi grouss d'Urgence ass fir ze handeln. Esou wéi mer d'Leit mussen iwwerzeegen, dass de Covid-19 net just eng kleng Gripp ass, esou muss mer och erklären, wat geschitt, wa mer net séier a konsequent Mesuren huelen, fir de Klimawandel ze limitéieren.

An anerersäits dierfe mer de Leit awer och net Angscht maache virun der Zukunft. Mir mussen weisen, dass et Léisunge gëtt. Et gëtt Léisungen! Dass den Einzelnen net hëlleflos de Changementer ausgelievert ass. Dass et net egal ass, ob mer elo reagéieren. Dass nach net alles verluer ass, mee dass een Ënnerstützung kritt an och hei Deel vun der Léisung ka sinn. Dass déi Verännerungen an Efforten, déi mer akzeptéiere mussen, och Sënn maachen.

Dës Regierung mécht hei ganz grouss Efforten an deem Sënn. An dat spigelt sech och an dësem Budget erëm, ënner anerem an der Form vu Subsidien an och anere finanziell Bähëllef, déi Ureizer schafen, déi et engem méi breede Public erméiglechen, nei Technologien ze notzen an Emissiounen vun Zäregasen ze reduzéieren.

Fir d'LSAP ass et donieft ganz wichteg, dass an eiser Bevëlkerung d'Vertrauen erhalen bleift, dass Rücksicht geholl gëtt op déi, déi sech net esou luecht upasse kënnen, an dat aus deenen ënnerschiedlechste Grënn, dass net vum Einzelnen Onméiglech verlaangt gëtt, dass net vun uewen erof Ziler festgesat ginn an hannendru kee sech drëms këmmert, wéi d'Ëmsetzung an der Praxis soll ausgesinn.

Fir Onsécherheet an e Gefill vun Hëlleflosegkeet suergen och déi extreem Wiederkonditiounen an Naturkatastrophen, déi ëmmer méi heefeg ginn. Am Budget stinn duerfir Sue bereet, fir eis Infrastruktur besser géint esou Wiederphänomene ofzesécheren an de Schutz vun de Leit ze verbessern.

Gläichzäiteg hu mer zu Lëtzebuerg eise Budget ëmmer esou opgestallt, dass genuch Moyenen zur Verfügung stinn, fir Leit kënnen ënnert d'Äerm ze gräfen, déi an Existenznot geroden, sief et duerch eng Naturkatastroph oder duerch eng Pandemie. Dat ass an dësem Budget natierlech net anescht a gëllt souwuel fir Privatpersounen wéi och fir Betriber. Bei Naturkatastrophen, ob se elo e Lien zum Klimawandel hunn oder net - se mussen jo och net onbedéngt e Lien zum Klimawandel hunn -, mussen déi Betraffen, déi op ee Coup alles verléieren, séier an zouverlësseg gehollef kréien. Dass dat an der Praxis net ëmmer esou einfach ass, wéi ee sech dat wënscht, dat ass eng Saach, mee mir mussen eist Méiglechst drusetzen, dass kee sech am Stach gelooss fillt.

An deene leschte fënnf Joer huet de Lëtzebuerger Staat net manner wéi 160 Milliounen Euro deblockéiert, fir de Biergerinnen a Bierger, déi betraff ware vun enger Naturkatastroph, ze hëllef. Fir d'Iwwerschemmungen dëse Juli huet d'Regierung 100 Milliounen Euro mobiliséiert. Ze wëssen, dass de an deene schwierigste Situatiounen gehollef kriss, dass de net aleng bass, jo, och dat gëtt Sécherheet.

Sécher ass awer och: « Mieux vaut prévenir que guérir. » Aus deem Grond huet de Plan national intégré en matière d'énergie et de climat, de PNEC, eng zentral Bedeitung. De PNEC féiert Mesuren zesammen, déi am Kader vu fënnf Dimensionen sollen nom Horizont 2030 Realitéit ginn. A fir d'Joer 2022 gesäit de Budgetsprojert net manner wéi 1,87 Milliarden Euro vir. An och do kann ech nach eng Kéier dem Gilles Roth net Recht ginn. Niewent der sozialer Dimension huet dës Budget hei ganz kloer och eng gréng Dimension.

2024 sollen d'Depensen en faveur vum PNEC iwwert de Seuil vun 2 Milliarden Euro erausgoen. Dat ass net näischt! Mee et ass virun allem sënnavoll an néideg, well wa mer dat net maachen, wa mer net elo agéieren, da gëtt d'Rechnung duerno nach vill méi héich. An duerfir muss mer déi zwou Milliarden, déi mer do asetzen, och gutt asetzen an d'Leit och mathuelen op dee Wee, fir datt se verstinn, ëm wat et geet, dass et Sënn mécht an dass et och fir si ass, fir déi dat do alles gemaach gëtt!

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- Mäi véierte Punkt handelt vun der Aarbecht. De Rapportier ass a sengem perséinlechen Deel vum Rapport och op d'Onsécherheet um Aarbechtsmaart agaangen.

D'Coronakris huet déi leschte Méint en déift Gefill vun Onsécherheet geschaf an hat och scho weesentlech Auswierkungen op den Aarbechtsmaart. Mee wéi de Rapportier et och scho gëschter ervirgewise huet, ass d'Entwécklung um Aarbechtsmaart fir Lëtzebuerg aussergewöhnlech gutt am Verglach mam Ausland. Eis solidaresch Politik vun deene leschte Méint huet sécherlech hir Friichte gedroen, wat de Chômage ugeet. De Chômagetaux, dat hunn ech scho gesot, louch am Oktober 2021 bei grad emol 5,4 % an huet souguer elo op den Niveau vu virun der Kris erëm zréckfonnt.

Jo, et ass eng aussergewöhnlech Situatioun am Verglach zum Ausland, mee dës ass d'Resultat vun all deenen Hëlfe, déi während der Coronakris vu Regierungssäit ugebuede gi sinn, an am meeschte vun enger effikasser Kuerzaarbecht, déi während der Pandemie konnt gräifen. Jo, et ass gekuckt ginn, keen op der Streck ze loossen. Et ass garantéiert ginn, datt d'Indemnitéit ëmmer op d'mannst esou héich wéi de soziale Mindestloun war. Esou si säit Ufank vun der Pandemie 1,164 Milliarden Euro un Hëlfe u Betriber ausbezuelet ginn.

An ech soen et nach emol: Laut Statec konnten an der éischter Well vun der Pandemie 15.000 Aarbechtsplaze gerett ginn. Et kann een et net genuch soen! Dat ass extreem wichteg, well hanner all Aarbechtsplaz hänken och Wicksaler, hänke Familien, hänken Existenzen. An duerfir ass et ganz wichteg, datt déi 15.000 Aarbechtsplaze konnte gerett ginn!

D'LSAP wäert sech weider, wéi an der Vergaangenheet, fir e staarke Sozialsystem an alle Beräicher vun eiser sozialer Sécherheet staarkmaachen, deen alle Mënsche gläichermoossen zeguttkënn.

Och wann d'Chômagezuelen nees erofginn, sou maachen awer d'Zuele vun de Laangzäitarbeitslosen eis Suergen, well déi tendenziell méi grouss ginn. An dat hu mer jo och am Ufank vun dësem Mount an enger Heure d'actualité hei an der Chamber ënnerstrach, eng Heure d'actualité, déi de Marc Spautz ugefroet hat a bei där mer hei och wierklech iwwert deen Theema an engem long et en large konnte schwätzen. Dës gëllt och fir de Jugendchômage, deen een am A muss behalen. An do muss een och géigesteieren. Ech kommen herno nach eng Kéier dorobber zréck.

Fir d'LSAP bleift dat iwwergräifend Zil d'Bekämpfe vun der Aarbechtslosegkeet! An eisen Ae muss onbedéngt un der Formation continue geschafft ginn. Do ass nach vill Loft no uewen. Well wann d'Pandemie eis eppes gewisen huet, dann dat, datt eis Gesellschaft a puncto Digitalisatioun nach wierklech an de Kannerschong stécht an och do nach ganz vill Potenzial no uewen ass.

Ob een dës Evolutioun elo gutt fënnst oder net, mir kommen net do derlaanscht. D'Aarbechtswelt befënnst sech an engem Wandel an do muss mer ...

■ **Une voix.** - Genau!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- ... d'Leit mathuelen. Och déi, déi vläicht net esou den Zoch hunn, fir mat deenen neien Outilen, mat deenen neie Medien ëmzegoen, respektiv déi net déi néideg Formatioun hunn, fir mat deenen neien Technologien op enger Aarbechtsplaz ëmzegoen. Well och hei gëllt et: Et soll keen op der Streck gelooss ginn! Duerfir ënnerstëtze mer d'Fuerderung, dass am Kader vun der digitaler Inklusioun genuch Formatiounen ugebuede ginn, déi alleguer d'Generatiounen ëmfaassen an och, dass um Aarbechtsmaart déi verschidde Kompetenzbedürfnesser op d'Leit geziilt sinn, besonnesch op déi mat engem niddrege Formationsniveau, mat niddrege Kompetenzen.

Dat selwecht gëllt och fir de Jugendchômage. De Jugendchômage geet tendenziell erof. Mir haten am Juni 2020 en Taux vun iwwer 30 %. Am Juni 2021 louch e bei 18,8 %. Dat ass eng gutt Evolutioun! Mee haut hu mer nach ëmmer net den Niveau vu virun der Pandemie erëm. Dofir muss mer alles drusetzen, fir d'Klamme vum Jugendchômage ze verhënneren. A fir d'LSAP muss hei méi an d'Léier an och an d'Entwicklungs Kompetenzen investéiert ginn.

Moosname wéi staark Efforten am Beräich vun der Kompetenzentwicklung oder d'Ouvrue viru Stagë fir beruflech Qualifikatiounen fir Leit ënner 30 Joer si schonns während der Kris elo ageleet ginn. Och hei ass d'Schlëselement d>Weiderbildung. De Staat muss wierklech alles maachen, fir esou vill wéi méiglech un der Weiderbildung ze schaffen, fir do ze investéieren an dat opzemaache fir sou vill wéi méiglech Leit. Lifelong learning lăsst grüssen!

Leif Kolleginnen a Kollegen, ech hunn d'Digitaliséierung an de Wandel um Aarbechtsmaart ugeschwat. Dat bréngt mech dann och op sécherlech de gréisste Gewënner an dëser Kris: den Teletravail. Virun der Pandemie hätt kee geduecht, datt e Virus d'Digitaliséierung an d'Flexibiliséierung vun der Aarbecht géif esou virundreiwen.

Zu Lëtzebuerg war virun der Pandemie den Trend zum Teletravail weing verbreet. Do, wou 2019 laut Statec 20 % vun de Beschäftigten heiansdo op den Teletravail zréckgegraff hunn, huet op eemol eng ongewollte Flucht zu enger méi breeder intensiver Notzung gefouert. Am éischte Lockdown hu mer bis zu 69 % vun de Beschäftigte gehat, déi Teletravail hu misse maachen - missen! -, mee a den Ae vu ville Leit och endlech kënnen maachen.

Esou huet zënter engem Joer d'Pandemie d'Aarbechtswelt ganz séier an d'Zukunft katapultéiert. Net nëmmen d'Aarbechtsweis, mee och eis Relatioun mat der Aarbecht huet sech radikal verännert. Mee gutt, datt op den Teletravail konnt zréckgegraff ginn, well dës huet sécherlech och derzou bäigedroen, datt et zu manner Entloossunge komm ass an datt an de Betriber d'Aarbecht konnt weider leescht ginn. Déi ekonomesch Kris konnt gréisstendeels och mat Hëllef vum Teletravail verhënnert ginn.

Déi aktuell Kris huet awer gewisen, datt den Teletravail net nëmmen eng Erhéijung vun der Liewensqualitéit bréngt, mee och, datt d'Aarbecht méi flexibel kann ...

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- ... organiséiert ginn, wärenddeems d'Produktivitéit bei de Salariéen trotzdeem bestoe bleift.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- Als LSAP sti mir ganz kloer zum Teletravail an deene Beräicher, wou et méiglech ass. Jo, et geet drëms, dem Teletravail och no der Kris eng Chance, e legale Kader ze ginn. An esou begrësse mir dann och d'Sous-commission Télétravail an der Chamber, déi eng grondsätzlech Analys mécht, an där alleguer d'Aspekter, déi ekonomesch, déi sozial, finanziell, fiskalesch a juristesche, wäerte gekuckt ginn, fir duerno e globale Rapport ze maachen.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- Nëmme wann een all d'Aspekter a Betruecht zitt, kann een dës nei zukunftsorientéiert Aarbechtsmethod weiderdreien. A sécherlech wäert den Teletravail iwwert d'Aarbechtswelt eraus ...

(*Brouhaha*)

... Auswierkungen hunn. Ech gesinn do zum Beispill och, dass am Business-tourismus den Teletravail

sécher Auswierkunge wäert hunn an dass dee sech och muss enger neier Situatioun hei upassen.

Do, wou ee vläicht nach viru Jore vu Bréissel op Lëtzebuerg komm ass fir eng Reunioun, kann ech mer virstellen, dass dat fir déi eng Reunioun och ganz gutt iwwer Teletravail wäert goen.

Wéi gesot huet d'Coronakris d'Bezéiung vum Mënsch zur Aarbecht verännert. Haut si mer nach méi wéi jee mat Hyperkonnexioun, digitaler Sucht a permanenter Disponibilitéit beschäftigt wéi virun. Wat e Virdeel fir deen een ass, kann och zur Laascht fir deen anere ginn, an dofir setzt d'LSAP sech aktiv fir d'Rechter vun de Salariéen an, soudatt et fir eis onëmgängelech war, hei ze legiferéieren. D'Gesetz zum Droit à la déconnexion ass deposiert an dat heescht, datt de Salarié net muss Dag an Nuecht accessibel sinn an och duerf säin Handy ausschalten, ouni Scholdgefiller ze hunn.

Mir schaffen, fir kënnen ze liewen an net ëmgedréit!

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- D'LSAP verdeedegt déi duebel Funktioun vum Lëtzebuerger Modell, mat engersäits den Interesse vun den Employéen an anerersäits enger dynamescher an nohalteger wirtschaftlecher Entwécklung. Den Dialogue social wäert och weider vun enger primordialer Wichtigkeet bleiwen. Am Dialog kann ee viles reegele mat deem néidege Verständnis vu jiddweregem fir d'Situatioun vun deem aneren.

Trotz Kris sëtze mir all zesammen an engem Boot an hunn e gemeinsamen Interêt, weiderhi gutt an och praktikabel Léisungen auszeschaffen.

Ech kommen zu mengem leschte Punkt, der Educatioun. An d'Kanner vun haut investéieren heescht, och muer nach eng zukunfts-fäeg Gesellschaft ze hunn. Educationspolitik ass Zukunftspolitik an duerfir läit se der LSAP och ganz besonnesch um Häerz.

Fir eis gëllt et, d'Chancégerechtkeet an der an duerch d'Schoul weider oprechtzehalen an doriwwer eraus och nach ze stäerken. Heifir muss een de Kanner déi Moyenen an d'Hand ginn, déi si brauchen, fir hire ganz individuelle Parcours ze meeschten. An hei spillt eng zentral Roll sécherlech d'Orientatioun. Mir kënnen beispillsweis net méi an der Logik funktionéieren, dass déi mat deene gudde Punkten an de Classique an déi mat de manner gudde Punkten dann automatesch an de Général orientéiert ginn. Eng Orientation par échec dierf et net méi ginn.

■ **Plusieurs voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- Et muss sech also vill méi mat de reelle Wënsch, mat de Virstellungen, mat den Ambitiounen a virun allem mat de Motivatiounen vun de Kanner an deene Jonken auserneege-sat ginn.

(*Brouhaha*)

Wat wëlle se herno errechen? U wat fir Aufgaben hu se Spaass? Wéi een Job wäert si herno erfüllen? A woubäi brénge si och der Gesellschaft am meeschten?

Et muss vu virera kloer sinn, wéi een dës ganz verschidden Ziler erreche kann. D'Maison de l'orientation muss hei zu engem Acteur ginn, deen all Jonke kennt an deen ouni Problem fir jiddwereen zou-gängelech ass.

Gradesou wichteg wéi eng gutt Orientatioun ass et awer, déi néideg Passerellen ze schafen, wa sech mol déi eng oder déi aner Decisioun, a wéi eng Richtung och ëmmer et goe soll, als net déi richteg erausgestallt huet.

Dem Rapportier seng Prioritéit louch op der Sécherheet, an zu där perséinlecher Sécherheet gehéiert et och, kloer Strukturen ze erkennen an d'Hëllef bei der Orientationsdecisioun ze kréien. D'Fuerderung, all d'Orientationsprozesser emol ze analyséieren, schéngt mer duerfir hei och essenziell ze sinn.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- Här President, dass d'Orientatioun ëmmer méi eng wichteg Roll spille wäert läit och, wéi ech dat scho virun ugeschwat hunn, un de Verännerunge vum Aarbechtsmaart. Huet ee sech fréier mol fir eng Richtung, jo, e Beruff entscheet, esou huet een dee ganz oft säi ganz Liewe laang ausgeübt. Haut ass dat awer net méi esou. D'Aarbechtswelt gëtt ëmmer méi schnell-lieweg a Changementer an enger Karriär sinn ëmmer méi heefeg. Duerfir ass et vun enormer Wichtigkeet, d'Weiderbildung, de Lifelong Learning och, ech hunn et virdu gesot, weider auszubauen. Hei soll och e weidert Element eng wichteg Roll spillen: D'Université populaire soll do en zentralen Acteur ginn, eng Plaz, wou stänneg Formatiounen a Weiderbildungen ugebuede ginn, mee awer och eng Informations- an Orientationsstell fir Erwuessener soll sinn. Jidderes soll säi Liewe laang richteg kënnen berode ginn an déi Karriär aschloen, déi fir hie richteg ass.

Et soll ee Freed u senger Aarbecht fannen. Dat ass gutt fir seng eege mental Gesondheet an Zefridden-

heet an nëmmen da bréngt een der Gesellschaft am meeschten.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- D'Santé mentale ugeschwat, do si mir als LSAP der Meenung, dass dës iwwert déi nächst Jore grad am Enseignementswiesen eng grouss Prioritéit muss zougeschriwwé kréien, an dat muss och mat den néidege Moyenen ënnerstëtzt ginn.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- D'Zuele vu jonke Leit, jo, Kanner mat Troubles mentaux bis zur Depressioun a Suicidedanke sinn iwwert déi lescht Jore stänneg geklommen an d'Pandemie, respektiv d'Auswierkungen à moyen an och à long terme vun dëser Pandemie wäerten dës Situatioun mat Sécherheet net verbessert hunn. Duerfir musse mer alles drusetzen, dass all Kand déi Hëllef kritt, déi et braucht, an do musse mer och evitéieren, dass op de Portmonni gekuckt gëtt. Do muss all Kand kënnen déi Hëllef eeben an Usproch huelen.

Leif Kolleginnen a Kollegeen, de Volet Education ass iwwert déi lescht Joren am Budget ëmmer weider geklommen an dat ass och gutt an och richtig esou. Mir brauchen eng staark ëffentlech Schoul an déi muss eis all Moyen wäert sinn. Méi wéi 14 % vun den Depensé fléissen an d'Education an an d'Jeunesse.

D'LSAP wäert sech weider fir eng staark ëffentlech Schoul asetzen, well si den eenzege Wee ass, fir nohalteg fir Chancégerechtkeet an der Gesellschaft a grad bei de Kanner ze suergen.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- D'Kanner a Jonker sinn d'Zukunft a si brauchen déi beschtméiglech Ausbildungs- an Developpementsméiglechkeete grad hei zu Lëtzebuerg.

Här President, de Budget 2022 ass, wéi de Rapport et gesot huet - an deem ech vun hei aus awer och wierklech e ganz härezeleche Merci wëll gi fir seng enorm Aarbecht, déi en an de leschte Méint gemaach huet, fir säin exzellente schrëftlechen a mëndleche Rapport - e Budget vun der wirtschaftlecher Reprise, deen duerch déi Akzenter, déi gesat ginn, keen dobäi vergësst.

Dëse Budget kritt natierlech dann och den Accord vun der LSAP, net awer, ier ech mengem Kolleg aus dem Minett, dem Escher Jong Pierre Gramegna, dem Minister vun der leschter a vun dëser Regierung vun de Finanzen, wierklech e ganz, ganz grouse Merci wëll soe fir säin onermiddlechen Asaz, fir seng Duerstellung vu Lëtzebuerg, net nëmmen hei zu Lëtzebuerg, mee och iwwert d'Grenzen ewech, an der EU an international. Ech wënschen him, dass en am Kader vu senger Famill vill Tennis ka spillen an dass e bei enger gudder Gesondheet bleift an dass e seng politesch Pensioun kann a vollen Zich genéissen. E grouse Merci.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **M. Georges Engel** (*LSAP*).- Merci fir d'Nolauschteren.

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Merci villmools, Här Engel. An nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Josée Lorsché. Madamm Lorsché, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Merci, Här President, Dir Häre Ministeren, Dir Dammen an Dir Hären, et mécht keng Freed, et ze soen, mee et ass richtig: Eist Land ass mat enger Rei vu Krise konfrontéiert an de Begrëff Resilienz bezeechent d'Fäegkeet, widderstandsfäeg vis-à-vis vun deene Krisen ze ginn a gestärkt aus hinnen erauszegoen. Dat ass eist Zil.

Leider si Krisen haut keng Ausnam méi. Se sinn zu eisem stännege Begleeder ginn a werfen d'Fro vun der Resilienzféegkeet an de leschte Jore méi wéi jee virdrun op. Dofir war et och keen Zoufall, dass de Begrëff Resilienz sech d'lescht Joer wéi e rout-blo-gréngue Fueдем duerch dem François Benoy säi Budgetsrapport gezunn huet.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- De Rapporteur vun dësem Joer, den Dan Biancalana, huet de Begrëff vun der Sécherheet an de Fokus gestallt an en huet opgewisen, dass d'Fro vun der Sécherheet sech queuesch duerch all d'Politikfelder zitt an enk un déi sozial Gerechtegkeet, un de Prinzip vun der Inklusioun an en eis demokratesch Wäerter gekoppelt ass. Als Gréng deele mir dës Vue a mir sinn och der Meenung, dass et un der Politik ass, d'Onsécherheet am breede Sënn vum Wuert ze bekämpfen a weider Onsécherheeten a Krisephenomeener ze verhënnere. An ech wëll mengem fréiere Schüler och versécheren, ...

■ **Une voix.**- A!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- ... dass mir eng Rei Recommendatiounen, déi en a sengem Rapport formuléiert huet, deelen.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- An éischer Linn déi, déi geduecht sinn, fir déi Vulnerabelst an eiser Gesellschaft ze schützen an eis Demokratie ze stäerken. Dat ass och ganz an eisem Sënn, Här Rapporteur.

Här President, en Thema, op dat de Rapporteur net esou déifgräifend agaangen ass a wat eis als Gréng net manner wichteg ass wéi déi sozial Gerechtegkeet, ass natierlech d'Klimakris. De Rapporteur sot awer zu Recht, an en huet et betount, dass de Klimawandel eis, nieft der Digitaliséierung an dem technologesche Fortschrëtt, viru grouss Erausforderunge stellt an dass all dës Erausforderungen déi Vulnerabelst ëmmer fir d'éischt treffen. Dat ass richtig.

Jo, a fir eis ass et och evident, Dir Dammen an Dir Hären, dass d'Klimakris an d'Sozialfro enk matenee verbonne sinn. A fir eis ass et evident, dass d'Klimakris e grouse Facteur vun Onsécherheet ass. Éischstens stellen d'Auswierkunge vun der Klimakris eng Bedroung fir d'Sécherheet a fir de Friden an der ganzer Welt duer a bréngt vill Konflikter mat sech. Zweetens verstärkt de Klimawandel déi scho bestoend Sécherheitsrisiken an d'Vulnerabilitéit vun de sozial benodeelegte Bevölkerungsgruppen och zu Lëtzebuerg. De Klimawandel mécht et der Regierung an de Gemengen och ëmmer méi schwéier, fir d'Sécherheet vun de Biergerinnen a Bierger bei extreeme Wiederverhältnisse beispillsweis ze garantéieren an e werft ëmmer op en Neits déi schwierig Fro vun der gerechter Verdeelung vun de Ressourcen op, déi ëmmer méi knapp ginn a konsequent geschützt musse ginn.

Well de Kampf géint d'Klimakris eng vun de Haupterausforderunge vun eiser Zäit ass an déi sozial Dimensioun ëmmer matgeduecht muss ginn, kommen ech zum Schluss nach emol drop zrëck, wann ech op d'Moossname vun der Regierung aginn.

Dir Dammen an Dir Hären, nieft der Klimakris gëtt et natierlech nach aner Onsécherheitsfacteuren an och si stellen eis viru grouss Erausforderungen. Ech denken hei natierlech un d'Pandemie an un déi wuessend Problemer vun der mentaler Gesondheet, ech denken un d'Drogekriminalitéit, un d'Drogenofhängegkeet an un d'Suchtverhalten, wat sech am héijen Drogenkonsum zréckspigelt, mee och an der steigender Vente vun Alkohol an Tubak, déi 2021 all Rekorder brécht, wuel wëssend, dass Alkohol an Tubak och Droge sinn! Ech denken awer och un d'Wunnengsnout an ech denken un déi wuessend Schéier tëscht aarm a räich.

D'Zil vun den ëffentleche Politicken an domat och vun der Finanzpolitik muss et natierlech sinn, all dës Problemer a Krisephenomeener mat klere Strategien entgéintzesteieren an d'Mënschen opzefänken amplaz auszegrenzen, wa se an Nout geroden, woumat ech och de Rapporteur zitieren.

Dat setzt engersäits politesch Kohärenz viraus, esou wéi den oft benotzten Numm Cohérence des politiques publiques et seet. Anersäits setzt et awer och viraus, dass dës Gesellschaft net weider auserneegedriwwé gëtt an dass Grief verhënnert ginn. Grief entstinn net nëmmen duerch sozial Ongerechtegkeeten an Ausgrenzung, Grief entstinn och duerch Ängschten, déi mat rationale Strategien a mam Allgemengwuel eigentlech näischt ze dinn hunn.

Natierlech sinn Ängschten a Suergen eng mënschlech Reaktioun op verschidde bedrolech Entwécklungen a Phenomeener. Esou zum Beispill d'Angscht virum Coronavirus, d'Angscht virun extreeme Wiederverhältnisse mat Orkaner, extreemen Hëtztwellen, Bëschbränn an Iwwerschwemmungen, oder awer d'Angscht, net méi genuch Mëttelen ze hunn, fir mënschewierdeg kënnen ze liewen an ze wunnen.

Dobäi kommen awer aner Ängschten. Et sinn déi Ängschten, déi vu bestëmmte Gruppe bewosst geschürt ginn, an zwar aus politischem Egecalcul an aus taktische Grënn, ...

(*Brouhaha*)

... fir politesche Benefiss doraus ze zéien, an déi eiser Demokratie net wierdeg sinn.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Dës Angscht-schürerei füügt eiser Gesellschaft an eis fundamentale Wäerter vill Schued zou an ass net akzeptabel.

Zu dëser Strategie gehéiert ënner anerem déi bewosst Angschtmaacherei virum Vaccin, neierdëngs och virun den Tester, d'Angschtmaacherei virun den negative Konsequenze vum Wuesstum, d'Angschtmaacherei virun Awanderer a Frontalieren, d'Angschtmaacherei viru Kannerrechter an neierdëngs och d'Angschtmaacherei virun eisen ëffentlechen Institutionen.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Esou eng Zort vun Angscht-schürerei, kann ee soen, zu politeschen Zwecker huet mat de reellen Onsécherheeten, mat deenen eis Gesellschaft ze kämpfen huet, näischt

ze dinn. Dowéinst distanzéiere mir eis ausdrécklech vun deene Strategien!

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Här President, Dir Dammen an Dir Hären, eis Strategie vun der Koalitioun besteet villméi doran, de reellen Onsécherheeten a Krisephenomeener, déi duerch d'Pandemie zum Deel nach verstärkt gi sinn, mat konkreete Moossnamen entgéintzetrieden.

Dozou gehéiert éischstens eng ëmweltfrëndlech a ressourcëschonend Politik, déi sech transversal duerch alleguer d'Ressorte muss zéien. Dozou gehéiert zweetens eng Politik, déi de sozialen Inegalitéite konsequent entgéintwierkt, wuel wëssend, dass déi sozial benodeelegte Bevölkerungsgruppen, wéi ech et scho gesot hunn, besonnesch a Krisenzäite wéi där vum Covid-19 manner Ressourcen zur Verfügung hunn, fir hiert Verhalen unzepassen a sech selwer ze schützen.

Drëttens féiert kee Wee laanscht de Prinzip vun der Nulltoleranz géintiwir der Verbreedung vu Gewalt an Haass, vu Sexismus, Antisemitismus an Homophobie, oft verbonne mat der Verbreedung vun Onwourechten an Intimidatioun.

Wéi wichteg dësen Aspekt an der Debatt ronderëm de Budget ass, kann ech mat engem klengen trefende Beispill illustréieren: Et ass dat, dass d'Mëttelen, déi de leschte Samschdeg an déi massiv Mobiliséierung vun der Police hu misse fléissen, zwar ganz wichteg waren, fir d'Sécherheet vun der Populatioun géintiwir Randalen ze garantéieren, an et ass mir och wichteg, deene villen Agentinnen an Agenten vun der Police e grouse Merci auszedrücken, well se munches verhënnert hunn.

Op wat ech awer erauswëll, ass, dass d'Mëttelen, déi an eng iwwerméisseg staark Mobiliséierung vu Sécherheitskräfte musse fléissen, net méi fir nohalteg Investissementer zur Verfügung stinn. Dëst Geld steet net méi zur Verfügung fir Investissementer, déi notament bei der Police gebraucht ginn, fir de Corps méi staark opzustellen, fir d'Aarbechtskonditiounen ze verbessern a fir déi wichteg Roll vun der Police um Niveau vun der Preventiounsaarbecht ze stäerken.

Als Gréng si mer jiddwerfalls iwwerzeegt, dass dës Staatsbudget do ukënn, wou en dringend gebraucht gëtt an zwar bei enger effikasser a preventiver Gesondheits- a Sozialpolitik, enger sozialer an nohalterger Logementspolitik, enger kohärenter Klimapolitik an domat verbonnen enger ressourcëschonender an ëmweltfrëndlecher Wirtschafts- a Agrarpolitik.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Dir Dammen an Dir Hären, mam virleiende Budgetsprojett leeë mer jiddwerfalls de finanzpolitesche Grondsteen, fir esou eng Politik ëmzesetzen an dat an der Kontinuitéit vun de Jore virdrun. Dowéinst fënnt de Budget 2022 an och de Budget pluriannuel eis voll Ënnerstëtzung.

Grad wéi meng Virriedner geheien ech dann och e Bléck op déi gesamtekonomesch Situatioun, laanscht déi a Budgetsdebatten natierlech kee Wee ka féieren.

Leif Kolleginnen a Kollegeen, ech denken, mer sinn eis eens, jiddwerfalls d'Membere vun der Koalitioun si sech do eens: E kuerze Bléck op eis Staatsfinanze geet duer fir festzustellen, dass Lëtzebuerg gesamtwirtschaftlech gesi vill besser duerch d'Kris komm ass wéi déi aner Länner an der EU. Dat ass virun allem op eisen zimmlech stabile Finanz- an Déngschtleechtsungssektor zréckzeféieren, dee séier nees op feste Féiss stoung.

Op där anerer Säit däreft een eis staark Ofhängegkeet vun dësem Sektor trotz allem net ignoréieren an dofir ass et och wichteg a richtig, weiderhin op wirtschaftlech Diversifizéierung an op nohalteg wirtschaftlech Aktivitéiten ze setzen. An et ass de François Benoy, mäi Fraktiounskolleg, deen duerno méi am Detail op d'Wirtschaftspolitik wäert agoen.

Dir Dammen an Dir Hären, dass Lëtzebuerg am Verglach zu anere Länner besser duerch d'Kris komm ass a besser dosteet, ass awer net just eisem nach stabile Finanzsektor an eisem kriseresistenten Déngschtleechtsungssektor ze verdanken. Eis gutt Situatioun vun haut ass och de Verdéngscht vun de massiven Hëllefsmoossnamen, déi d'Regierung am Kader vun der Kris deblockéiert huet. Am Ganze goufe bis elo bal 3 Milliarden Euro fir d'Gestioun vun der Kris investéiert. Dat si knapp 4 % vum PIB.

Trotz dësen Ausgabe si mer bis haut besser duerch d'Kris komm, wéi d'Experten et d'lescht Joer nach virausgesot hunn. Am leschte Budget war e Réckgang vu 6 % vum PIB propheet ginn. Um Enn waren et just 1,8 %.

An och de Chômage ass net an deem Mooss exploéiert, wéi de Statec et nach d'lescht Joer ausge-rechent hat. Amplaz vu 7,1 % wäerte mer dëst Joer op 6,5 % kommen - natierlech ass all Prozent ee Prozent ze vill - an et gëtt vu verschiddene Previ-

sioune virausgesot, dass de Chômagetaux an den nächste Joren nach wäert falen. Allerdéngs gëtt déi Vue net vu jiddwerengem gedeelt.

De President vum Conseil national des finances publiques gesäit dat nämlech méi kritesch. Hien ass der Meenung, dass de Wirtschaftswuesstum net héich genuch ass, fir de Chômagetaux laangfristeg no ënnen ze drécken an e geet souguer dervun aus, dass de Chômage bis 2025 nach wäert klammen. Dat huet en esou an der Finanzkommissioun erkläert.

An deem Kontext wëllt ech e Lien zum ganz aktuellen Bildungsbericht hierstellen. Doraus geet ervir, dass de Bildungsniveau vun eiser Schoulpopulatioun net dramatesch ënnert der Kris gelidden huet an dass d'Leeschungen, trotz Homeschooling a ville Quarantänen, eenegermoosse konstant bliwwé sinn. De sprangende Punkt ass fir dorop wëll ech eraus, och de Laangzäitchômage a spéidere Jore grad op dës Kategorië vu Schülerinnen a Schüler laueren, läit op der Hand. An dat ass ee Grond méi, fir sech beim Kampf géint de Jugendchômage an de Laangzäitchômage net just op de Secondeaire an op d'Berufsausbildung ze konzentréieren. Och den Enseignement fondamental muss déifgräifend analyséiert ginn, fir d'Bildungsdefiziter direkt un der Wuerzel ze verhënnere, an hei spillt eis Sproochevillfalt eng wichteg Roll.

Et sinn dës Kanner, déi scho fréi am Liewe riskéieren, den Uschloss un eise Bildungssystem ze verpassen an d'Bildungsstandarden net ze erreechen. Dass de sprangende Punkt ass, an dorop wëll ech eraus, och de Laangzäitchômage a spéidere Jore grad op dës Kategorië vu Schülerinnen a Schüler laueren, läit op der Hand. An dat ass ee Grond méi, fir sech beim Kampf géint de Jugendchômage an de Laangzäitchômage net just op de Secondeaire an op d'Berufsausbildung ze konzentréieren. Och den Enseignement fondamental muss déifgräifend analyséiert ginn, fir d'Bildungsdefiziter direkt un der Wuerzel ze verhënnere, an hei spillt eis Sproochevillfalt eng wichteg Roll.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- An dofir begreisse mir als Gréng, dass de LUCET, de Luxembourg Centre for Educational Testing, zesumme mam Observatoire national de la qualité scolaire op deem Terrain nach méi aktiv gëtt wéi an der Vergaangenheet. E wëllt dës Entwécklung geziilt analyséieren a Lösungen ausschaffen. Dat just als bildungspolitesch kleng Klammer, déi mer am Kontext vun deene méi negative Previsiounen a puncto Chômage awer dach staark um Häerz läit.

Surge mécht de Conseil national des finances publiques sech dann och a puncto Inflation, déi mat 3,62 % den héchste Stand zanter 2011 erreecht huet. Dir wësst, wou d'Grënn leien. Dës Entwécklung ass op d'Problemer an de globale Liwwerketten, op d'Effekter vun der Pandemie an net zulescht och op d'Steigerung vun de Präisser op den internationalen Energiemäert zréckzeféieren. D'CO₂-Bepräisung, déi sozial ofgefiedert gëtt duerch zwou Mesuren, fällt hei kaum an d'Gewicht. Och dat gëtt vun den Experten ënnerstrach.

Déi méi beonrouegend Previsiounen a puncto Chômage an Inflation däreft een natierlech kengesfalls ignoréieren. Trotz allem ass a bleibt et richtig ze behaapten, dass eist Land, u blanke Chiffere gemoozt, d'Kris bis haut besser iwwerstan huet wéi déi aner Länner. Dëst Joer soll de PIB de Prognosen no ëm 6 % klammen. An der EU sinn et am Duerchschnëtt just 5 %.

Dës Entwécklung schléit sech dann natierlech och an de Staatsfinanzen nidder. Der Defizit ass méi kleng, wéi am Virfeld geduecht. D'Schold bleibt daitlech ënnert dem Seuil vun 30 %, dee mer eis gesat hunn - 30 % vum PIB wuelgemierkt. An am Budget pluriannuel wäerte mer ab 2024 nees en Excedent am Budget vum Gesamtstaat erreechen. Alles an allem kléngt dat berouegend!

Am Hibleck op d'Zukunft ännert et awer näischt drun, dass eist Land, wéi scho gesot, virun extreem groussen Erausforderunge steet. A fir dës Erausforderungen ze meeschteren, musse mer vill investéieren. An dat féiert mech direkt erëm zrëck bei d'Staatsschold. Oft gëtt d'Dette publique, d'Staats-schold, am selwechten Otemzuch genannt wéi déi héich Investissementer, an dat aus der Angscht eraus, Lëtzebuerg géif an der Iwwerverschëldung landen. Net fir näischt ass d'Staatsschold och an der Finanzkommissioun vu verschiddene Gremien thematiséiert ginn.

Esou hunn d'Virrieder vun der Cour des comptes beispillsweis virun der Scholdefal gewarnt an hunn derzou opgeruff, eemol eng fundamental Debatt iwwert den Outil vun der Staatsverschëldung ze féieren. Déi Recommendatioun fanne mer eigentlech ganz interessant.

Gläichzäitig ass och betount ginn, dass d'Netinvestéieren d'Land méi deier ze stoe kënn, wéi déi aktuell Staatsverschëldung eis jee wäert kaschten. An zu Recht huet d'Cour des comptes och drop higewisen, dass déi finanziell Fluxen engersäits an de Kampf géint d'Klimakris orientéiert musse ginn an anersäits a Sozialmoossnamen, fir den Impakt

vun der Klimakris op schwaach Akommesschichten ofzefiederen. Et ass och dat, wat d'EU-Kommissärin fir Finanzzugeleeeënheeten e Méindeg hei an der Chamber bei hirem Besuch ënnerstrach huet. An et ass och genee dat do, wat d'Regierung mécht.

Mat esou enger Politik verbonnen ass natierlech eng schwiereg Gratwanderung: Se besteet doran, dass d'Staatsschold net explodéieren däerf, an datt déi genannt Erausfuerderunge gläichzäiteg gemeeschtert musse ginn, och wa se vill Investissementer viraussetzen.

Här President, schonn am Réimesche Räich huet déi berüümt-berüchtegt Staatsverschëldung widerhuelte zu Krise gefouert, während se am Mëttelalter en éischten Héichpunkt erreecht huet. De Grond war deen, datt d'Krichsausgaben d'Schold massiv an d'Luucht gedriwwen hunn. Zu Lëtzebuerg ass d'Staatsschold an der Lescht däitlech geklomm a wäert bis 2025, wéi gesot, bei knapp 27 % vum PIB leien.

Schold un der Schold ass allerdéngs net e Krich géint déi aner Länner, mee de Krich géint de Covid-19, dee weeder gewollt nach geplangt war. Hätt d'Pandemie eist Land net erwëscht, da léiche mer elo bei knapp 19 % Staatsschold, also däitlech manner wéi 2013, wou dës Koalitioun d'Geschécker vum Land iwwerholl huet. Deemools waren et 22,4 %.

Et ass also falsch ze behaapten, dass d'Regierung d'Staatsfinanze schlecht geréiert hätt. An ech mengen, et ass och keen, deen dat behaapt. Oder?

Dës Regierung huet ganz einfach hir Verantwortung iwwerholl an huet nei Scholden opgeholl, fir déi sozial an ekonomesch Schied vun der Kris a Grenzen ze halen.

D'Tatsaach, datt mer dës zousätzlech Montante séier an zu gudd Konditiounen konnte mobiliséieren, wat och um Triple-A läit, a finanziell nach ëmmer gutt dostinn, liwwert dee beschte Beweis fir déi intelligent Finanzpolitik vu Blo-Rout-Gréng zanter 2013.

Hätte mer eng Spuerpolitik bedriwwen, da géife vill Zuelen eng aner Sprooch schwätzen: Vill Biergerinnen a Bierger hätten keng Aarbecht méi, d'Faillitte wieren explodéiert a beim Ausbau vun den Infrastrukture wäre mer nees a Veruch geroden, nodeems den Nohuelbedarf am Joer 2013 scho souwisou extreem grouss war.

Dir Dammen an Dir Hären, Scholde maachen ass also net per se schlecht. An d'Staatsschold ass och net den Däiwel, dee sou gären un d'Mauer gemoolt gëtt, fir d'Regierung ze diskreditéieren. Et ass en Instrument, wat dozou déngt, fir d'Zukunft vu Lëtzebuerg nohalteg ze gestalten, wat vill Expertegremie vum Staat verlaangen a wat dës Koalitioun bis haut kategoresch gemaach huet.

A genee dat selwecht, Dir Dammen an Dir Hären, maache mer och an Zukunft, wa mer wichteg Ëmwelt- an Naturschutzprojete finanzéieren, wa mer an den Ausbau vun erneierbaren Energien an an déi nohalteg Mobilitéit investéieren, wa mer ëffentlech Gelder fir d'Recht op d'Wunne mobiliséieren, wa mer déi wirtschaftlech Entwécklung sozial verantwortlech a ressourcëschonend gestalten an d'Betriber an hiren Efforten ënnerstëtzen.

Dobäi muss ee jo wëssen, datt all Euro, dee mer haut an déi Beräicher investéieren, en enorme Return-on-Invest fir d'Zukunft bedeit. Dat heescht, all Euro, dee mer haut investéieren, spueren mer an Zukunft dräi- bis véierfach nees an. Dat ass am Sënn vun der follgender Generatioun an net zu hirem No-deel!

Dir Dammen an Dir Hären, d'Erausfuerderungen, mat deene mer konfrontéiert sinn, sinn des Ëfteren an der Finanz- a Budgetskommissioun zur Sprooch komm. Se hunn eppes gemeinsam: Se sinn alleguer mat sozialen a gesellschaftspolitesche Krise verbonnen, déi musse verënnert ginn.

A sengem Rapport huet den Dan Biancalana eng Rei vun de wichtige Sozialfroe méi speziell analyséiert, ugefaange bei de Volete vun der Aarmut, den Ongläichheeten an dem Zougang zu der Aarbecht. Am Numm vun der grénger Fraktioun wéilt ech kuerz drop agoen a fir d'éischt emol betounen, datt d'Regierung während der Kris alles gemaach huet, fir d'Leit an der Aarbecht ze halen. Ech brauch net an d'Detailer anzegoen, se si schonn e puermol ernimmt ginn.

Dat war immens wichteg fir déi sozial Kohäsioun an huet och déi sozial Konsequenze vun der Kris ofzefiedert, inklusiv den héije Chômagetaux. D'Aarbecht muss och weiderhin e wichtige Stellwäert behalen an ass weiderhin e schützende Facteur géint Aarmut.

Ma d'Aarbecht aleng ass awer kee Garant derfir, vum Aarmutsrisiko geschützt ze sinn. Et ass kee Garant derfir, net an d'Aarmut ze falen. D'Statistike weisen dat ganz kloer, jo, se weise souguer en negativen Trend, well d'Inegalitéiten an den Aarmutsrisiko nach klammen. Virun allem Elengerzéier a Famillje mat méi wéi dräi Kanner sinn dovu betroff. Bei Famille mat zwee Elterendeeler a méi wéi dräi

Kanner läit den Aarmutsrisiko bei 35 %. Dat ass vill! Bei Monoparentalle mat méi wéi dräi Kanner läit en iwwer 40 %. Dat ass nach vill méi! An et sinn och si, déi d'Enner um Schluss vum Mount nach am mannsten zesummekréien.

Dëse Budget liwwert heirop eng Rei Äntwerten, zum Beispill mat der Reindexéierung vum Kannergeld, wou och derfir gesuergt gouf, dass déi rezent Indextranche réckwierkend ausbezuelt gëtt. An och d'Allocation de vie chère, déi jee no Gréisst vum Stot am Montant klëmmt, gëtt ëm 200 Euro erhéicht. Zesumme mat der Erhéijung vun 10 % aus dem leschte Joer schwätze mer also zum Beispill fir eng Famill mat iwwer dräi Kanner vun engem Plus vun am Ganze 460 Euro.

Och Elengerzéier profitéieren dovun, mee grad hei ass, wéi gesot, den Aarmutsrisiko besonnesch héich. An dofir gëtt an der ëffentlecher Diskussioun an deem Kontext oft iwwert d'Individualiséierung vun der Akommessteuer geschwat. Déi misst ëmgesat ginn, fir dëse Problem unzegoen.

Ech denken, Dir Dammen an Dir Hären, datt mer hei zwou Saache mussen trennen.

Zum engen ass d'Individualiséierung vun der Akommessteuer an eisen Ae positiv, well doduerch all d'Biergerinnen a d'Bierger, onofhängeg vun hirem Bezéiungstatus, méi gerecht besteiert ginn, an dowéinst ass et richtig, un dësem Zil festzehalen.

Zum anere besäitegt d'Individualiséierung awer net zwangseefeg den Aarmutsrisiko. D'Monoparentalle mat klenge Revenuen, zum Beispill mam Mindestloun, bezuele jo haut scho relativ wéineg Steieren. Doru géif och d'Individualiséierung net entscheed vill änneren. Och d'Iddi, déi ëmmer nees geäussert gëtt, d'Monoparentalle missten einfach an d'Steierklass 2 gesat ginn, gräift an eisen Aen ze kuerz. Eng Elengerzéierin - meeschtens sinn et jo Fraen, munchmol och Männer - géif mam net qualifizierte Mindestloun just knapp 17 Euro am Mount manner Steiere bezuelen, wa se zum Beispill vun der Klass 1A an d'Klass 2 géif steigen.

Als gréng Fraktioun bezweifele mer also, datt déi Ëmklasséierung den Aarmutsrisiko substanzieel géif reduzéieren. D'Fro vun der Individualiséierung ass éischerter eng vu Stiiergechtegkeet par rapport zu der Liwenssituatioun am gesellschaftspolitesche Sënn an net eng vun der Aarmutsbekämpfung.

Wa mer awer eppes géint d'Aarmut vun Alengerzéierende maache wëllen, da musse mer un anere Schrauwen dréien, dat besonnesch, fir d'Monoparentalle mat klenge Revenuen ze entlaaschten.

Wat dës Problematik ugeet, esou huet den Dan Biancalana a sengem Rapport eng Recommendation gemaach, déi mer ënnerstëtzen, a mir begrëssen och, datt de Premier a senger Ried zur Lag vun der Natioun eng entspreichend Ouverture gemaach huet.

Konkreet geet et drëms, d'Barëmen, fir an de Genoss vun der Allocation de vie chère ze kommen, no uewen ze adaptéieren. A firwat net och hei bei Alengerzéier e besonneschen Akzent setzen?

Eng aner Pist, déi muss diskutéiert ginn, gesi mer bei der Erhéijung vum Crédit d'impôt fir Alengerzéier.

■ **Mme Djuna Bernard** (*déi gréng*).- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Dat ass dat eent. Dat anert ass, datt de Steier- a Sozialsystem generell esou opgestallt muss ginn, dass en et fäerdegbréngt, déi steigend sozial Ongläichheeten anzédämmen. D'Zuele vum Statec weisen, dass d'Inegalitéiten an de leschte Joren net vum Steiersystem opgefaange konnte ginn. A grad dowéinst ass et wichteg, d'Fro vun der Ëmverdeelung méi genee a méi breet ënnert d'Lupp ze huele wéi bis elo. Dofir gëtt se och deemnächst diskutéiert an all hiren Aspekter.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Dir Dammen an Dir Hären, fir eis ass et jiddefalls kloer, datt méi e fairen Equiliber tëscht der Besteierung vun der Aarbecht an der Besteierung vum Kapital néideg ass, fir déi klammend Ongläichheeten anzédämmen, wuel wëssend, datt ëmmer méi Benefisser iwwert d'Digitaliséierung, awer net iwwert d'Aarbechtskraaft, zustane kommen, wuel wëssend, fir digital Geräter brauchen d'Betriber keng sozial Chargen a keng Laaschten ze bezuelen. De geplangten Débat d'orientation iwwert d'Moderniséierung vum Steiersystem gëtt eis dann och d'Geleeënheet, eis nach eng Kéier méi am Detail dozou ze positionéieren.

Ech kommen zu enger anerer sozialer Fro, net nëmme sozial, mee ëmmer méi sozial: Et ass déi vun der Logementskris, an déi beschäftigt eist ganz Land. D'Wunnen ass zu engem Facteur ginn, deen d'Gesellschaft ëmmer méi auserneendreift a vill Mënschen, virun allem Jonker, mee och Eelerer, zur Verzweiflung bréngt. Net jiddwereen huet d'Chance, scho bei der Gebuert Proprietär ze sinn, well en eng Wunneng oder eng Villa ierft, ouni jee dofir geschafft ze hunn. Op där anerer Säit stinn déi, déi zwar vill schaffen, mee sech net emol eng

Locatiounswunneng kënnen finanzéieren. Domat verbonnen ass déi net onwichtig Feststellung, datt de Fokus zu Lëtzebuerg vill ze vill laang op den Accès zur Propriétéit geluecht ginn ass, während d'Locatiounswunnege vill ze vill laang als mannerwäerteg Noutléisung fir sozial schwaach Familljen, Reesender oder Studenten a Studentinnen ugesi gi sinn. An dofir ass et och kee Wonner, datt den Accès zur Privatpropriétéit mat Steierbegënschtigungen, wéi zum Beispill dem bëlleegen Akt, erlichtert ginn ass.

Haut stellt sech eraus, datt esou Erlichterungen d'Präisser weider no uewe gedriwwen hunn, well se d'Demande ugeheizt hunn, ouni datt d'Offer der wuessender Demanden gerecht konnt ginn an ouni awer och de Problem vun de feelende Locatiounswunnengen ze léisen.

Eng Steiererlichterung beim Kaf vun engem Logement fir Locatiounszwecker ass den Amortissement accélééré, dee geduecht war, fir d'Investissementer an d'Immobilien ze férdere. An och bei deem Instrument stellt sech eraus, datt et keen Impakt op d'Steigerung vun der Wunnoffer hat.

Gläichzäiteg kaschten dës sougenannten Dépenses fiscales de Staat awer 50 Milliounen Euro d'Joer. Dat ass eng gewaltig Zomm. An dat si Suen, déi an anere Beräicher feelen.

Fir eis ass d'Erofsetze vum Taux beim Amortissement accélééré duerch de Budget 2020 (veuillez lire: 2021) en éischte wichtige Schrëtt gewiescht an déi gutt Richtung. An et schielt sech lues a lues anscheinend e Konsens eraus, datt dëst Instrument lues a lues muss ofgeschafft ginn. Dat ass erfreenlech.

An der Vergaangenheet gouf doriwwer eraus verpasst, eng staatlech Reserv vu bezuelbarem Wunraum opzebauen, deen an ëffentlecher Hand bleift an och zu Locatiounszwecker genotzt ka ginn. Leider ass de Contraire erfollegt: Vill ëffentlech Immobilie gouden un de private Marché verkaaft mam Resultat, datt de Staat an d'Gemengen haut just e Brochdeel vun de Wunnengen zu Lëtzebuerg besëtzen.

Dir Dammen an Dir Hären, Dir wësst, op wat ech eraus wëll: Mir brauchen eng Logementspolitik, déi der ëffentlecher Hand méi Gewicht a méi Verantwortung gëtt an déi d'Schafe vun ëffentlechen, nohaltegen a bezuelbare Wunraum finanzéiert a laangfristeg ofséchert.

Stéchuert Pacte Logement, deen d'Gemeenge mat an d'Boot hëlt. Stéchuert Fonds spécial logement, wou d'Depensé vun 170 Milliounen am Joer 2021 op 327 Milliounen am Joer 2022 klammen, fir ëffentleche Wunraum ze schafen.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Dat ass quasi eng Verdeubelung.

Duerno klammen d'Depensen am Pluriannuel weider op 351 Milliounen fir d'Joer 2023. Dat ass méi wéi jee an der Geschicht.

Donieft mussen natierlech Wunnfläche mobiliséiert ginn, déi am Aklang mat der Landesplanung stinn, sech also landesplaneresch an ëmweltpolitesch gutt fir Bauzwecker eegnen an och tel quel an de PAGE vun de Gemenge klasséiert musse ginn oder klasséiert sinn. D'Instrumenter, déi mer brauchen, fir dee Prozess ze beschleunegen, nenne sech Reform vun der Grondsteuer an Aféierung vun enger Spekulationssteuer, déi an engem Land mat net villen, mee dofir ëmsou méi dominante Spekulate längst iwwerfällg ass.

Här President, all dës Schrëtt huet de Logementsminister zesumme mat senger Regierungskolleeginnen a -Kolleegen agelaut. An et ass erfreenlech ze héieren, datt scho vill Gemengen de Pacte Logement ënnerzeechent hunn a matschaffe wëllen, aktiv wëlle ginn a bereet sinn, deem Instrument eng Chance ze ginn.

Wann een da bemängelt, mam geplangte Bau vu 4.300 ëffentleche Wunnengen bis 2025 géif et bei Wäitem net duer an déi Zuel misst dann ëm dat x-facht multiplizéiert ginn, dann ass déi Fuerderung gewässeremoosse verständlech, well d'Demande effektiv extreem héich ass. Allerdéngs stellt sech dann d'Fro, wien déi Wunnengen alleguer a kuerzer Zäit soll bauen, wann ee weess, datt d'Betriber schonn elo voll ausgelascht sinn, an datt d'Salariéien net 24 op 24 Stonnen a siwen Deeg op siwe kënnen schaffen.

Mir sinn e Land, wat op gutt Kollektivverträge setzt an op gutt Aarbechtskonditiounen a wou d'Sécurité an d'Santé au travail eng weesentlech Roll musse spillen, fir Aarbechtsaccidenter ze verhënneren. Also kann een hei net d'Utopie erbäizubereen. Dëst emol ofgesi vun de Liwwerenkpäss um Niveau vun de Baumaterialien, déi momentan am Bausecteur zu ville Retarde féieren.

Als Gréng begrëisse mer jiddwerfalls, datt an der Logementspolitik endlech Neel mat Käpp gemaach ginn, déi realistesch sinn an net utopesch, an datt esou vill investéiert gëtt wéi ni virdrun. Mir sinn awer net esou arrogant ze behaapten, muer wären

all d'Problemer geléist, datt hunn anerer virun eis gemaach.

Vill investéiert ...

(*Brouhaha*)

... gëtt awer net just an de Logement.

D'Investissementer brieche och global gekuckt all Rekorder fir d'Joer 2022. An de Jore virun der Kris louche mer am Duerchschnitt bei 3,6 % vum PIB. Fir d'Joren 2022-2025 si mer bei enger Moyenne vu 4,5 %.

(*Brouhaha*)

Domat leie mer däitlech iwwert der europäescher Moyenne a beweisen eng weider Kéier, datt dës Koalitioun net zéckt, fir Lëtzebuerg fit ze maache fir d'Zukunft, och a grad a Krisenzäiten!

Dat zielt an éischerter Linn fir den Ausbau vum ëffentlechen Transport an der Multimodalitéit, zesumme mat der duusser, der aktiver Mobilitéit, mee och fir aner wichteg Infrastrukture wéi zum Beispill Lycéien oder Alters- a Fleegeheimer.

Wat den Ausbau vun der Schinn ugeet, sou klëmmt d'Alimentatioun fir de Fonds du rail am Budget 2022 ëm weider 7,5 % op elo iwwer 410 Milliounen Euro am Joer.

Sinn dat keng grouss Projeten, léiwe Verrieder vun der CSV? A wat stellt Der lech konkreet ënnert deene grouss Projete vir, déi Der de Moien erbäigewünscht hutt? Dat géif mech wierklech interesséieren. Dir hutt gesot: dës Koalitioun géif keng grouss Projete realiséieren, déi géife feelen. Et wär interessant ze héieren, ...

(*Interruption*)

... wéi eng Projeten Dir lech hei géift wënschen. An da wär dat jo eng Diskussioun wäert!

■ **M. Fernand Etgen**, *Président*.- Madamm Lorsché, erlaabt Der, datt den Här Gilles Roth lech eng Äntwert gëtt?

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Ma gären.

■ **M. Gilles Roth** (CSV).- Nee, nee! Ech stellen eng Fro, an dat wär zur Ukënnegung, dass Är Regierung, dass Är Majoritéit an Äre gréng Wunnengsbauminister an der Deklaratioun vun der Lag vun der Natioun gesot hunn, bis 2025 géifen 8.200 nei Wunnengen duerch ëffentlech Bauträger gebaut ginn. An ech hätt gäre vun lech dann d'Äntwert, well Dir sidd d'Fraktiounspresidentin ...

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Jo.

■ **M. Gilles Roth** (CSV).- ... vun der Fraktioun vun deene Gréngen, wéi a wou déi solle kommen. Well d'budgetär Moyerenen, déi do sinn, dat sinn 300 Milliounen, déi pro Joer virgesi sinn. An ech hunn lech de Moie gesot, um Beispill vun dem Projet „Wältgebond“, deen Är Parteipresidentin, d'Djuna Bernard, ganz gutt kennt, dass do fir eng Wunneng 500.000 Euro gebraucht ginn. Also hunn ech mat ...

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- A, da verstinn ech lo, wat Der gesot hutt. Okay.

■ **M. Gilles Roth** (CSV).- ... einfache bescheidene Mëttel gerechent, dass Der der elo just 600 mat deene budgetäre Mëttel kënn realiséiere pro Joer. An dat geet duer fir 2.000 an net fir 8.200. An duerfir stellen ech lech d'Fro, ...

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- A.

■ **M. Gilles Roth** (CSV).- ... dass Dir mer sot: Wou kommen déi 8.200 hin? A wéini sollen déi ugoen, a wéini solle se fäerdeg sinn?

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- A. Merci, Här Roth. Ech hat lech de Moien esou verstanen, wéi wann Dir zousätzlech grouss Infrastrukturprojete géift wënschen, wou ech net richtig wousst, wéi eng Der géift mengen. Dir hutt et just am Kontext vum Logement gesot.

■ **M. Gilles Roth** (CSV).- Nee. Et ass eigentlech sou, wann een eppes an enger Regierungserklärung seet, dass een dat dann awer och kann an däerf kritischesch als Oppositionspartei hannerfroen, an ech kréien do keng Äntwert. An duerfir hunn ech gesot, dass dat do eigentlech am Logement eng blo-routgréng Ukënnegungspolitik ass, déi ouni Doten handendru geschitt.

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Also, dës Koalitioun setzt sech kennens héich Ziler. A se mécht dat, ...

(*Brouhaha*)

... a se mécht dat, wat an deenen Ziler maachbar ass. Ech hunn elo op d'mannst zéng Minutten iwwert de Logement geschwat. Ech hunn erzielt an erkläert, ...

■ **Une voix**.- Et gëtt dach näischt gebaut!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- ... wat do gemaach gëtt.

(*Brouhaha*)

Dach, et gëtt gebaut! Et gi 4.300 Wunnengen ...

■ **Une autre voix**.- Nee.

(*M. Marc Spautz prend la présidence.*)

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- ... elo zousätz-lech gebaut. Et gi grouss Wunnprojeten ëmgesat.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Déi sinn a Ge-setzer gefloss. Mir hunn de Pacte Logement an de Gemengen, wou d’Gemenge mobiliséiert ginn. Mir hunn eng ganz Rei Projeten, déi an de Gemenge schonn ugeleiert ginn. An ech mengen, Dir als Buer-germeeschter hat selwer deslescht jo nach e Projet hei, deen héich gelueft ginn ass, wann ech mech net ieren.

(*Brouhaha*)

Ech denken, Dir sidd och ënnerwee. A wa mer all zesummeschaffen an net ëmmer d’Wunnengspoli-tik géinteneen ausschleuchten, da komme mer och vläicht an dësem Land eng Kéier weider.

(*Brouhaha*)

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Claude Wiseler** (*CSV*).- Är Zuele gi just net op!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Majo da ...

■ **M. Claude Wiseler** (*CSV*).- Déi ginn net op!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- ... maache mer eng Tabell an da kritt Der déi geschenkt.

(*Interruption par M. Gilles Roth*)

■ **M. Claude Wiseler** (*CSV*).- Déi hätte mer awer wierklech gär.

■ **M. Gilles Roth** (*CSV*).- Jo.

■ **M. Claude Wiseler** (*CSV*).- Déi hätte mer wierklech gär. Awer wierklech!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Ech hunn elo meng Tabellen net hei. Ech sinn och elo grad net am Ministère ënnerwee. Mee ech kann déi awer be-suergen.

(*Brouhaha*)

Ech sinn och net Wunnengsbauminister mat allen Zuelen, déi do virleien.

■ **M. Marc Spautz**, *Président de séance*.- Madamm Lorsché, erlaabt Der nach eng Fro vum Här Roth?

■ **M. Gilles Roth** (*CSV*).- Jo.

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- O, wann e Spaass drun huet.

(*Hilarité*)

■ **M. Gilles Roth** (*CSV*).- Merci. Jo, Här Chambers-president Spautz, mir hätten eigentlech gären, dass Dir déi Lëscht géift vun der Madamm Lorsché an Empfänger huelen, wa si als Deputéiert am Ministère ënnerwee ass.

(*Hilarité*)

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Ech hu gesot: „Ech sinn net am Ministère ënnerwee“, Här Roth!

(*Hilarité*)

Dir hutt net gutt nogelauschter!

■ **Une voix**.- Fuert weider!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Ech fueren awer elo léiwer weider mat der Mobilitééitspolitik an hu scho laang vun der Logementspolitik geschwat. An ech betounen nach eng Kéier, dass ech gesot hunn, ech wär net am Wunnengsbauministère ënnerwee. Da verdréit de Leit och hei net d’Wierder am Mond!

■ **Une voix**.- O!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Ech komme bei de Fonds du rail, wou konstant eng hallef Milliard am Joer investéiert gëtt. An och dat ass en décke Batz. À terme schafe mer mat dëser Politik en at-traktiven ëffentlechen Transport, deen net just gratis ass, mee och praktesch an zuverlässeg.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Dem Statec no stellt dës Gratuitéit besonnesch fir akomesch-schwaach Familien eng grouss Plus-value duer. An dowéinst kann een och hei effektiv vun enger sozia-ler Moosnam schwätzen. Mat der schréttweiser, mee konstanter Verbesserung vun der Offer suerge mer derfir, datt eng ëmweltschounend Mobilitéit lues awer sécher Realitéit gëtt a fir jiddwereen zou-gänglech gëtt. Grad wéi am Logement kënnen mer natierlech och hei keng Wonner wierken. Et kann een nëmmen eng Zill no där anerer leeën. Et kënnen awer couragéiert Decisioune geholl ginn an et ka konsequent weidergeschafft ginn. An dat gëtt ge-maach.

An hei sprécht de Budget Bänn. D’Resultat erlieft ee schonn aleng, wann ee gratis, sécher a pénktlech mam Tram vun der Gare an den Utopolis oder an d’Ausstellungshalen um Kierchbiarg fiert. Wien hätt dat virun zéng Joer geduecht! An ech mengen, sou-guer d’Géigner fueren hautdesdaags mat.

■ **Une voix**.- Jo.

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- En anere Be-räich, wou d’Investitioune massiv klammen, a wou

ech och am Ufank schonn dervu geschwat hunn, ass natierlech dee vum Ëmwelt- a Klimaschutz, wou et drëms geet, eist Land a Richtung Klimaneutrali-téit ze orientéieren, sief et beim Ausbau vun den er-neierbaren Energien an de Stroumnetzer, sief et am Natur- a Klimaschutz, déi mat der wirtschaftlecher Entwécklung Hand an Hand musse goen. An deem Sënn erneiere mer mat dësem Budget eist Enga-gement fir eng klimaneutral Zukunft.

D’Ausgabe fir d’Ëmsetzung vum Klima- an Energie-plang klammen am Joer 2022 op 1,9 Milliarden Euro a wäerte bis d’Joer 2025 op iwwer 2 Milliarde pro Joer eropgoen.

Léif Kolleeginnen a Kolleegen, och d’Klimakris ass wéi déi aner Krisen eng sozial Fro, eng Fro vun der gesellschaftlecher Kohäsion, eng Fro vun der Sé-cherheet a vun der Existenz. Ech hunn et schonn am Ufank ënnerstrach a wéilt dës Ausso mat e puer Punkten illustréieren.

Global gekuckt sinn et virun allem déi méi aarm Länner, déi als Éischt vun de Konsequenze vum Kli-mawandel beträff sinn, och wa si net déi gréisste Pollueurë sinn. Datt 1 % vun eisem RNB, also onge-féier 380 Milliounen Euro, an d’Kooperatioun fléis-sen, ass begrëssenswäert, et ännert leider awer näischt un de Geforen an un den Auswirkunge vum Klimawandel, mat deenen dës Länner konfron-téiert sinn.

Zweetens si Stéit mat niddregem Akommes och zu Lëtzebuerg méi grouss Risiken ausgesat a finan-ziell vill méi schlecht virbereet, fir de materielle Konsequenze vun der Klimakris ze begéinen.

Ech ginn hei e Beispill: Et ass dat vun den Iwwer-schwemmungen, wou vill Stéit sech weeder nei Ge-räter a Miwwele konnte leeschten, nach hiert Haus séier a Stand setze konnten, well d’Mëttelen hinne gefeelt hunn. Et bleiwen natierlech d’Assurancen, déi awer net endlos belaauschtbar sinn, wann esou Katastrophen ëmmer op en Neits optrieden.

Här President, net anescht war et och direkt am Ufank vun der Pandemie, déi bei d’Klimakris derbäi-koum. Vun Ufank u waren déi sozial schwaach Schichten esouwuel duerch hir Wunnsituatioun wéi och op hirer Aarbechtsplaz méi engem grouss Ri-siko ausgesat. An et steet fest, datt et grad déi so-zial Schwaach sinn, déi och a Pandemiezäiten am séiersten duerch d’Netz vum Gesondheets- a So-zialsystem falen an am meeschte gefërdert musse ginn. Net, well eise solidaresche Santéssystem se fale léisst, mee well d’Preventioun an déi wichtegst Informatiounen dës Mënschen net am selwechte Mooss errechen wéi déi bessergestallt a gutt in-forméiert Bevëlkerungsschichten.

Hei mussen an eisen Ae weiderhi vill Efforte ge-maach ginn, fir dës Mënsche besser ze errechen. Oft scheitert et ganz aleng un der Kommunikatioun.

Drëttens dierf een net vergiessen, dass Stéit mat manner Akommes statistesch gesi méi heefeg Ëm-weltbelaachtungen ausgesat si wéi zum Beispill Kaméidi a Loftverschmutzung. Dës Stéit wunnen, et ass bekannt, méi heefeg op villbefuerene Stroossen an net op der grénger Wiss a sinn domat och de Konsequenze vun der Loftverschmutzung op d’O-temweeër méi staark ausgesat an dat, obwuel se statistesch gesi vill manner Zäregasemissioune verursaachen.

Alles dat weist, wéi wichtig et ass, dës Bevëlke-rungsgruppen ze schützen an ze ënnerstëtzen. Engersäits um Niveau vun der gesondheetlecher Virsuerger, der Preventioun an der Ëmweltmedezinn, déi am Koalitionsvertrag festgehalten ass, a wou mäi Fraktiounskoleeg Marc Hansen eng Interpella-tioun ugefrot huet. Anerersäits awer och um Niveau vun der Energie a vun der Energieeffizienz, wou d’Regierung direkt op zwee Niveauen handelt.

Éischstens ginn akommesschwaach Familije kuerz-fristeg ënnerstëtzt, fir de steigenden Depensen ze begéinen. Dat geschitt mat der Erhéijung vun der Allocation de vie chère ëm mindestens 200 Euro - et ass betount ginn. Donieft huet den Energieminis-ter Claude Turmes och bei de Gas- a Stroumliwwer-ante séchergestallt, datt keen aus Geldnout d’Ener-gieversuergung ofgestallt kritt.

Op europäeschem Niveau ass en intervenéiert, fir datt esou Präishaussen an Zukunft mat méi streng reguléierte Gasreserve verhënnert ginn. An doriw-er aus kënnen d’Beneficiairë vun engem Office social vun hirem jeeweileigen Office gehollef kréien, fir hir Gas- oder Stroumrechnung ze bezuelen. Hei geet et ëm d’Garantie vum Service universel vum Stroum a vum Gas.

Zweetens gëtt d’Onofhängegkeet vun de fossillen Energië weidergedriwwen. Dat ass déi aner Pist. Dat geschitt op där enger Säit doduerch, datt de Staat an erneierbar Energien an an den Ausbau vun de Stroumnetzer investéiert a manner a fossill Energien. Op där anerer Säit lafen d’Primmen op Rekordniveau weider, fir d’Stéit beim Ëmklamme vu fossillen op klimafrëndlech Energien ze ënnerstët-zen.

Net anescht ass et an der Mobilitéit, wou de Kaf vun Elektroautoe massiv ënnerstëtzt gëtt. Mir sinn

eis bewosst: Elektroautoe reduzéiere kee Stau. Se droen awer derzou bäi, datt d’Loft an de Stied prop-per bleibt, datt manner Kaméidi ass an datt den In-dividualverkéier als ee vun de gréissten CO₂-Verur-saacher vun de fossillen Energië lasskënt.

(*Brouhaha*)

Weider Propose sinn och an der Diskussioun, no-tamment d’sozial Staffelung vun der sougenannter PRIME House fir energieetesche Sanéierung, d’Virfi-nanzéierung vun dëser Primm an d’Analys vun der Präisentwécklung op den Energiemäert am Hibleck op weider Mesuren.

(*Brouhaha*)

Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech kom-men zur Konklusioun a wéilt déi wichteg Roll vun ei-sem Sozialstaat a Krisenzäiten nach emol ënner-sträichen.

De reguléierenden a schützende Staat huet sech an der Pandemie nach ausgedeent. Am Fong ass eise Staat zu engem ëmfaassende Virsuergestaat ginn, dee sech den Erausfuerderunge vun de Krisen unhëlt a kee fale léisst. D’Gefor, déi sech dohanner verstoppt ass natierlech déi, datt d’Biergerinnen an d’Bierger, mee och d’Betriber, hir Verantwortung un de Staat ofginn, nom Motto: De Staat kann et riich-ten!

Dës Astellung, Dir Dammen an Dir Hären, dierf net zur Regel ginn, well jiddweree seng Verantwortung fir d’Kollektivitéit muss iwwerhuelen, esouwäit seng Mëttelen him dat erlaben.

An awer ass et fir eis kloer, datt mir weiderhin e staarke Sozialstaat brauchen, fir déi vill Erausfuer-derungen ze meeschteren, mat deenen eis Gesell-schaft konfrontéiert ass. Datt bal 50 % vun den De-pensë vum Zentralstaat an déi sozial Sécherheet fléissen, ass an där Hिसicht e staarkt Zeechen Et liwwert dee beschte Beweis, datt eis engagéiert Klimapolitik an d’Sozialpolitik net géinteneen aus-gespillt ginn. Se ginn Hand an Hand a sinn zwou Säite vun där selwechter Medail.

Fir ofzeschléisse wéilt ech dann nach zwee Merci lassginn. Deen Éischten, Dir kënnt lech et denken, geet un den Dan Biancalana fir säi gudde Rapport a seng Presentatioun vu gëschter.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **Mme Josée Lorsché** (*déi gréng*).- Et gi keng Notte méi verdeelt, mee ech mengen, Dir géift ganz uewe landen.

(*Hilarité*)

Een zweete Merci, ...

(*Brouhaha*)

... en zweete Merci geet natierlech dann un den Nach-Finanzminister Pierre Gramegna, mat deem mer och als Gréng gutt a kollegial zesummege-schafft hunn, och wann et munchmol ustrengend war, wéi Dir et de Muere selwer behaupt hutt.

Als gréng Fraktioun wënsche mer lech, Här Nach-Fi-nanzminister, Escher Jong, eng erfëllend Pensioun, wou Dir aneren Interessensgebidder, net nëmmen dem Tennis, nogoe kënnt a vläicht och entdecke kënnt, an dat hoffentlech nach vill Joren a Joren.

Alles Guddes vun eiser Säit. Merci.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. Marc Spautz**, *Président de séance*.- Merci der Madamm Lorsché. An deen nächsten agedroene Riedner ass den honorabele Fernand Kartheiser.

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- Villmools merci, Här President, Dir Dammen an Dir Hären, ech wëll dës Ried op eng ganz harmonesch Manéier ufänken an duerno, ...

(*Brouhaha*)

... an duerno op eng ganz harmonesch Manéier virufueren.

(*Hilarité*)

A wéi kéint ech dat anescht maachen, wéi fir d’éischt dem Pierre Gramegna villmools Merci ze soen fir eng laangjäreg Aarbecht an eng exzellent Zesummenaarbecht!

Wësst Der, Här Gramegna, Dir waart ëmmer e Minis-ter mat Kompetenz, mat Experienz a mat Eloquenz. An Dir hutt wierklech Lëtzebuerg dacks dobause vertrueden, gutt vertrueden, och a schwierege Si-tuatiounen, wa mol nees iergend e Journalistekon-sortium ëffentlech zougänglech Dokumenter ent-deckt huet oder wann d’Europaparlament mol nees kritiséiert huet. An dofir hutt Der eis Unerkennung. Mir woren net ëmmer an der Saach mat lech d’accord, awer Dir hutt lech engagéiert an Dir hutt Res-pekt verdéngt. Dir hutt eise Respekt an eis Unerken-nung, an och vun eiser Säit aus alles Gutts fir Är Zukunft!

Och Ärer Nofollgerin, der Madamm Backes, wëlle mer alles Gutts wënschen. Mir hoffe vläicht, et ass e klenge Message, datt hir Europa-Begeeschterung net derzou féiert, fir an eng Fal ze falen, déi Dir awer evitéiere konnt, an an d’Europaparlament ze

goen, fir do Rechenschaft ofzeleeën. En nationale Minister leet viru sengem nationale Parlament Re-chenschaft of a soss néierens.

Dat war den harmoneschen Ufank.

(*Hilarité*)

An dofir wollt ech awer elo och vläicht soen, zu der Analys, déi Der iwwert de Stabilitéitspakt gemaach hutt: Mir hunn dat zur Kenntnis geholl, datt Der do en aneren Numm proposéiert, mee u sech ass et méi wichtig, wéi dee Stabilitéitspakt dann ëmgesat gëtt, och an den nationale Parlamenter, wéi wéi en heescht. Wann en, wéi d’leschte Kéier, iwwer e reglementaresche Wee geet, wou déi national Par-lamenter praktesch ausgeschloss sinn, hu mer en Demokratiedefizit. An ech mengen, an den Ae vun der ADR ass dat méi e grouss Problem wéi den Numm vun deem Ganzen.

Ech wëllt och dem Här Dan Biancalana e ganz häerzleche Merci soe fir dee Rapport, deen en eis gëschter gemaach huet.

An en huet den Akzent gesat op déi existenziell Sé-cherheet. Dat wor e ganz interessante Rapport. Et muss ee soen, datt en eng ganz Partie Saachen op-geworf huet, an deene mer, mengen ech, zesumme sollten no Léisunge sichen. An ech wëll hei d’Kapi-tel iwwert d’Justiz besonnesch betounen. Dir hutt jo och eng berufflech Erfahrung, déi ganz no un där Thematik läit. An ech wëll lech dat Kompliment maachen, datt Der do wierklech eng Rei vun interes-sante Suggestiounen gemaach hutt.

Ech wëll awer och soen, datt mer bei anere Saa-chen ...

(*Brouhaha*)

... net d’accord sinn. Dat ass eeben esou an enger Demokratie. Mir mengen zum Beispill, datt de Cen-tre pour l’égalité de traitement genuch Kompeten-zen huet. Mir denken och, datt ee bei de Crimes de haine - dat ass e Kapitel, deem Der lech och ugeholl hutt - keng Circonstances aggravantes soll ma-achen, well et kënnen net Affer un éischter oder zweeter Kategorie ginn, wann elo zum Beispill ge-sot gëtt, wann dat elo aus homophoben, trans-phoben oder rassistesche Grënn wär, wär dat eng Circonstance aggravante. An eisen Ae kann et net Affer vun éischter oder zweeter Kategorie ginn. Deen ale wäisse Mann, heterosexuell och nach, dee soll genausou geschützt ginn wéi déi jonk schwaarz lesbesch Fra. Et kann do keen Ënner-scheed tëschent Affer ginn. Dofir mengen ech, muss een do awer ganz virsiichteg sinn. De Staat soll do keng Ënnerscheeder maachen.

(*Brouhaha*)

Et ass e Wee, deen ee ganz liicht kann an eng Situa-tioun féieren, wann iwwerall en Haassverbrieche gesi gëtt, wou een herno an enger Situatioun ass, datt praktesch all Revendicationen vun enger relativ militanter Minoritéit muss akzeptéiert ginn, soss huet ee scho vläicht e Prozess um Hals. An ech mengen, dat ass e Wee, op dee mer net sollte goen.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser** (*ADR*).- An Ärer Ried, Här Biancalana, wéi och den Här Gramegna, hutt Dir allen zwee insistéiert, datt Lëtzebuerg déi Covidkris relativ gutt iwwerwonnen huet. Doriwwer freeë mer eis alleguer. Dat ass och richtig, weinstens bis elo. Hoffentlech bleibt dat och esou! An et géllt also elo, d’Jalone fir d’Zukunft ze setzen.

An ech wéilt dësen Ausfluch an d’Budgetspolitik dann och vläicht ufänke mat engem Ausfluch an déi international Politik. Ech mengen, och Dir, Här Biancalana, wéi och den Här Gramegna, hutt dat och ëmmer gemaach: Fir d’éischt mat deem inter-nationalen Ëmfeld ugefaangen an da gekuckt, wéi mir hei zu Lëtzebuerg reagéieren, well mir sinn nun emol kleng, et ass ëmmer derwäert, och eng Kéier kuerz an oder op Europa ze kucken, ier mer deen nationale Budget diskutéieren.

Eng éischt Bemierkung betrëfft d’Politik vun der eu-ro-päescher Zentralbank. Do musse mer gesinn, datt zënter der Bankekris vun 2007/2008 enorm vill Sue gedréckt goufen, fir d’Solvabilitéit vun de Banken ze retten. Net nëmmen d’Solvabilitéit vun de Banken, mee och, fir d’Vertrauen tëschent de Banken ze re-tabléieren an d’Realekonomie mat Suen kënnen ze alimentéieren, well et eebe bei de Banke praktesch keng Kreditter méi gouf.

Dat huet Efforte kascht. Et ass och lues a lues erëm gelongen, fir de System erëm un d’Rullen ze kréien, mee trotzdem, 15 Joer no der Subprimekris, musse mer eis awer froen, ob déi Kris wierklech ganz iwwerwonnen ass. Mir hunn nach ëmmer on-heemlech vill wäertlos, sougenannt „toxesch“ Pabeieren, an de Bilane vun de Banken a vun den Zentralbanke leien. Wéivill Eegekaptal verlaange mer vun eise Banken? A wéi sollen d’Banken haften, wa si sech verspekuléieren? Mir hunn enorm nid-dreg Eegekaptalufuerderungen an d’Banken. Wann Der als Privatpersoun wëllt e Kredit kréien, da leit Der bei engem Drëttel oder wéi och ëmmer, jee no-deem, wat Der gären hätt a wou Der et frot. Mee bei de Banken ass déi Eegekaptalratio däitlech méi

niddreg, dofir muss een oppassen, datt sech net verspekuléiert gëtt.

An et ass och prinzipiell nach ëmmer falsch, de Risiko vum Bankegeschäift ze vergesellschaften an eventuell Gewënner ze privatiséieren. Och do muss mer en An drop halen.

D'Reegele vun der Bankenopsicht, sinn dat déi richteg? Gesi mir och e Feeler, deen deemools gemaach ginn ass, e politesche Feeler, gesi mir deen? Zéie mer déi richteg Konsequenzen, datt deemools aus politesche Grënn an den USA decidéiert ginn ass, datt d'Leit, och wa se keng Garantïë kënnen offreieren, solle Kreditter kréien, eng vun den Hauptursaache fir déi Bankekris an déi mer deemools gerode sinn?

Déi zweet grouss Kris, déi mer an deene leschte 15 Joer erlieft haten, war natierlech d'Kris am Mëttelmierraum, zum Beispill d'Griicheland-Kris, awer net aleng Griicheland. Och do muss ee gesinn, datt et nach ëmmer enorm Ënnerscheeder gëtt an der Kompetitivitéit tëschent dem Süden an dem Norde vun der Eurozon, an do stelle sech och ganz grouss Erausforderungen.

Mir hunn als ADR do ëmmer dräi konkret ekonomesch Virschléi gemaach. Deen éischten ass, datt d'Léisung vun den Zënsspannungen tëschent dem Süden an dem Norden net kann eng Transfertioun sinn, mee d'Méiglechkeet fir eenzel Länner am Euroraum, fir d'Währungsunioun zäitweilg ze verlossen. Et ass och dat, wat mer bei Griicheland proposéiert haten: zäitweilg eraus fir kënnen ofzewäerten. Dat war deemools eis Meinung. Et bleift se!

Deen zweete Punkt, deen am Eurosystem reformbedürftig ass, ass den TARGET-System. Do hu mer e Problem iwwert d'Zäit, deen net méi kleng gëtt. D'Amerikaner hate ganz am Ufank, wou d'USA sech constituéiert hunn, och esou e Problem, si sinn op e System eriwuer gaangen, am federale Reservesystem, wou se einfach all Joer en Ausgläich maachen tëschent de Bundesstaaten. Mir sinn hei, wat d'Währungsunioun ugeet, an enger vergläichbarer Situatioun an dofir denke mer och, datt e järelechen Ausgläich tëschent den Zentralbanke sollt geschéien.

An deen drëtten Punkt ass, datt d'Politik vun de gemeinsame Scholden an der EU falsch ass. Den Euroraum ass keng Haftungsunioun, wou ee fir deem anere seng Scholde muss bezuelen oder ee fir deem anere seng schlecht ekonomesch Gestiou muss rüchstoën. Gemeinsam Scholde sinn och e Vertragsbroch! Et ass erschreckend, wann ee gesäit, mat wéi enger Nonchalance, mat wéi enger Nonchalance! déi westlech EU-Länner sech ëmmer nees iwwer Verträge ewechgesat hunn, notament de Vertrag vu Maastricht. Ech weess net, wéi oft - wäit iwwer honnertmol - déi Reegele verletzt goufen am Laf vun der Zäit, an dat ass kee Problem gewiescht. Mee an anere Froen, net monetäre Froen, ginn eenzel Memberstaaten, virun allem am Oste vun Europa, awer ganz staark epingléiert wéinst Vertragsbréch oder och Netvertragsbréch, well déi Kriticken, déi se müssen erdroen, dacks emol net an de Verträge stinn. Also, hei gesi mer eng Diskrepanz tëschent dem Behuele vun dem westlechen Deel vun der Europäescher Unioun par rapport zu deene méi ëstleche Memberlänner.

An eng aner Kris, niewent Subprime a Mëttelmier, wou ganz vill Sue gedréckt goufen, war natierlech elo déi rezent Covidkris. An dat hu mir och ënnerstëtzt, well et muss ee jo kucken, datt een esou eng Kris da gemeschert kritt. Mee an deene leschte 15 Joer, duerch déi dräi Krisen, ass d'Geldmass an den Zentralbanken enorm gewuess a läit wäit iwwert dem reelle Besoin vun der Ekonomie. Do ass eng Diskrepanz, an dee Facteur, zesumme mat de Liwwerschwiegkeeten an der Héicht vum ugespuerten oder thesauriséierte Kapital, féiert zu enger eminenter Inflatiounsgefor. Mir gesinn dat haut schonn a ville Beräicher, bei de Baupräisser zum Beispill. An aktuell läit d'Inflatioun hei zu Lëtzebuerg bei 4,52 %, wat schonn héich ass. De Mazout ass duebel sou deier ginn an engem Joer! De Piraten ass en nach net héich genuch, krute mer viru Kuerzem erkläert, mee dat ass awer eng dramatesch Entwécklung.

Inflatioun ass näischt Guddes an näischt Harmloses. Wann och eng lichter Inflatioun bis zu ongeféier 2 % allgemeng nach als Präisstabilitéit gëllt, ass awer all Inflatioun doriwwer eraus eng direkt Gefor fir all déi Leit aus méi modeste Verhältnissen an och fir de gréissten Deel aus de Mëttelschichten. Wien net an Immobilien oder an déi fest Wäerter konnt investéieren, riskéiert eng schläichend Enteeignung duerch d'Inflatioun. Wie gespuert huet fir säin Alter, muss ëm déi Sue fäerten. Normalerweise missten an Zäite vun Inflatioun d'Zënse och nees klammen, wat och fir vill Leit eng grouss Laascht duerstellt, zum Beispill, wa se Immobilienkreditter hu mat variablem Zënssaz.

Mee an enger Inflatioun wéi elo stellt sech awer d'Fro - an dat ass eng vun de Konsequenze vun deene Krise vun deene leschte Joren -, ob d'Europäesch Zentralbank iwwerhaupt nach handlungsfäeg ass. Well wa se d'Zënse erhéicht, gëtt et

Spannungen zwëschent dem Norden an dem Süde vun Europa, a wa se se net erhéicht, da verléieren natierlech d'Spuerer am Norde vun Europa hiert Gutt. Dat ass e Spannungsverhältnis an et muss ee kucken, ob se elo an dëser neier Inflatiounssituatioun handlungsfäeg ass.

D'ADR ass der Opfaassung, datt d'Geldmass an den Zentralbanke muss progressiv zrëckgeschrauft ginn an d'Geldmass muss deenen normale Besoine vun der Ekonomie ugepasst ginn. Den normale Wee dofir ass de Verkauf vun deene Pabeieren, déi awer praktesch näischt wäert sinn. Also muss mer eis drop astellen, datt d'Zentralbanken, och d'EZB selwer, Verloschter müssen an hire Bilanen aplangen, progressiv, fir awer erëm déi Upassung ze hunn tëschent der Geldmass an de Besoine vun der Ekonomie.

Bei där Inflatiounsgefor, déi mir elo skizzéiert hunn, ass et kloer, datt d'ADR sech däitlech fir d'Erhale vun eise Indexsystem ausspricht. Mir müssen eis awer ëmmer nees froen, ob den Index a säi Wuerekuerf och wierklech d'Evolutioun vun de Liewenskäschte bei eis am Land nach korrekt duerstellen. Dat ass awer nëmmen deelweis de Fall.

D'Energiepräisser sinn zum Beispill net genuch matberücksichtigt. Dir wësst, datt d'ADR fir d'Ofschafung vun der Kuelendioxidsteuer ass, wéi den Här Keup et hei scho méi dacks erkläert huet. Eiser Meinung no däerf déi Steuer, esoulaang et si nach gëtt, net méi weider erhéicht ginn. Jiddefalls muss si awer och an den Index kommen.

Mir sinn och derfir, datt de Präis vun Wunne méi am Index berücksichtig gëtt. Dat ass ee vun deene wichtegste Facteure bei de Käschte vun engem Stot iwwerhaupt an an deem Sënn wéilt ech hei, Här President, och eng Motioun iwwerreechen.

Motion 1

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest, datt

- d'Wunnkäschte fir vill Leit, a besonnesch fir akommesschwaach Familljen an Eenzelpersonen, een ëmmer méi héije Käschtefacteur duerstellen;

- d'Inflatioun an der Eurozon unzitt, an dat besonnesch och bei den Energiepräisser,

ass sech bewosst, datt

- d'Kafkraaft vun de Bierger opgrond vun dësen Entwécklung weider ofhëlt, och well zum Beispill d'Wunnkäschten an d'Energiekäschten net beziungsweis net integral indexéiert sinn;

- den Index doduerch net dee reale Kafkraaftverloscht kann erëmspigelten an opfänken,

fuerdert d'Regierung op,

- d'Käschte fir d'Wunnen a fir d'Energie op eng realistesche Manéier an den Indexwuerekuerf mat opzehuelen.

(s.) Fernand Kartheiser.

■ **Une voix.** - Ganz richtig, Här Kartheiser.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Här President, eng vun deene gréisste Suergen, déi mir hunn, ass d'Scholdelaascht. Mir leien no un der 30 %-Mark, gemooss um PIB, wat fir esou e klengt Land vill ze héich ass! Déi héich Staatsschold ass och nach laang net d'Resultat vun der Covidkris eleng - déi huet sécher an deene leschten zwee Joer eng bedeiend Roll gespillt -, mee si ass d'Resultat vun enger - ech muss et soen, Här Gramegna - awer lichtfankeger Budgetpolitik, an dat zënter 2013.

Si ass dat direkt Resultat vum Regierungsstil och vun dëser Regierung: Jidderee kritt e bëssen, wat e wëllt, jiddereng vun deenen dräi Parteien, Prioritéite gi praktesch keng gesat, Arbitragé sinn dann och net néideg, dofir awer gi Scholde gemaach. Dat ass deen einfache Wee, an dat och nach an deenen nächste Joren: D'Scholde gi weider an d'Luucht. 2012, dat Joer viru Gambia, hate mir pro Kapp eng Schold hei am Land vun 18.000 Euro an dat war scho vill. 2022 leie mir bei 29.000 Euro op de Kapp. D'Populatioun ass staark gewuess an der Tëschenzäit, an awer gesitt Der de risege Wuesstum: iwwer 19 Milliarden Euro am Ganzen um Enn vum nächste Joer! An d'Scholde ginn déi nächst Joren dann och weider an d'Luucht.

Dat ass an eisen Aen absolutt verantwortungslos. All deene Jonken, déi op d'Strooss fir de Klima ginn, muss ee soen, dass d'Scholdelaascht fir si an hir perséinlech Zukunft eng vill méi direkt Gefor ass wéi e méigleche Klimawissel. Just, et arrangéiert d'Regierung net, fir de Schüler fräizegi fir Fridays-against-public-debt-Demonstrationen oder esou eppes. Dee Problem gëtt net ugeschwat an et ass awer e risege Problem! Et geet net, fir einfach dann d'Klimaproblematik, oder esou ... Dat ass eng laangfristeg Saach, déi soll een och eescht huelen. Mee dofir gëtt da fräiginn, awer déi grouss ekonomesch Problemer, mat deenen eis jonk Leit konfrontéiert sinn, ginn net weider thematiséiert.

Ech wëll an deem Zesammenhang just soen, datt och an där neier Verfassung rieds geet vum Kampf géint e sougenannten „dérèglement climatique“,

woubäi ee muss wëssen, datt et keng wëssen-schaftlech oder eng aner Definitioun gëtt vun dem Wuert „dérèglement climatique“. Wat ass d'Règle climatique a wat ass en Dérèglement climatique? Dat ass eng Notioun, déi ass eemoleg hei zu Lëtzebuerg. Se wëllt näischt heeschen, awer et kann een herno all Méiglechcheit dermat ufänke politesch.

Konkreet ass d'Situatioun vun eise Land déi hei: Dëst Land huet kee finanzielle Spillraum méi, wann déi nächst Kris kënnt. 30 % Schold ass elo schonn definitiv ze vill! Mir si kleng, mir si vulnerabel, eis Ekonomie an eis Revenue sinn zu engem ganz héijen Undeel vun engem eenzege Wirtschaftszweig ofhängeg. Mir müssen aus dëser exposéierter a fragiller Situatioun eraus an eis fir d'Zukunft besser opstellen.

Och ass eng ekonomesch Reprise, déi haaptsächlech op staatlech garantéierte Scholden opbaut, wéi dat elo och massiv duerch déi Europäesch Kommissioun bedriwwen gëtt, keng zolidd Basis fir eng Ekonomie. Si bréngt mëttelfristeg Inflatioun a politesche Sträit amplaz eng konkurrenzfäeg a leeschtungsorientéiert europäesch Ekonomie. Esou gesäit et och den FMI, dee sech géint eng institutionaliséiert Scholdepolitik ausgeswat huet.

D'ADR fuerdert dowéinst, datt de Staatsbudget scho vun deem anere Joer u soll an d'Gläichgewicht bruecht ginn, datt keng nei Scholde méi opgeholl ginn an d'Scholden endlech och zrëckbezuelt ginn, d'Kapital. Et ass dat, wat mir deenen nächste Generatiounen schëlleg sinn: natierlech och eng propper Ëmwelt hannerloossen - do si mer all d'accord -, awer mir däerfen och net op hir Käschte liewen! Mir hätte gär eng Scholdebremse, an an deem Sënn wéilt ech hei eng zweet Motioun depoenéieren. Wannechgelift.

■ **Une voix.** - Très bien!

Motion 2

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest, datt

- d'Neiverscheldung vum Staat virugeet an domat d'Gesamtscholdelaascht weider zouhëlt,

ass sech bewosst, datt

- dës Scholden iergendwann zrëckbezuelt mussen ginn an, wéinst der Inflatioun, d'Zënse an der Eurozon mëttelfristeg warscheinlech nees klammen;

- de Staat e gewëssene finanzielle Spillraum muss behalen, fir an enger Krisesituatioun, wann néideg, kuerzfristeg kënnen nei Scholden opzehuelen,

fuerdert d'Regierung op,

- der Chamber am Joer 2022 fir d'Budgetsjoer 2023 een ausgeglachene Budget an der Administration centrale virzeleeën, deen op nei Scholde verzicht a Remboursement op d'Kapital vun deenen existéierende Scholde virgesäit.

(s.) Fernand Kartheiser.

■ **M. Marc Spautz, Président de séance.** - Merci, Här Kartheiser.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Déi prekär finanziell Situatioun vum Land ass och eng vun deenen zwou wichtegen Ursaachen, firwat d'ADR dergéint ass, den Tanktourismus ofzeschaffen. Éischtens brauche mir Recetten, fir eis Scholden ofzebauen, net fir Walkaddoen ze maachen - ech soen dat elo, well geschwéi wale sinn. Zweetens hëlleft et dem Klima absolutt näischt, wann an der Belsch getankt gëtt amplaz zu Lëtzebuerg.

(M. Fernand Etgen reprend la présidence.)

Déi Kuelendioxidsteuer ass och ekonomesch a sozialpolitesch net ze vertrieden. Mir wëssen iwwergens bis haut och nach net, wat déi aner Parteien sech virstellen a puncto Entwécklung vun der Kuelendioxidsteuer iwwert déi nächst Joren, och d'CSV net, Här Roth. Dir hutt de Moie gesot, Dir bekennt lech zu där Steuer, mee och Dir sot eis net, wéi Dir gesitt, wéi déi Steuer sech iwwert déi nächst Jore soll entwéckelen. Dir bekennt lech zu de Klimaziler, zu der Kuelendioxidsteuer, mee d'CSV kéint eis och vläicht soen, wéi déi sech da soll entwéckelen an ob déi soll klammen a wéi vill all Joer.

Ech soen lech op jidde Fall, wéi vill se bei der ADR klëmmt, bis op déi zweet Plaz hannert dem Komma, d'Kuelendioxidsteuer: 0,00. Mat där Virgab, Här Roth, kënnt Dir elo och dann noleeën.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - An ech invitéieren och all déi aner Parteien, fir eis ze soen, wéi genau si sech d'Héicht vun der Kuelendioxidsteuer an deenen nächste Joren da virstellen!

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).** - Datt mir mat eise Finanzen mussen méi virsiichteg sinn a ginn, huet villerlee Ursaachen, ënner anerem och déi, datt sech dat internationalt steierlecht Ëmfeld, an deem mir eis mussen beweegen, permanent ännert. D'Betriebsbesteuerung gëtt méi uniform, d'Banken an d'Versécherunge gi méi reguléiert an dat selwecht wäert warscheinlech och geschwéi fir d'Fongenindustrie gellen.

Niewent der Reduktioun vun de Scholden ass dowéinst déi zweet Fuerderung vun der ADR, datt mir eis Ekonomie endlech vill méi proaktiv an decidéiert diversifizéieren mussen. Vill ze vill grouss ass déi eesäiteg Ofhängegkeet vun der Finanzplaz. Déi gréisste Stärkt vun eiser Ekonomie, nämlech datt mir haaptsächlech vu Servicer liewen, ass gläichzäitg och hir gréisste Schwächt. Déi Kéier - an der Covidkris - war de Finanzsektor relativ resistent, mee wéi ass et an där nächster Kris?

Mir sollten net nëmme vun engem Sektore esou ofhängeg sinn, wéi mir et am Abléck vun der Finanzplaz sinn. Dowéinst verlaangt d'ADR eng reell a volontaristesche Reindustrialiséierung an Europa, an där Lëtzebuerg muss participéieren. D'Covidkris huet eis ons Ofhängegkeet, haaptsächlech vun Asien, drastesch illustréiert! Mir müssen déi onbedéngt reduzéieren. Mir brauche Veraarbechtungsindustrie, cheemesch a pharmazeutesch Industrie, elektronesch an aner Spëtzenindustrien.

Natierlech hu mir näischt géint d'Secteur vun der Digitaliséierung oder vun de Weltraumressourcen, déi d'Regierung am Abléck no vir stellt, ganz am Géigendeel! Awer dat geet bei Wäitem net duer. Wa mir wëllen d'Leieren aus der Covidkris zéien, mussen mir bereet sinn, eist Land ekonomesch vill méi breet opzustellen. An dat heescht och, datt eis egen Entrepreneuren hei am Land müssen exzellent Aarbechtskonditiounen kréien, dat heescht, Terrainen a méi Flexibilität fir eis PMEen, eng besser Ausbildung, besonnesch och am Handwerk an eng zuverlässeg a méiglechst bëleg Energieversuergung, en absolute Schlüsselfactor. An do sinn déi gréng déi gréisste Bremsen. Si hu bis haut eng industrie-feindlech Approche an och bei der Energie kann ech vläicht nach e puer Saache soen.

Mir brauchen en industriefrëndlecht Europa, wa mir wëlle kompetitiv an exportorientéiert bleiwen. Mir brauchen och oppe Mäert ouni Protektionismus. Den Här Turmes hat hei elo viru Kuerzem vun der Aféierung vun Douanestärker un de Grenze vun der EU geschwat. Déi aktuell Tendenz, fir ënnert dem Virwand vun der Klimafrëndlechkeet ëmmer nei an ëmmer méi héich Zollbarrière ronderëm déi Europäesch Unioun opzerichten, ass awer genee falsch. Lëtzebuerg brauch oppe Weltmäert an en héije konkurrenzellen Drock, fir un der Spëtzt kënnen ze bleiwen.

Protektionismus féiert zu engem Verloscht vu Kompetitivitéit an domat iwwert d'Zäit zu Aarmut a Réckstännegkeet. Zolltariffer verdeieren déi importéiert Gidder zulaaschte vun de Konsumenten a féiere mat Sécherheet zu Retorsiounsmoossname vun deene viséierte Staaten, wat eis Exportcapaciteiten dann drastesch reduzéiert. Douanestärker schueden eiser Innovationsfäegkeet. Douanestärker maachen d'Leit méi aarm. Douanestärker hunn en inflationären Effekt.

D'ADR wëllt dat alles net a stellt fest: Et spillt ee mam Feier, wann een an de Protektionismus wëllt goen! An ech fäerten, datt eis Regierung an d'Regierungsparteien do op deem falsche Wee sinn.

Mir brauchen aner Saache wéi nei Douanestärker. Zum Beispill brauche mir eng méi grouss Diversifizéierung an der Finanzplaz selwer. Och si huet hir strukturell Schwächen, wéi zum Beispill am Beräich vun der Finanztechnologie. Dowéinst mussen mir méi an dee Sektore investéieren, Startuppen ënnerstëtzen a fir eng héichwäerteg Ausbildung am Finanzberäich suergen. Mir sollten och ganz genee kucken, wat dëser Deeg a Spuenie geschitt, e Land, dat sech am Beräich vun der Digitaliséierung wëllt ganz nei opstellen.

A mir brauchen e steierlech attraktivt Ëmfeld, fir auslännesch Investissementen unzuelackelen an dat nationaalt Kapital am Land ze behalen. Also mussen mir och oppassen, datt mir weider d'Méiglechkeet hunn, an engem steierlech kompetitiven, also net ze vill harmoniséierten Ëmfeld kënnen ze operéieren. Mir brauchen e Level-Playingfield a keng Steierharmoniséierung!

Här President, mir wësse bei der ADR ganz gutt, datt eis ëmmer nees eng Fro gestallt gëtt, wa mir fuerderen, datt Schluss mat der Scholdepolitik muss sinn. Déi Fro ass: A wou géift Dir da spueren? Wat géift Dir dann anescht maachen? Eis Äntwert ass déi, datt mir de ganze Budget géifen duerchliesen, duerchkucken, Linn fir Linn, fir en an Aklang mat eiser Politik an eise Prioritéiten ze bréngen. Well déi Äntwert fir Verschiedener awer net däitlech genuch ass, wëll ech hei e puer Beispiller ginn, déi gläichzäitg Beispiller fir d'Verschwendungswut vun dëser Regierung sinn.

Bei eis am Land ginn all Joer extreem vill Sue fir d'Klimapolitik ausginn. Déi gréng haten an der Äntwert vun der Regierung op eng parlamentaresch Fro déi Zuel 1,1 Milliard an de Raum gesat. Wéi mer haut héieren hunn, sollen an deenen nächste Joren elo 2 Milliarden ausgi ginn. Also, et ass egal, mir kommen an eng Gréisstenuerdung zwëschent 5 % an 10 % vun den Dépense vum Staatsbudget. Dat ass also ganz substanzuell, an da froe mer eis natierlech: Wat erreeche mer domadder?

An der Energieproduktioun ass d'Äntwert: esou gutt wéi näischt! Alternativ Energië si souwisou onzouverlësseg a mussen dowéinst duerch fossill oder nuklear Energie doubliéert ginn. Dat ass och déi wichtegst Ursaach fir d'Präisexplosioun beim Äerdgas. Déi enorm Deierecht ass en direkt Resultat vun der grénger Politik. Kuel kënn net méi a Fro. Nuklear kënn net a Fro. Jo, da bleift nëmmen de Gas an da gëtt de Gas deier.

Bei der Elektromobilitéit ass d'Äntwert änlech. Si ass deier a spillt esou gutt wéi keng Roll. Den Här Keup hat dat hei virun e puer Deeg nach ganz däitlech thematiséiert. D'Elektromobilitéit ass absolutt negligeabel an eisem nationale Fuepark: an der Gréisstenuerdnung vun 2 % plus nach e bëssen Hybrid derbäi. Mee dat ass net vill. Et ass illusoresch, datt d'Elektromobilitéit an aacht Jor soll 49 % vum Fuepark hei am Land ausmaachen, esou wéi d'Regierungsparteien dat gär hätten.

Virun allem baséiert déi Politik, d'Motivatioun fir déi Politik, op enger Ligen. Erënnert lech dach wannechgelift un déi riseg Campagne géint den Diesel, nodeem VW an anerer d'Ofgaswäerter bei hiren Autoe manipuléiert haten! Jo, dat war gefuddelt, an et soll een net fuddelen - iwwregens och net an der Politik, mee dorobber komme mer nach eng aner Kéier zréck.

Dat Gefuddels ass awer guer näischt am Vergläich mat den effrontéierte Ligen, d'Elektromobilitéit wär emissionsfrei! De Géigendeel ass wouer. Eleng schonn d'Fabrikatioun vun esou engem Auto produzéiert esouvill Kuelendioxid, datt e gewéinlechen Diesel jo schonn ekologesch 200.000 Kilometer géintiwuer engem Elektroauto ...

(Interruption)

... am Virdeel ass.

(Brouhaha)

Déi Klimapolitik, déi mir elo maachen, ass ekologesch sënnslos an ekonomesch selbstmörderesch. Mir brauche vill a bëleg Energie fir eis Privatstéit an natierlech och fir eis Economie. Mir kënnen net aus ideologesche Grënn eis Kompetitivitéit op d'Spill setzen an domat och eise Sozialstaat. Kuckt, wat d'Konkurrenz an Asie mécht, wéi do nei Technologien ëmmer nees ausprobéiert ginn an no vir bruecht ginn. Dat sinn innovativ Gesellschaften. Eis Konkurrente maachen dat. A mir hei, ënnert dem Afloss notamment vun deene Gréngen, liewen an enger Welt vu gëschter a verstinn d'Welt vu muer net méi!

Et geet net, datt mir eis duerch esou eng, ech géif soen, op jidde Fall ganz ideologesch Engstirnegerkeet an eng Situatioun versetzen, wou mer nozekucken hunn, wann herno aner Länner no vir kommen.

Natierlech, jo, solle mir dekarbonéieren, oder dekarboniséieren, wéi d'Leit dat da wëllen ausdrécken. Dat ass an der Rei. Mir sollen dat maachen, awer an engem Rhythmus an op eng Manéier, déi eis erlaben, kompetitiv ze bleiwen iwwert dee ganze Prozess an net déi lëtzebuergesch an déi europäesch Economie ze afferen, fir Amerikaner, Inder, Chinesen an aneren herno den Terrain ze iwwerloossen. Wat hätte mer da gewonnen? Dekarboniséierung geet och nëmmen, wa mir Ersatzenergien hunn, déi allzäit an zouverlësseg disponibel sinn.

Bei der Entwécklungshëllef géife mir eng iewescht Grenz bei 0,7 % vum Bruttonationalakommes setzen an alles maturechnen, wat no de Reegele vun der OECD kann ugerechent ginn. Domat géife mir weltwäit nach ëmmer am Spëtzepeloton leien. Mir géifen d'Addionalitéit ofschafen an Handelsbeziungen, och mat gebonnener Hëllef, de Virzuch géintiwuer der classescher Entwécklungspolitik ginn. Well si mer dach emol éierlech: Se huet dach iwwer 60 Jor Erfahrung net vill bruecht! Net heivu beträff wär selbstverständlech déi humanitär Hëllef am Katastrophefall. D'ADR huet ëmmer gesot, datt mir am Katastrophefall ganz groosszügig wëllen hëllefen.

Eis Kontributiounen zu internationalen Organisatiounen géife mir iwwert d'Jore progressiv reduzéieren, fir si an Aklang mat eiser reeller Gréisst ze bréngen. Erënnere mir eis un deenen eise Finanzkader vun der Europäescher Unioun bis 2027, deen dës Regierung mat ausgehandelt huet. Et war fir Lëtzebuerg e katastrophaalt Verhandlungsergebnis an e ganz geféierlechen Text fir d'Zukunft vun der Europäescher Unioun. Fir Lëtzebuerg ginn eis Kontributiounen un d'Europäesch Unioun an deenen nächste Joren ëm 42,7 % an d'Luucht. Warscheinlech huet Lëtzebuerg do nees méi wéi all anert Memberland an d'Täsch gegräff.

Mir wëllen als ADR net leegnen, datt eist Land vill ekonomesch Virdeeler duerch seng Memberschaft an der EU huet. Mir hätten awer gär eng Proportionalitéit an eng Gerechtegkeet vun eise finanziellen Ustrengungen a vun eise finanzielle Kontributiounen zu deene vun deenen anere Memberstaaten.

Mir stelle fest: Nach 2014 huet d'EU eis 248 Milliounen Euro am Joer kascht. Elo leie mer geschwë bei 540 Milliounen, wäit méi wéi dat Duebelt. Dat ass

ënner Gambia verhandelt ginn, d'Responsabilitéit ass kloer.

An déi nei „facilité pour la reprise et la résilience“ Next-Generation-EU vun der EU bezuule mer iwwer e puer Jor ronn 1,4 Milliarden eran a kréie grad emol 93,5 Milliounen Euro zréck. Och esou eppes géif et mat der ADR net ginn.

D'ADR ass och géint nei Ressources propres fir d'EU, well de facto géif dat heeschen, datt europäesch Steieren zousätzlech nach zu deenen nationalen erhuewe ginn. Et ass mat der Plastiksteuer iwwregens schonn op dee Wee gaangen.

Begrënt gëtt dës enorm finanziell Kontributioun ënner anerem domat, datt d'Ambitiounen vun der EU misste virufouert ginn trotz dem Brexit. Mir gesinn dat als ADR anescht. Wann déi zweetwichtegst Economie an der EU dës verléisst, da muss ee sech eeben duerno der Decken no strecken.

Elo si mer konfrontéiert mat enger enormer budgetärer Méibelaaschtung. Eng Regierung mat der ADR géif an der EU op jidde Fall zu deene gehéieren, déi géife ganz virsiichteg mat de Suen ëmgoen, déi d'Leit mat hire Steiere bezuelen.

Änlech Iwwerleeungen hu mir bei eise Kontributiounen fir aner international Organisatiounen, Spezialfongen an esou weider, déi dacks iwwerproportional héich sinn.

Leider huet den Här Bettel dëst Jor och eng Bereetschaft vu Lëtzebuerg fir eng Finanztransaktionssteuer op europäeschem Niveau signaliséiert. Loosst mech dowéinst hei nach emol soen, datt fir d'ADR dat nëmmen a Fro kënn, wann all wichteg Finanzplazen op der Welt do mat agebonne sinn, also datt op d'mannst net den europäeschen, mee den OECD-Niveau dofir geholl gëtt.

Och op nationalem Plang géife mir vill méi virsiichteg mat de Suen ëmgoen. Am Schoulwiese géife mir deen administrative Waasserkapp, dee vun alle kritiséiert gëtt, reduzéieren an eise Schoulsystem straffen. Nee, mir wëllen net fir all Kand eng verschidde Schoul, mee mir hätte gär eng Schoul fir méiglechst vill Kanner.

E ganz deiere Posten ass och dem Här Asselborn seng Migratiounspolitik. Déi géife mir direkt stoppen an eng Asyl- an Immigratiounspolitik privilegéieren, déi souwuel op Basis vum internationale Recht steet wéi och den Interessie vun eisem Land entsprécht. Den Asyltourismus an déi massiv illegal Immigratioun aus ekonomesche Grënn wäire mat der ADR eriwuer. Et solle bleiwen: Asyl fir Leit, déi verfollegt sinn an eng legal Immigratioun, déi eisen nationalen Interessien déngt.

Eisem Gesondheetssystem géife mir et erlaben, sech no der Covidkris méi staark opzustellen: de Spideeler nei Ausbauméiglechkeete ginn, den Dokteren an dem medezinnesche Personal attraktiv Perspektive bidden.

De Staat allgemeng wëlle mir esou opbauen, datt e sech nees méi kann op seng Käraufgabe konzentrieren, a fir déi ze erfëllen, soll de Staat och all déi néideg Mëttele kréien. Dozou gehéiert och virun allem déi extern an intern Sécherheet vum Land wéi och d'Justiz.

Allgemeng stelle mir fest, datt mir och weiderhin eng ganz rapid Croissance beim Personal vum Staat hunn: 2.300 nei Emploien d'nächst Joer. Dëst huet selbstverständlech staark budgetär Konsequenzen an dowéinst géif d'ADR déi Entwécklung och allzäit am A behalen. De Staat soll a muss qualitativ a quantitativ exzellent opgestallt sinn, fir seng Aufgaben ze erfëllen. Awer net alles ass eng Aufgab vum Staat a mir muss gutt oppassen, datt mir kee plethoreschen, omnipresenten a vläicht och eng Kéier omnipotente Staat kréien.

Mir brauchen och e neien Ulaf am Beräich vun der Reduzéierung vun der Bürokratie, en Theema, wat iwwert déi lescht Joren net méi vill diskutéiert gouf. Mir därefen net noloossen, fir géint eng iwwergrouss administrativ Belaaschtung vun de Leit a vun den Entreprene zugeen. Mir sollen nees e Land vun de kuerzen an einfache Weeër ginn. D'Progrëse bei der Digitaliséierung hëllefen do. Awer och hei muss mer oppassen, datt mer net verschidde Leit ausklameren. Wou mer Digitaliséierung aféieren, muss et och ëmmer en anere Wee gi fir Leit, déi net kënnen oder net wëllen op dee Wee goen.

En anere Punkt, bei deem mir ganz sécher géife spueren, ass alles, wat déi ideologesch Politik ugeet. Och hei vläicht séier e puer Beispiller. Mir brauche sécher eng grouss Ënnerstëtzung fir d'Kultur, mir brauchen awer kee Kulturentwécklungsplang. Dat erënnert een u vergaangen Zäiten am Oste vun eisem Kontinent.

En anert Beispill ass d'Gender-Politik, wou mer Suen erastieche fir d'Feminiséierung an d'Politiséierung vun der Sprooch. Et ass bal net ze gleewen, datt d'Regierung esou Positionen hält wéi déi hei, fir ze rechtfertegen, datt se d'Sprooch wëll änneren: « Des règles de grammaire », schreift d'Madamm Bofferding an der Äntwert op eng parlamentaresch Fro: « des règles de grammaire, comme celle de la

langue française, où “le masculin l’emporte sur le féminin”, ne sont pas innocentes dans la mesure où elles confirment au quotidien les inégalités entre les sexes et, en l’occurrence, de la domination masculine ». Do gëtt e biologesch Geschlecht bei de Mënsche verwieselt mat dem grammatesche Geschlecht, Genus a Sexus. An dat ass Regierungspolitik! Dat ass wierklech keng Reklamm fir dës Regierung, wann een déi Saache mol net ausereneenhält.

Do soll och nach d'nächst Jor eng nei sproochlech Direktiv d'Land beglécken. Ma d'ganz Land waart scho mat Freed dorobber. Dat ass wierklech e Progrès!

Den Här Bettel léisst eng Etüd maachen iwwert d'Lëtzeburger Kolonialpolitik. Déi ass ganz kleng, well mir haten ni eng Kolonie! Mir brauche keng esou eng Etüd! Et war éischer esou, datt eng Rei vun europäesche Länner geduecht hunn, mir wäiren hir Kolonie, awer mir hate keng. Esou Etüde kënnen mer eis spueren!

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser** (ADR).- Mir hunn, wéi gesot, aner wichteg reell a prioritär Problemer an dësem Land, an dozou gehéiert d'Aarmut, de Risiko a fir vill Leit och déi reell Aarmut. Dat gëtt duerch déi aktuell Präisentwécklung am Logement a bei den Energiepräisser sécher net besser. Dowéinst mussen mir eis ëmmer konsequent fir eng sozial a solidaresch Politik engagéieren.

Mir hu Beräicher, wou mir als ADR bereet wäiren, méi auszegi wéi dës Regierung.

Mir géifen eis Famillje massiv ënnerstëtzen duerch d'Aféierung vum ADR-Elteregeld. Op där anerer Säit kéinte mer da bei de Crèchè spueren.

Den nodréiglechen Ausgläich vum Kannergeld weinst där laangjäregere Netindexéierung géife mer maachen.

Mir géifen de Liewensschutz stäerken. An an deem Kontext wëilt ech hei eng Motioun deponéieren, fir datt déi Organisatiounen, déi sech fir de Liewensschutz asetzen, solle méi ënnerstëtzt ginn. Wann ech gelift, Här President.

Motion 3

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest, datt

- Liewensschutzorganisatiounen, déi souwuel d'Fraen an d'Meedercher an aneren Ëmstänn wéi och dat ongebuere Liewen am Bléck hunn, kaum vum Staat ënnerstëtzt ginn;

- esou Liewensschutzorganisatiounen een onverzichtbare Bäitrag fir d'Gesellschaft leeschten an datt hir Hëllef fir Fraen, déi trotz finanzieller, psychologescher oder materieller Nout e Kand op d'Welt bruecht hunn oder bréngen wëllen, net héich genuch anzuschätzen ass,

ass sech bewosst, datt

- dës Organisatiounen domat eng Aufgab erfëllen, déi de Staat sollt ënnerstëtzen,

fuerdert d'Regierung op,

- grousszügig finanziell Hëllef fir Liewensschutzorganisatiounen am Staatsbudget ze verankeren.

(s.) Fernand Kartheiser.

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Merci!

■ **M. Fernand Kartheiser** (ADR).- D'Aféierung vum SAMU social a Foyeren och fir Männer, déi Affer vu Gewalt sinn, e Beräich, wou et bis elo praktesch näischt gëtt. Dat sinn alles relativ kleng Zomme fir de Staatsbudget. Si hätten awer en enorme sozialen Impakt.

Et iergert eis och, datt, wéi mir an der Covidkris gefrot haten, fir de Chômage partiel op 100 % amplaz vun 80 % ze héijen, d'Regierungsparteie gesot hunn, dat wär net ze finanzéieren. Dat huet iwwregens och eng LSAP gesot. Also ausgerechent déi Sozialisten, déi sech jo ëmmer - soe si! - fir sozial Froe besonnenes interesséieren an asetzen, wollten net an där Situatioun de Chômage partiel op 100 % setzen, ausser beim Mindestloun, dat stëmmt, domat ware se d'accord. Mee et wär net vill méi deier gewiescht, an et hätt esou ville Famillje wierklech gehollef!

Anescht wéi d'Sozialisten géife mir och d'Independante vill besser ofsécheren. An der Covidkris hu mir gesinn, datt dat eng absolutt Noutwendegkeet ass.

Den Hauptprojet vun dëser Legislaturperiod, niewent der Verfassungsreform, war ganz bestëmmt déi grouss Steierreform. Aus där gëtt elo mol näischt. Awer esou richteg leed doet eis dat net, well si hätt derzou gefouert, datt eng radikal Individualiséierung stattfonnt hätt, an dat wär konzeptuell politesch a vläicht och anescht zulaaschte vun de Famillje gaangen. Mir sinn net fir eng radikal Individualiséierung. Mir halen d'Familljen als Kärzell vun der Gesellschaft héich.

■ **M. Fred Keup** (ADR).- Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser** (ADR).- D'ADR mengt awer, datt et vun zentraler Wichtigkeet ass, datt, och wann et elo net zu enger grousser Steierreform kënnt, e puer Reforme mussen méiglech sinn. Dovu wëilt ech der dräi nennen. Éischstens: Mir hu proposéiert, de Mindestloun steierlech ze befreien. Zweetens: déi automatesch Upassung vun der Steiertabell un d'Inflatioun, fir déi kal Progressioun an domat permanent verstoppt Steiererhéijungen ze verënnern.

Do wëll ech awer och dem Här Roth op seng Ried vun de Moien äntwerten, well mir haten hei als ADR viru Kuerzem an deem Sënn eng Motioun abruecht iwwert déi kal Progressioun, an d'CSV huet déi net matgestëmmt. De Moie war dat awer eng Fuerderung, ...

(Brouhaha)

... war dat awer eng Fuerderung vun ëm, en huet, ...

■ **M. Fernand Etgen, Président**.- Här Kartheiser, erlaabt Der, datt den Här Roth lech eng Fro stellt?

■ **M. Fernand Kartheiser** (ADR).- Jo, ganz, ganz gär. Ech wëll just mäi Saz fäerdeg maachen, fir datt den Här Roth seng Fro nach kann e bëssen ausbauen.

(Hilarité)

Den Här Roth hat deemools gesot, d'CSV hätt dat mat esou decidéiert a si kéinte jo net hannert dat zréckgoen, wat si deemools gesot haten. Ech kann dat novollzéien. Mee haut de Moien hutt Der awer de Contraire gefrot. An elo, Här Roth, da sot eis elo, wéi Dir stitt zu der kaler Progressioun.

■ **M. Gilles Roth** (CSV).- Ech si ganz frou, dass Der mer déi Fro stellt. An ech soen lech nach eng Kéier dat, wat ech bei dem État de la nation sot, well ech mengen, et war do, wou mer déi Diskussioun haten: D'CSV huet, wéi se an der Regierung nach d'Verantwortung am Finanzministère gedroen huet - an ech war Rapporteur vun deem Projet - effektiv den Artikel 125 aus dem Steiergesetz dohigoend ëmgeännert, dass et keng automatesch Upassung vun der Steiertabell un d'Inflatioun géif ginn. Dat géif also heeschen - well elo den 1. Oktober eng Indextranche erfall wier -, dass dann automatesch d'Steiertabell och deementspriechend ugepasst géif ginn. Dat ass och an der Vergaangenheet net gemaach ginn.

An dat, wat ech gesot hunn, dat ass eng Inflatiounsberengung. Dat heescht, dass ee kuckt, wann eng oder zwou Indextranchen erfall sinn, dass een dann d'Steiertabell dohigoend ëmgestallt, fir dass een deem Rechnung dréit. Dat ass dat, wat d'CSV ëmmer vertrauden huet, d'ailleurs ënner successive Regierungen, mat der DP, mat der LSAP. An da sinn oft déi Steierlicherunge méi héich gewiescht wéi dat, wat effektiv d'Inflatioun war. Dat war de Fall 1990, 1991, ech hunn de Moien dat Beispill ginn, dat war de Fall 2001, 2002 an et war de Fall 2009, 2010. Dat ass eis Positioun. An zu där sti mer!

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser** (ADR).- Fein. Gutt. Ech soen lech Merci, Här Roth, fir déi Erklärung. Trotzdem bleift Är Positioun hannert eiser Fuerderung awer däitlech zréck.

Well mir hätten, ...

(Interruption)

... mir hätten nämlech gär, datt et keng verstoppte Steiererhéijung gëtt. An Dir maacht aus där Upassung praktesch e Gest vun der Regierung, eeben, wann d'Regierung en da wëllt maachen. Mee et bleift ëmmer eng verstoppte Steiererhéijung fir déi Zäit, wou déi Upassung net geschitt. Dat ass eppes, wat mir wëllen aus der Welt schafen. Gutt.

Da steierlech Moosname géint Härtefäll a flagrant Ongerechtegkeeten. Mir sinn der Meinung, datt d'Wittleit sollen an der Steierkategorie 2 bleiwe kënnen a mir si fir eng Neesaféierung vu Steuerbaremen, déi der Zuel vun de Kanner Rechnung droen. Mir sinn allgemeng fir steierlech Erlicherunge fir Famillje mat ville Kanner a mir si fir eng steierlech Besserstellung vun elengerzéiende Leit.

Ech hunn elo emol hei nach zwou Motiounen vun der ADR, Här President, déi ech lech hei och wëll iwwerreechen.

Motion 4

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest, datt

- Wittleit dräi Joer nom Doud vun hirem Partner zréck an d'Steierklass 1A falen,

ass sech bewosst, datt

- sech de Revenu vun de Wittleit a ville Fäll op hir Pensioun beschränkt an e méi héije Steiersaz fir si eng schwéier finanziell Zousatzbelaaschtung bedeit,

fuerdert d'Regierung op,

- eng Gesetzesännerung op de Wee ze bréngen, fir datt d'Wittleit zukünfteg dauerhaft an der Steuerklass 2 verbleiwen.

(s.) Fernand Kartheiser.

Motion 5

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest,

- datt de Risiko, an d'Aarmut ze falen, bei den eleng-
erzéiende Famillje besonnesch héich ass;

- datt, esou wéi dat d'Zuele vum Stateg vum Joer
2021 am „Rapport travail et cohésion sociale - Des
inégalités de revenus inchangées malgré la crise
Covid-19“ weisen, 38 Prozent vun den elenger-
zéiende Familljen dem Aarmutsrisiko ausgesat sinn,
ass sech bewosst,

- datt den Aarmutsrisiko e ganz entscheidende Fak-
tor ass, deen déi weider Entwécklung vum Kand am
gesellschaftlechen, schouleschen a soziale Beräich
negativ beaflosst,

- datt d'Noutwendegkeet, den elengerzéiende Famill-
jen entgéintzekommen, e finanziellen Opwand fir de
Staat bedeit, deen absolutt proportionéiert a ge-
rechtferlegt ass,

fuerdert d'Regierung op,

- déi elengerzéiend Familljen direkt, an ouni eng glo-
bal Steuerreform ofzewaarden, an d'Steierklass 2 ze
reklasséieren;

- de Crédit d'impôt monoparental fir elengerzéiend
Famillje bäizebehalen an op 2.500 Euro unzepassen,
an dat ouni Konditiounen, déi un d'Pai oder Alimen-
ter gebonne sinn.

(s.) Fernand Kartheiser.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Här
Kartheiser.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Déi eng betrëfft
d'Wittleit an déi aner déi Elengerzéiend.

Här President, loosst mech och kloer soen, datt mir
als ADR eng ganz Rei vu Konsequenzen aus der
Covidkris zéien an eist Land méi widerstandsfäeg
géint Krise wëlle maachen. Dozou gehéiert ënner
anerem, datt mir eis national Pétrols- a Gasreser-
ven op eisem eegenen Territoire wëlle stockéie-
ren ...

■ **M. Roy Reding (ADR).**- Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... an och Reserve
mat liewenswichtige Versuegungsgidder op eisem
Territoire uleeën - et muss ee jo kënne Konse-
quenzen aus Krisen zéien, mee déi heiten ass nach
net laang hier -, béides an enker Zesummenaar-
becht mam private Secteur.

Här President, der ADR läit et besonnesch um
Häerz, déi laangfristeg Problemer unzegoen, déi
sech an eisem Land deenen nächste Generatioune
stellen. Dowéinst stellt sech d'Fro vun der forcéier-
ter Wuesstumsspiral, dat heescht, datt mir am Inter-
ressi vun deenen nächste Generatiounen endlech
mussen d'Diskussioun ronderëm déi laangfristeg
Ofsicherung an Organisatioun vun eisem Pen-
sionssystem féieren.

Um Ufank vum anere Joer kréie mir nei Statistiken,
déi mir da mussen diskutéieren. Mir freeën eis jo
doriwwer, datt d'Liewenserwaardung an d'Luucht
geet, mee deen Ëmstand mécht et awer nach méi
wichtig, datt mir iwwer eis Pensiouns- a Verséche-
rungssystemer diskutéieren.

Dës Koalitioun huet an deem Beräich eng onverant-
wortlech Politik. De Sujet derangéiert, also gëtt ein-
fach net driwwer geschwat.

D'ADR huet do vill méi eng verantwortungsvoll Ap-
proche. Mir wëssen, do ass e Problem, e grouse
Problem, also hu mir och de Courage, fir driwwer ze
schwätzen! Mir wëllen net, datt déi Europäesch
Kommissioun ufänkt, Lëtzebuerg seng Pensiouns-
politik virzeschreien. Mir hate viru Kuerzem déi
Stellungnam vun der Kommissioun, datt de Pen-
sionssalter zu Lëtzebuerg soll op 72 Joer eropge-
sat ginn. Also loosst eis de Problem dach endlech
selwer an d'Hand huelen!

Fréier hunn och déi gréng Kolleegen de Problem
nach gesinn, haut hale si Pressekonferenzen do-
riwwer, wivill Honnerttausende Leit si nach zou-
sätzlech an deenen nächste Jore kënnen an eis
Dierfer pressen. Si freeë sech elo mol op 142.000
Wunnengen an 300.000 Leit méi. Dat war d'Presse-
konferenz vum Här Turmes virun e puer Deeg. An
do sinn nach eng Dose Gemengen net mat derbäi.

Wann déi Terrainen an de Perimeteren da bis ver-
baut sinn, da gëtt et bestëmmt erëm nei Iddien:
Erweiderunge vum Perimeter an esou weider an
esou virun. Dat huet jo keen Enn! Dat hält jo keen
Enn! Mir mussen einfach ufänken, d'Ursachen ze
bekämpfen.

D'ADR seet kloer: Mir packen d'Konsequenze vun
där aktueller Politik net a mir fuerderen déi aner
Parteien op, mat eis zesummen en Zukunfts-
dëschen anzeberuffen - och mat der Bedeelegung
vun de Sozialpartner, eng seriö Bedeelegung, net
wéi déi leschten Tripartite -, op deem d'Zukunft
vum Wuesstum a vun de Sozial- a Pensionssystemer
soll diskutéiert ginn. Mir mussen eis där ganzer
Dimensioun vun der Problematik bewosst sinn. En-
gersäits geet et ëm d'Ofsicherung vun de Pensionen

heiheem, mee och ëm d'Problemer vun engem
ëmmer méi massive Kapitaleexport doduerch, datt
tenenziell ëmmer méi e groussen Undeel vun de
Pensionen an anere Leeschtungen, och d'Assurance
dépendance, an d'Ausland exportéiert ginn. Mir
mussen déi Situatioun analyséieren. Wat mer méi
laang domat waarden, ëmsou méi grouss ginn
d'Problemer an ëmsou méi schwéier gëtt et, fir si
ze léisen. Och heizou hu mer eng Motioun virbereet,
Här President.

Motion 6

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest, datt

- eis Sozialversécherung, notamment eise Pen-
sionssystem a senger aktueller Form, laangfristeg
wäert ënner finanziellen Drock geroen,

ass sech bewosst, datt

- dës Situatioun besonnesch déi jonk Leit wäert be-
laaschten an d'Sécherheet vun hirer Alterssicherung
kéint a Fro stellen;

- eng progressiv Verschäerfung vun dësem Problem
mëttelfristeg e Konflikt tëschent de Generatiounen
entzünde kann;

- e Staat, dee seng Finanzen net am Grëff huet, Ge-
for leeft, seng Souveranitéit ze verléieren,

fuerdert d'Regierung op,

- am Joer 2022 en Zukunfts-
dëschen anzeberuffen, un
deem d'Vertrieber vun deenen interesséierte gesell-
schaftlechen Acteuren, inklusiv de politesche Par-
teien an de Sozialpartner, eng Léisung fir déi laang-
fristeg Of-
sicherung vum Pensionssystem an de
Sozialversécherungen ausschaffe kënnen.

(s.) Fernand Kartheiser.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Här
Kartheiser.

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Mir hunn och den
Androck ...Jo, et kann een eng Politik maachen, déi
30 Joer hannendru leeft, Här Mars Di Bartolomeo.

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Här ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- Dat ass, wann e
seng Geschicht vergësst.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... jo, Här Di
Bartolomeo, ...

(Coups de cloche de la présidence)

... wëllt Dir, wëllt Dir hei, ...

(Interruption)

... Här Di Bartolomeo, wëllt Dir hei als Alternativ
proposéieren, datt mir Problemer wéi d'Zukunft
vun den nächste Generatiounen net diskutéieren, well
Dir hei mat Slogane vu virun 30 Joer operéiert ...

(Interruption)

... a bëlleg Poleemik maacht?

(Coups de cloche de la présidence et interruption)

Bëlleg Poleemik amplat ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- Här President, ...

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... amplat hei eng
konstruktiv ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- ... Här President, ...

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... Diskussioun fir
d'Zukunft.

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- ... amplat ...

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- An ech soen
lech, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- ... amplat mat
Sloganen ...

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... an ech soen
lech, ech hunn d'Wuert, Här Di Bartolomeo, an ech
soen lech, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- ... amplat hei
mat Sloganen ze operéieren, ...

(Brouhaha)

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Hei, wannechge-
lift, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- ... hunn ech eng
Pensiounsreform gemaach.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- ... e bësse méi zivi-
liséiert.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- An ech soen
lech, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... wann d'ADR net
gewiescht wier, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... da wieren am
private Secteur haut nach vill Leit mat Hongerpen-
sionen ënnerwee, well Dir ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... mat Ärer LSAP-
Politik net kapabel waart, eppes fir se ze maachen!

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Et ass deene Leit
ze verdanken, ...

■ **M. Fred Keup (ADR).**- Ganz richtig!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Wannechgelift!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... déi hei op der
Trap waren, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... déi hunn et
fäerdegbruecht, fir Reformen anzeféieren.

■ **M. Roy Reding (ADR).**- An den Här Gibéryen krut
d'Eër op d'Gesicht, net op d'Fassad!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Voilà! Dat dozou.

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP).**- 5/6 fir keen!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Den Här
Kartheiser ...

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Zu bëlleger Polee-
mik, ...

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- ... huet d'Wuert,
Här Reding, Dir net.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- ... Här Di
Bartolomeo, hu mir eng Äntwert. Här President, ...

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Sou. Här
Kartheiser, fuert Dir elo virun.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Merci.

■ **M. Georges Engel (LSAP).**- Dir hutt iwwerhaapt
näischt gemaach.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Mir hunn och den
Androck, datt vill Parteien heibannen de Pensiouns-
fong am léifste wëlte selwer geréieren.

(Brouhaha)

Domat hätte si dann déi perfekt dirigistesche, ideolo-
gesch Kontroll iwwert d'Investissementen an d'Pla-
cementer, déi mat deene Sue gemaach ginn. D'ADR
seet: Fanger ewech vum Pensiouns-
fong! Deen ass net do, fir gréng oder lénk Politik ze
maachen, mee fir d'Pensionen ofzesécheren, an
dowéinst soll e rentabel an ekonomesch vernünfteg
geréiert ginn.

■ **M. Roy Reding (ADR).**- Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Déi Politik
vun deene Gréngen a Lénke féiert just dozou, datt
d'Pensiounen manner sécher ginn.

Ee vun de Problemer bei der Wuesstumsspiral ass,
datt d'Präisser am Logement direkt betraff sinn.

(Brouhaha)

D'ADR huet iwwert den Här Reding scho ganz vill
konkreet Propositionen gemaach, wéi mir op de
Marché kënnen awierken, duerch eng méi liberal
Approche a méi generéis Hëllef.

Iwwregens hu mer eis och gewonnert, datt eis
gréng Kolleegin, d'Madamm Lorsché, virdrun an
hier Ried gesot huet, den Amortissement accélé-
ré hätt net derzou bäigedroen, datt méi Wunnenge
gebaut ginn. Selbstverständlech war dat en Instru-
ment, wat dozou bäigedroen huet.

Haut, wou mir déi Situatioun ...

■ **M. Roy Reding (ADR).**- Substantiellement.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Substantielle-
ment, Här Reding, do hutt Der ganz Recht.

Haut, wou mir déi Situatioun vum Logement an
enger Budgetsdebatte solle mat enger gewässer Dis-
tanz belichten, wëlle mir dräi makroekonomesch
Aspekter betounen, wa mir wëllen de Problem vum
Logement an de Grëff kréien.

Éischtens, mir mussen d'Wuesstumsspiral an de
Grëff kréien, fir d'Demande ze reduzéieren. Dofir
ass et och wichteg, datt mer en Zukunfts-
dëschen kréien.

Mir brauchen och eng aner Europapolitik, fir
d'Flucht vum Kapital an Immobilien ze reduzéieren.
Mir brauchen um nationalen Niveau nees Investi-
tiounen an d'Enterprisen. Mir mussen dat steierlech
favoriséieren, fir datt d'Leit net d'Immobilien als
eenzege sécheren Investissement ugesinn. Mir
hunn hei am Land grouss ugespuerte Kapitalreserven
a mir wëllen, datt dat Kapital kéint an eis
Enterprisen investéiert ginn. Steierlech soll dat
op d'mannst genee-
sou interessant sinn a begënschtegt gi wéi In-
vestissementen an Immobilien.

Och eisen Entreprisé mussen mir esou wäit wéi
méiglech entgéintkommen. Do, wou de Staat
ëmmer nei Virschrëfte mécht, muss dat och
steierlech kompenséiert ginn. Dat gëllt
besonnesch bei deenen ëmmer méi strengen
Ëmweltoplagen.

Här President, dat, wat d'ADR proposéiert, sinn
also couragéiert, awer vernünfteg strukturell
Reformen. Dofir brauch et e gewësse
Courage a Wäitbléck. Mir constatéieren
awer, datt d'Regierung e ganz anere
Wee proposéiert, dee mir konsequent
refuséieren, an dat ass dee vun de
Steiererhéijungen. Wat soll

do net alles un Erhéijunge kommen: Grondsteier,
Autosteier, Kuelendioxidsteier, déi
ëmmer méi héich gëtt, nei Steiere
beim Logement, Lëschten iwwer
Wunnengen an esou weider an esou virun.

Den Här Minister Kersch wollt esouguer eng
Coronasteier aféieren. Bon, en ass
elo net méi an der Regierung. An
ech mengen, den Här Baum ...

(Brouhaha)

■ **Une voix.**- En ass nach an der Regierung.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Ech
gesinn einfach e bëssen no vir.

(Brouhaha)

Op jidde Fall mengen ech net, datt dat e
grousse Succès war, léif Kolleegin
vun der LSAP, well wann ech
den Här Baum vun der DP virdrun
héieren hunn, dann, mengen ech,
huet en Ärer Iddi eng ganz kloer
Ofso ginn a senger Ried. An ech
ka soen, den Här Baum, ech ginn
ëm net ëmmer Recht, net an
allem, mee en hat eng wonnerbar
Ried gehalen, wou et ëm d'Corona-
steier gaangen ass. Dat kënnt och
fir eis net a Fro. D'Enterprisen,
déi méi verdéngt hunn, bezuele
souwisoou méi Steieren. An et
geet net, datt iergendeen, deen
innovativ a couragéiert matgehol-
lef huet, géint eng Kris virzegoen,
och nach soll steierlech bestrooft
ginn. D'DP huet do Recht a mir
deelen déi Meinung an
ënnerstëtzen dat.

■ **M. Roy Reding (ADR).**- Très bien!

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Jiddefalls
ass d'ADR iwwerzeegt, datt d'Steier-
erhéijungen d'Leit just méi aarm
maachen. D'ADR-Politik vun de
strukturelle Reforme stellt d'Land
awer besser op a mécht d'Leit
dowéinst laangfristeg méi räich.
Lëtzebuerg muss am internatio-
nale Vergläich kompetitiv a
leeschtingsfäeg bleiwen. Méi
Steiere sinn do definitiv dee
falsche Wee.

Wa mir eist Land wëllen no vir
bréngen, mussen mir innovativ a
kreativ sinn. Dofir wëlle mir
d'Investitiounen a Bildung an
Ausbildung stäerken. D'Univer-
sitéit Lëtzebuerg wëlle mir
dowéinst ausbauen, an zwar virun
allem bei der Mathematik, der Infor-
matik, den Naturwëssenschaften,
den Ingenieurswëssenschaften
an der Medezinn. Do, wou nach
naturwëssenschaftlech Fakultéite
feelen - Chemie, Pharmakologie
an esou wieder -, sollt een déi
ariichten.

Niewent aller Freed un der Zukunft
an un der Innovatioun verléiere mir
awer och aner Secteuren net aus
den Aen, déi fir eist Land vun
historescher Wichtigkeet sinn an
och haut nach vun zentraler
Wichtigkeet sinn. Ech denken do
un d'Bauern an d'Wënzer.

D'ADR wëllt haut een Aspekt
besonnesch ervirhieen, dee ville
Bauere Problemer mécht, an dat
ass dee vun der deloyaler Kon-
kurrenz, déi de Staat de Bauere
mécht, wann en Terraine keeft.
Déi Suen am Fonds de compen-
sation ginn dofir benotzt a kee
Bauer kann nach mam Staat
konkurrieren, wann e wëllt
Terraine kafen, fir säi Betrib ze
vergréisseren. Mir gesinn eng
progressiv Verstaatlechung vun
der Fläche an der Landwirtschaft.

D'ADR wiert sech do dergéint an
huet och zu deem Zweck eng
weider Motioun preparéiert.

Motion 7

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest,

- datt de Staat als Keefer a Verpiechter
vun Terraine ganz aktiv an d'Land-
wirtschaft agräift an hei, an den
Ae vu villen Observateuren, eng
deloyal Konkurrenz géintiwwer
de privaten Acteure bedreift. Sou
heescht et an engem Brëif vun der
Landwirtschaftskummer un d'Regierung
vum 12. November: «S'a-
joute à cela que l'État et les communes,
en raison notamment [...] des
mesures de compensations prescrites
en matière d'environnement, achètent
très activement de plus en plus de
terrains situés en zone verte, en
partie à des prix qui avoisinent le
double du prix du marché, ce qui a
pour conséquence une augmentation
non négligeable du prix de ces
terrains, de sorte que les agricul-
teurs ne peuvent plus les acheter.
Les propriétaires ont, en outre, tout
intérêt à vendre leurs terrains à
l'État au lieu d'un particulier afin
de profiter de l'exemption de taxation
de la plus-value. » A weider heescht
et am Budget fir 2022, op der Sait 114:
« La loi du 18 juillet 2018 concernant
la protection de la nature et des
ressources naturelles prévoit entre
autres la constitution d'un cadre
légal plus précis à la compensation
écologique. [...] Ces dépenses
couvriront l'indemnité des sites de
compensation, la planification de
mesures, la réalisation des mesures,
les mesures de gestion sur 25 ans,
l'achat de terrains et d'éventuelles
conventions avec des tiers (projets
d'agriculture extensive). », ass sech
bewosst, datt

- de Prinzip vun der Privatautonomie
och an der Landwirtschaft zu de
Grundlage vun eiser Ekonomie
gehéiert;

- de Staat zu Lëtzebuerg traditionell
de Kader fir de Fonctionnement
vun deenen eenzelen ekonomesche

Secteurs définiert an och eng Rei vu Participatiounen an Entreprises huet, awer datt hien duerch seng eege kommerziell Aktivitéiten d'Entreprises net soll behënneren,

fuerdert d'Regierung op,

- de Kaf vu weidere landwirtschaftlechen Terrainen duerch de Staat esou ze gestalten, datt en net zu enger Konkurrenzverzerrung zulaaschte vun de Bauerebetriber féiere kann doduerch, datt de Staat keng steuerlech Virdeeler, sief et direkt oder indirekt, bidden dierf, wann hien als Keefer optrëtt.

(s.) *Fernand Kartheiser.*

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Voilà. Villmools merci, Här President.

Och d'Handwierk kämpft mat ville Problemer. Enkpäss bei der Versuergung mat Gidder, Inflation an onmoosseg Energiepräisser driewen d'Produktionskäschten an d'Luucht. Dat bréngt Onsécherheet bei der Rentabilitéit an domat bei hiren Investitiounspläng.

Här President, an deene leschte Joren hate mir dee Pech, datt mir e puermol un d'Gewalt vun der Natur erënnert goufen. Mir denken un den Tornado zu Käerjeng an zu Péiteng, un d'Iwwerschwemmungen an der Fiels an am Mëllerdall an dëst Joer op ganz ville Plazen uechtert d'Land.

(Interruption)

An eisen Ae wär et gutt, e Katastrophenindemniséierungsfong anzeriichten, fir genuch Sue kënnen ganz séier ze mobiliséieren an och d'Kompensatiounen vun deene Geschiedegten no objektive Kritäre ganz séier kënnen ze organiséieren. An deem Kontext misst och un eng Zesummenaarbecht mat eisen Assurancëgesellschaften geduecht ginn. Och an deem Sënn proposéieren ech lech hei eng weider Motioun.

Motion 8

D'Chamber vun den Deputéierten

stellt fest,

- datt de Lëtzeburger Staat an deene leschte Joren, am Zesummenhang mat diversen Naturkatastrophen (Iwwerschwemmungen am Aerenzdall 2016; Iwwerschwemmungen am Mëllerdall 2018; Tornado 2019; Iwwerschwemmung vum 14. a 15. Juli 2021), op d'mannst 160 Milliounen Euro un Direkthëllef agesat huet, fir d'Konsequenze vun deenen Naturkatastrophen ofzefiederden,

fuerdert d'Regierung op,

- am Sënn vun enger gréisserer Effikassitéit, Transparenz a Visibilitéit, wat d'Direkthëllef vum Staat bei Naturkatastrophen ugeet, e Kompensatiounsfong fir d'Finanzéierung vun de Schied anzeriichten, déi duerch eventuell Naturkatastrophen an deenen nächste Jore verursaacht kéinte ginn;

- dëse Kompensatiounsfong am Kontakt mam Versécherungssektor ze konzipéieren;

- transparent Reegele fir eventuell Dedommagementer festzeleeën.

(s.) *Fernand Kartheiser.*

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Här Kartheiser.

■ **M. Fernand Kartheiser (ADR).**- Här President, dëse Budget ass am Defizit. E weist 19,5 Milliarde Recetten a bal 21 Milliarden Depensen op. Et feelen also bal 1,5 Milliarden Euro am Zentralstaat, déi dann nees duerch nei Scholde finanzéiert ginn. Dat ass an eisen Aen onverantwortlech, an et beweist eise Rasonement: Mir kommen net no, fir d'Konsequenze vum onkontrolléierte Wuesstum an de Grëff ze kréien!

Eng vun deene gréissten Ursache bei dëser budgetärer Entwécklung ass eeben zu engem groussen Deel déi vum wuesstumsbedéngten ultrarapide Wuesstum vum Personal bei der Fonctioun publique. Dat gëtt ënner anerem och vum Staatsrot staark kritiséiert, an et illustréiert eise Rasonement op eng beandrockend Manéier.

Et mécht eis och Suergen, datt de Staat domat dem private Sektour de Rekrutement vu sengem Nowuess nach méi schwéier mécht. An et gëtt och ëmmer méi schwéier, genuch Lëtzeburger fir d'Fonctioun publique ze fannen a Leit, déi Lëtzebuergesch schwätzen. Mir hunn elo schonn an der Lëtzeburger Fonctioun publique eng relativ héich Unzuel u Leit, déi kee Lëtzebuergesch kënnen. Dat ass eng Entwécklung, déi mir net wëllen! Mir betounen dat ganz kloer.

Dës Regierung, amplaz déi Problemer resolutt unzegoen, wëllt och nach en alljärechen Defizit beim Zentralstaat bis 2025 aplangen. E weidert Argument, fir eng nei Regierung ze wielen!

Mat der ADR gëtt et zwar keng esou wichteg Saache wéi eng Etüd iwwert d'Lëtzeburger Kolonialgeschicht, dofir gëtt et awer bei eis och keen Defizit am Budget.

Fir d'ADR sinn déi budgetär besonnesch relevant Prioritéiten an deenen nächste Joren déi budgetär

Sanéierung, en Zukunftsdesch a konkret Schrëtt eraus aus dem onkontrolléierte Wuesstum, d'Ënnerstëtzung vun eisen Entreprises a vum Entrepreneuriat, eng besser Bildung an Ausbildung, en neien Elan am Gesondheetswiesem, d'Stärkung vun eise Familjen, méi Sécherheet am Land an e resolute Kampf géint Kriminalitéit, en Enn vun där aktueller Asyl- a Migratiounspolitik.

Doniewent bleiwe mir eiser Identitéit trei. Zum Beispill engagéiere mir eis decidéiert fir déi Lëtzeburger Sprooch a Kultur a bedriewen och eng volontaristesche Integratiounspolitik. Ech erënnere mech, datt d'Madamm Cahen hei eng Kéier gesot hat, an enger vun hire Rieden, si wëllt guer net, datt d'Leit sech integréieren, oder, ech weess net méi genau, wéi d'Wuertwal war, mee de Sënn war ganz kloer.

Mir hunn do eng aner Politik. D'Madamm Cahen hat och eng Kéier gesot, si wëllt keng natalistesche Politik. D'ADR wëllt eng natalistesche Politik! Et gëtt also scho weesentlech Ënnerscheed zwëschent deem, wat d'DP wëllt, an deem, wat mir wëllen.

Mir brauche fir dëst Land politesche Courage, och nei politesche Iddien, déi hei kommen, fir dëst Land besser op d'Zukunft virzebereeden. Mir als ADR hunn déi Iddien. Mir si bereet se ëmzesetzen.

Ech soen lech Merci fir Är Opmierksamkeet.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Kartheiser. An nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Nathalie Oberweis. Madamm Oberweis, Dir hutt d'Wuert.

■ **Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk).**- Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a léif Kolleegen, Här Finanzminister, wollt ech elo soen, mee deen ass net méi do. E kennt da warscheinlech erëm.

■ **M. Max Hahn (DP).**- En ass sech e Glas Waasser sichen.

■ **Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk).**- Jo, dat ass ganz legitim.

Fir d'éischt e grouse Merci an och e grouse Bravo un de Rapportier. Ech denken, et ass awer ëmmer erëm vill Aarbecht, esou e Rapport ze maachen. Dofir e grouse Bravo fir déi Aarbecht. Do kann ech mer virstellen, dass dat e gutt Stéck Aarbecht ass.

Fir eis awer ass dëse Budget 2022 eigentlech e Budget vum politesche Stëllstand, an ech mengen, ech maachen do e Plagiat vum Gilles Roth. Deen hat dat, mengen ech, de Moien oder de Mëtten och esou gesot. Dat war awer net express, mee ech hat dat och esou virgesinn.

(Interruption et hilarité)

Mee mir sinn op jidde Fall do averstane mateneen.

(Interruption)

De politesche Stëllstand!

Fir eis setzt e keng nei Akzenter, en huet keng Ambitioun a virun allem geet en déi grouss Defien net un, mat deenen eis Gesellschaft eiser Meenung no konfrontéiert ass.

Fir eis als déi Lénk gëtt et dräi zentral politesche Erausforderungen, op déi mer ganz schnell Äntwerte brauchen an net a 5, 10 oder 15 Joer. Éischens déi vun der sozialer Gerechtegkeet, der Bekämpfung vun der Armut, den Inegalitéiten an der sozialer Exklusivitéit, an drittens d'Erausforderung vun der Ëmweltzerstörung, dem Verloscht vun der Biodiversitéit an natierlech dem Klimawandel.

Mir hunn eng sozial Kris, mir hunn eng Wunnengskris a mir hunn eng Ëmweltkris. Natierlech sinn dës dräi Krisen enk matenee verbonnen. Et sinn Urgenzen, déi net kënnen waarden, déi mir mussen direkt an onmittelbar ugoen, wou all verlure Woch a Mount d'Situatioun verschlémmert an irremediabel Schued verursaacht.

Dat ass fir eis den Hannergrond, virun deem mir dëse Budget liesen. An an esou engem Kontext vun Urgence kann an dierf d'Politik net ee Joer laang am Leerlauf lafen. An trotzdeem ass et genee dat, wat mir hei gesinn a wat mir hei erausliesen.

Mir brauchen net just e puer nei Citéen, fir de Logementsproblem an de Grëff ze kréien. Mir brauchen eng national Offensiv beim Bau vun effentlechen Wunnengen, en effektive Mieterschutz, eng radikal Bekämpfung vun der Spekulation an e kategoresche Paradigmewissel bei der Steierpolitik an deem Beräich. Mir brauchen net just eng punktuell Erhéijung vu sozialen Hëllef, fir den Armutsproblem an dësem Land ze léisen, mir brauche strukturell Reforme bei der Aarbechtsmaartpolitik, bei der Individualbesteuerung, beim Mindestlohn a bei deene klengen Renten!

Et wäert net duergoen, e puer Subventiounen a Primmen ze verdeelen, fir de Klimawandel opzehalen. Mir brauche kollektiv Äntwerten a grondleeënd Changementer an eiser Aart a Weis fir ze produzéieren an ze konsuméieren.

Dat ass de Grond, firwat mir mengen, dass dëse Budget net op der Héicht ass vu senger Zäit a vu

sengen Erausforderungen, déi sech eis als Gesellschaft an och eis als Politik stellen. Dës dräi Krisen enk matenee verbonnen a si fir eis och eng Klassefro.

Grouss Deeler vun de schaffenden, mee och vun den net schaffenden Leit - well et huet jo net jiddwereen Accès zu enger Aarbecht, och wann en dat wëllt -, hu mat enger Situatioun ze kämpfen, déi hinne vun den ieweschte Klassen imposéiert gëtt. D'Beispill vum Logement weist dat op eng evident Manéier: Eng kleng Minoritéit vun Entrepreneuren, Promoteuren a Spekulanten diktiert d'Spillreegelen an hirem Sënn a schaaft domadder eng Situatioun um Wunnengsmaart, déi d'Mëttelschichten ënner Drock setzt an déi sozial schwach Schichten carrement erstéckt.

Mir kënnen net akzeptéieren, datt déi eng ëmmer méi ofgehaange ginn an déi aner emol net méi wësen, wou se hire Räichtum sollen uleeën. An eisen Ae muss déi effentlech Hand déi Konflikter - an dat si sozial Konflikter - ugoen, fir fir en Ausgläich tëschent de Liewensrealitéiten ze suergen. Mat dësem Budget mécht d'Regierung - eiser Lektür no - dat net.

Här President, ufänke wëll ech mat der ugespaanter sozialer Situatioun an deenen dach ganz bescheidenen an zaghafte Versich vun der Regierung, deem iergendeppes entgéintzesetzen. D'Aarmutsindicature stagnéieren op engem ganz héijen Niveau hei zu Lëtzebuerg mat 17 % vun de Mënschen hei am Land, déi dem Armutsrisiko an der sozialer Exklusivitéit ausgesat sinn. 2020 ass den Taux zwar net weider eropgaangen, gottseidank, mee verschidden net monetär Indicateure weisen awer op eng weider Verschlechterung vun der sozialer Lag hin.

Och d'Inegalitéiten tëscht aarm a räich bleiwe weiderhin op engem histoiresche héijen Niveau, genee wéi den Taux vun de Working Poor, dat heescht, de Leit, déi trotz Aarbecht an der Armutsfal gefaange sinn.

Den Taux vun de Working Poor, dee bei ronn 12 % hei zu Lëtzebuerg läit, ass fir eis skandaléis a besonnesch bedenklech. Wann d'Aarbecht net méi virun Armut schützt, dann ass e grondleeënd Fundament vun eiser Gesellschaft a Fro gestallt.

17 % vun de Leit, déi an Armut liewen oder dem Armutsrisiko ausgesat sinn, dat si ronn 125.000 Mënschen hei am Land! 125.000 Mënschen, déi dagdeeglech struwelen an zu deene ganz vill alengereizend Mammen a Pappe gehéieren an och ganz vill Kanner a Jugendlecher, an dat an engem vun deene materiell a finanziell räichste Länner vun der Welt.

Et ass net akzeptabel, dass d'Politik sech domadder zefridde gëtt, den Armutsrisiko bei 17 % ze stabiliséieren. D'Zil muss et sinn, deen Taux esou no wéi méiglech bei 0 % ze bréngen, an dat esou schnell wéi méiglech. Dat muss eisen Usproch hei sinn!

Der Explosioun vun den Energiepräisser gëtt dann an dësem Budget och net Rechnung gedroen. Do mierkt een, wéi wäit sech dës Regierung scho vun de soziale Realitéiten am Land entfernt huet. Et puer Honnert Euro méi fir Gas a Stroum ass fir ganz vill Menagen zu Lëtzebuerg kee Klacks. Do muss een eng Reaktioun weisen. D'Erhéijung vun der Allocation de vie chère, déi virgesinn ass, kann dat net opfänken.

Mir hunn an deem Kontext scho Fuerderungen hei am Parlament gestallt a fuerderen och weider dréngend Mesurë vun der Regierung, fir deene sozial schwächste Stéit iwwert de Wanter ze hëllefen a laangfristeg der Fro vun der Energiearmut eng Prioritéit anzeräumen.

D'Reaktioun vun der Regierung op déi sozial Situatioun resuméiert sech op e puer Eenzelmesuren: nieft der Erhéijung vun der Allocation de vie chère nach d'Reindexéierung vum Kannergeld souwéi gratis lessen an de Schoukantinnen a gratis Maisons relais. Dat si fir eis awer punktuell Schëss aus der Héift, déi keng strukturell Problemer léisen an deenen et doriwwer eraus och nach un Ambitioun feelt. Notamment bei der Reindexéierung vum Kannergeld hu mer jo en eegene Gesetzesvorschlag deposéiert, deen eng Erhéijung vun 10 % virgesäit amplaz vun deenen 2,5 %, déi d'Regierung plangt.

Dofir soe mir ganz kloer: Déi sozial Mesurë vun der Regierung ginn net wäit genuch! Et gëtt een d'Gefill net lass, datt hei just e puer Bonbone verdeelt ginn, well d'Regierung et grad fir néideg hält, hire soziale Profil ze stäerken.

Ech wëll op dëser Plaz nach eng ganz kuerz Klammer opmaachen: Déi Tendenz, virun allem an der Familljepolitik, fir Geldeschungen duerch Saachleschungen ze ersetzen, verfolgegt fir eis och en Zil, an zwar dat, d'Frontalieren auszuschléissen. Déi Frontalieren, déi mat hirer Aarbecht zu eise Räichtum bäidroen an deenen hir Wichtegkeet duerch d'Pandemie nach emol méi ënnerstrach gouf, déi sollen ëmmer manner dierfen un de Benefisser deelhunn.

Fir eis ass dat wierklech ganz problematesch, well déi wäitreechend Konsequenzen huet: Konsequenzen op d'Kohäsivitéit vum Salariat, Konsequenzen op d'Entwécklung vun der Groussregioun. Mat esou Tricken déi europäesch Reegele vun der Netdiskriminéierung auszehiewele widderstreecht doriwwer eraus dem Solidaritéitsgedanken. Mir kënnen nëmmen un d'Regierung appelléieren, sech doriwwer nach emol Gedanken ze maachen.

D'CSL huet an eisen Aen dann och vollkommene Recht, wa se vun der Regierung d'Opstelle vun engem Plan de lutte contre la pauvreté et l'exclusion sociale fuerdert. Genee ewéi am Klimaberäich e Klimaplang opgestallt gouf mat sektoriellen Ziler a Mesuren, esou muss och am soziale Beräich eng prezis Strategie ausgeschafft ginn. An ech deposéieren dozou haut eng Motioun.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Madamm Oberweis.

■ **Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk).**- O mei, nee! Pardon, et ass déi falsch.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Nee. Dat ass déi falsch.

■ **Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk).**- Déi falsch Säit, entschëllegt!

(Hilarité)

Elo, hei hu mer et.

(Interruption par M. Mars Di Bartolomeo)

■ **Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk).**- Voilà!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Fein. Merci!

■ **Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk).**- Sou! Soss hätt ech keng Ried méi gehat.

Motion 9

La Chambre des Députés,

- considérant la stagnation du taux de risque de pauvreté au Luxembourg à son niveau le plus élevé depuis 2019 ;

- considérant que les jeunes de moins de 25 ans et les familles monoparentales sont les plus exposés au risque de pauvreté au Luxembourg ;

- considérant que depuis 2016 le taux de travailleurs pauvres (Working Poor) au Luxembourg continue à figurer parmi les plus élevés des pays membres de l'Union européenne ;

- considérant les objectifs de développement durable de l'ONU qui visent entre autres l'élimination de la pauvreté dans toutes ces formes et partout dans le monde notamment en réduisant par 50 % d'ici 2030 le nombre de personnes qui vivent en dessous du seuil de pauvreté ;

- considérant l'acceptation par le Luxembourg de la disposition 4-1 de la Charte sociale européenne qui engage les signataires à reconnaître le droit des travailleurs à une rémunération suffisante pour leur assurer, ainsi qu'à leurs familles, un niveau de vie décente ;

- considérant le plan d'action du socle européen des droits sociaux dont l'un des trois objectifs majeurs à atteindre jusqu'en 2030 est la réduction d'au moins 15 millions du nombre de personnes en situation de risque de pauvreté ou d'exclusion sociale en Union européenne ;

- considérant la stratégie Europe 2020 de la Commission européenne adoptée en 2010 dans le cadre de laquelle le Luxembourg s'est engagé de diminuer de 6.000 unités le nombre de personnes en situation de risque de pauvreté ou d'exclusion sociale jusqu'en 2020 et considérant le non-respect de cet engagement (par rapport à 2010 le nombre de personnes en situation de risque de pauvreté a augmenté de 42.000 unités en 2020) ;

- considérant qu'une action politique concertée entre les autorités nationales et communales impliquant aussi bien les organisations de la société civile engagées contre la pauvreté et l'exclusion sociale que les citoyen(ne)s dans l'ensemble est nécessaire pour éradiquer la pauvreté et lutter contre l'exclusion sociale,

invite le Gouvernement à

élaborer un plan de lutte contre la pauvreté et l'exclusion sociale qui comporte les éléments suivants :

- une analyse historique de la situation actuelle au Luxembourg en termes de facteurs de pauvreté et leur évolution dans le temps ;

- une évaluation des mesures et instruments déjà en place pour lutter contre la pauvreté et l'exclusion sociale ;

- une évaluation budgétaire de ces mesures et instruments ;

- la fixation d'objectifs chiffrés en matière d'éradication de la pauvreté et de l'exclusion sociale ;

- la fixation de dates butoirs pour atteindre ces objectifs ;

- une réadaptation ou extension du catalogue de mesures et d'instruments politiques pour la lutte

contre la pauvreté et l'exclusion sociale le cas échéant ;

- une évaluation budgétaire de ces mesures et instruments politiques ;

- un budget à la hauteur des objectifs à atteindre ;

- une évaluation d'impact pour chaque mesure avant et après son entrée en vigueur.

(s.) Nathalie Oberweis, Myriam Cecchetti.

Béid Erausfuerderunge verdéngen a verlaangen - souwuel d'Klimakris wéi eeben och d'sozial Kris - déi selwecht politesch Opmierksamkeet, an d'Géigemoosssname mussen iwwregens, an dat ass eis fest Convictioun, enk matenee verbonne sinn. Déi Thematik vun den Energiepräisser ass dofir eng ganz gutt Illustratioun.

Esou engem Plang fir d'Aarmutsbekämpfung misst dann eng prezis Analys vun der Situatioun virausgoen, mat enger Identifikatioun vun deene verschiddenen Zilgruppen an den ënnerschiedleche Problemer, mat deene se konfrontéiert sinn. E misst natierlech an Zesummenaarbecht mat de wichtigsten Acteuren aus dem soziale Beräich ausgeschafft ginn an e kloren Timing an och kloer Mesurë beinhalten, an natierlech och mat den néidege budgetäre Ressourcen dotéiert sinn. Eng méi strateegesch Approche un de Problem kéint eng vill méi geziilt politesch Aktioun erméiglechen an och deene Betraffenen endlech eng konkreet Perspektiv bidden.

Ech kann op dëser Plaz net op déi ganz vill Baustellen am soziale Beräich agoen, mee ech wëll der awer nëmmen e puer nach kuerz ernimmen. Zu deenen Elementer, déi eiser Meenung no dréngend missten op de Leescht geholl ginn, gehéieren: eng grondleeënd Reform vun der sozialer Inklusiounspolitik an natierlech vum REVIS, eng strukturell Erhéijung vum Mindestloun, d'Aféiere vun enger staatlecher Jobgarantie fir Laangzäitchômeuren, d'Unhiewe vun der Mindestpensioun an natierlech eng Logementspolitik, déi dësen Numm verdéngt, souwéi eng Reform vun der Individualbesteuerung.

Här President, léif Kolleegen a Kolleginnen, Här Finanzminister, zu deene gréisste Versäumnisse vun dëser Koalitioun gehéiert ouni Zweifel hir Onfäegkeet, sech op eng Steuerreform ze eenegen, a mir bedauern dat wierklech ganz, ganz déif. Mat deem Constat, dass mer an dësem Land e grouse Problem mat der Steiergerechtegkeet hunn, stoung mir laang als Lénk, bis virun e puer Joer, zimmlech eleng do.

Am Walkampf 2018 ware mir praktesch nach déi eenzeg Partei, déi dat stänneg thematiséiert huet. Ėmsou méi freet et eis elo, dass de Constat mëttlerweil vun ëmmer méi Deputéierten a Parteien heibanne gedeelt gëtt an och vun Experten dobaussen, déi net onbedéngt dem lénke Spektrum ugehéieren.

Fir et klipp a kloer ze soen: Déi Krokodillstréinen, dass d'Pandemie leider eng déifgräifend Steuerreform onméiglech gemaach hätt, hale mir fir net immens glaubhaft. Mir versti schonn, dass een 2020 an enger Situatioun, wou een net richtig wousst, wou et géif higoen, keng esou strukturell Reforme konnt lancéieren. Dat ass fir eis eng Evidenz. Mee näischt hätt verhënnert, dass een d'Aarbechten am Hannergrond weiderlafe gelooss hätt, fir elo, wou ee schonn eng vill besser Siicht op d'Zukunft huet, kënnen Neel mat Käpp ze maachen. Donieft brauch een och net zwangsleefeg budgetäre Spillraum dofir. Eng Reform, déi virun allem op Steiergerechtegkeet ausgeriicht ass, kann duerchaus och akommesneutral konzipéiert ginn.

De Grond, firwat dat an dëser Legislaturperiod keng Steuerreform méi soll kommen, gesi mir vill-méi an der Onfäegkeet vun dëser Koalitioun, sech op e gemeinsamen Nenner ze eenegen. Dat ass eis Analys. Déi ass vläicht net ganz originell, mee dës Koalitioun huet warscheinlech kee gemeinsame Gesellschaftsprojert méi. Dat heescht dann och, dass elo nach zwee Joer soll viru sech hi gewurschtelt ginn - dës Budget ass iwwregens eng gutt Illustratioun dovun - an dass d'Ongerechtegkeeten, déi jo strukturell sinn, op d'mannst bis 2025 weiderlafe gelooss ginn.

D'Multimillionäre kënnen sech dann also weider dräi Joer freeën iwwer en niddrege Spëtzesteiersaz an all méiglech Exoneratioune bei de Kapitalrevenueen, déi weiderhin déi nächst dräi Joer esou wäerte weider bestoen, während bei den niddregen a mëttlere Léin all Indexupassung zu enger Steuererhéijung féiert. Dat ass e politesche Choix - dat ass och net neutral! -, fir deen dës Koalitioun bei den nächste Wale muss richtstoen.

Zumindest hätt een awer kënnen am Kader vun dësem Budget punktuell Upassung maachen. De Gilles Roth hat dat de Moien och schonn zum Deel ugeschwat. Beim Budget d'lescht Joer war do och den Niveau un Ambitioun zumindest am Usaz ze erkennen.

Beispill: d'Monoparentallen. 40 % vun den Alengerzéiende liewen an der Aarmut oder si vum Aarmutsrisiko beträff, a mat hinnen natierlech och d'Kanner. Mir kennen dës Zuele säit Joren. Se si schockant

an ech mengen och éierlech, dass se kengem heibannen egal sinn. Dofir verstinn ech och net, firwat Der net zumindest emol de Crédit d'impôt monoparental nei ausriicht. Mir wëssen alleguer, dass en net wäit genuch gräift, well de Montant net héich genuch ass an ze vill schnell erofgeet, well d'Alimenter géigegerechent ginn. An zemools och, well grad déi en net kréien, déi en am meeschte brauchen, well Leit mat niddregem Akommes ganz oft guer keng Steuerklärung maachen.

Fir esou dréngend steierlech Mesurë wéi déi heiten - ech kéint der nach e puer opzielen - brauch ee kee risege budgetäre Spillraum. An et ass net immens komplizéiert. Trotzdem fënnt een esou Mesuren an dësem Budget net erëm, well et dofir manifestement keng politesch Volontéit vun dëser Regierung gëtt.

Här President, wann ee vun Aarmut a sozialer Exklusioun schwätzt, dann ass den Elefant am Raum natierlech de Logement. Ganz vill Problemer am Land dréie sech ronderëm déi katastrophal Situatioun um Wunnengsmarché oder hänken direkt oder indirekt mat hir zesummen. D'Wunnengspräisser an d'Loyere klamme mat enger dramatescher Vitess, bei där d'Salairen an d'Pensioune scho laang net méi nokommen.

Tëschent 2009 an 2019 ass de Mindestloun ëm ronn 25 % geklommen an d'Duerchschnëttsloyeren ëm iwwer 40 %. Am selwechten Zäitraum hu sech d'Wunnengspräisser verduebelt. D'Rechnung ass schnell gemaach. Hei gi ganz Bevëlkerungsschichten, virun allem déi, déi loune mussen, carrement enteegent duerch e Phänomeen, dee si net verursaacht hunn, mee deem si schutzlos ausgesat sinn.

An dësem Budget si méi Moyenen - dat stëmmt! - fir den öffentliche Wunnengsbau virgesinn. D'Depensë vum Logementsfong solle vun 173 Milliounen dëst Joer op 327 Milliounen 2022 bal verduebelt ginn a laut Pluriannuel och an deenen nächste Joren op deem Niveau bleiwen. Mir erkennen dat un. Mir begrëssen dass natierlech, esou wéi mir et och an enger rezenter Initiativ vum Logementsminister begrëisst hunn, dass dat an déi richtig Richtung geet. Mee och eng Verduebelung wëllt net vill heeschen, wann den Ausgangspunkt ganz niddreg ass. Laut de Berechnunge vun der Regierung solle mat deene Moyenen ongeféier 800 öffentliche Wunnengen d'Joer gebaut ginn. Dat heescht, dass an deem Rhythmus den aktuelle Bedarf vun 30.000 Wunnengen, déi elo gebraucht ginn, eréischt 2060 ofgedeckt wier.

Generell gëllt: Déi zaghaft Schrëtt an déi richtig Richtung - jo! - vum Logementsminister kommen 20 Joer ze spéit. Ufank den 2000er-Jore wäere mer nach vläicht an enger Situatioun gewiescht, wou eng konsequent a kontinuéierlech Steigerung vum öffentliche Wunnengsbau hätt kënnen an Afloss hunn an hätt kënnen eppes wierklech bewierken. Elo, nodeems d'Politik dem fräie Marché joerzéngtelaang nogekuckt huet an d'Kand schonn am Pëtz läit, wäert den Impakt viraussichtlech ganz, ganz iwwerschaubar sinn.

Ee Problem ënner villen ass, dass déi öffentliche Hand beim Bau op de Privatsecteur ugewisen ass. Dir kënnt mat deene Suen aus dem Fonds spécial och nach Bauland kafen, mee iergendwann eng Kéier musst Dir den Terrain viabiliséieren. An dat geet am Moment just mat Hëllef vu private Baufirmen, déi an der Reegel och genee déi selwecht sinn, déi de Wunnengsmarché insgesamt beherrschen. Ouni öffentliche Baugesellschaft kritt Dir de Prozentsaz vun öffentliche Wunnengen net substanzuell an d'Luucht. Och dat fuerdere mir scho säit Joren.

Mee d'Baue vun öffentliche Wunnenge geet souwiso net duer. D'Kar stécht esou déif am Dreck, dass mer just nach mat radikale Mesuren do erauskommen. A wat mer méi laang waarden, wat d'Kar ëmmer méi déif am Dreck stieche bleibt a wat mer ëmmer méi radikal Mesurë brauchen. D'Regierung muss schnellstens e Paradigmewissel bei der Besteuerung am Beräich vum Logement alauden an d'Spekulatioun wierksam ausbremsen. Am Joer 2021 geet et net méi duer, just einfach eng Reform vun der Taxe foncière unzëknënnen, déi da mat vill Chance soll ab 2024 gräifen. D'lescht Joer hate mer op d'mannst nach eng timide Baisse vum Amortissement accéléré. An dësem Budget felt souguer do jeeglech Measure.

An dann zur Situatioun vun deene Leit, déi musse lounen. Et muss ee keen Hellseeër si fir ze wëssen, dass d'Zuel vun de Locataireen an den nächste Joren nach wäert staark klammen. Dat sinn net méi just Beruffsuufänger, déi vorübergeeënd lounen, bis dass se sech eppes kënnen kafen. Dat si ganz Bevëlkerungsschichten, fir déi et scho reng mathematesch onméiglech ass, mat hirem Salaire jeemools un eng Wunneng ze kommen. An ech mengen, dat hunn ech och schonn oft hei gesot, dass déi mannst vun eis warscheinlech an esou enger Situatioun sinn. A wann dat esou wär, da géife mer vläicht ganz aner Mesuren ergräifen.

Dat si wierklech déi Leit, déi vun der Wunnengskris beträff sinn an erstéckt ginn. Ze wëssen, dass du

däi ganz Liewe muss lounen an däin disponibelt Akommes wäert mat all Loyerserhéijung reduzéiert ginn, ze wëssen, dass du dir keng Kanner kanns erlaben, well s du hinne keen Zëmmer kanns bezuelen, dat schaaft eng Perspektivlosegkeet, déi dramatesch ass. An och déi, mengen ech, kennen déi meescht vun eis net. Mir brauche ganz dréngend en effektive Mieterschutz a virun allem eng substanzuell Reduzéierung vun de Loyeren!

Joerzéngtelaang sinn d'Proprietären hei am Land beschützt a geheemelt ginn. An elo ass et endlech Zäit, eppes fir d'Locataireen ze maachen. Dir kënnt do gären eis Proposition de loi iwwerhuelen oder en eegene Vorschlag maachen. Mee, wannechgelift, maacht eppes!

Här President, e Paradigmewissel ass och am Beräich vum Ëmweltschutz batter néideg. De Verloscht vu Biodiversitéit an de Klimawandel representéieren eng existenziell Gefor fir d'Mënschheet, an d'Zäit leeft!

D'Landwirtschaft, wuelverstanen net den individuelle Bauer, mee de System, dee vum Staat mat senger Subventionspolitik gefërdert gëtt, ass den Haaptausléiser vum Verloscht vun Aarten an der Verschlechterung vum Zoustand vun eise Gewässer. D'Regierung verännert hir Politik awer net a späert d'Bauere weiderhin an enger wirtschaftlech wéi ökologesch net méi tragbarer Logik an. D'Strategie an der Landwirtschaft fir den Zäitraum 2023-2027 weist ganz däitlech, dass d'Regierung sech laanscht d'Verantwortung zitt, hire politesche Spillraum net notzt an einfach beim Status quo bleibt an do weiderfiert. D'Zil, bis 2025 20 % Biolandwirtschaft ze erreechen, wäert héchstwarscheinlech och net erreecht ginn, esou wéi et ausgesäit. Haut leie mer bei ronn 5 %.

De Klimawandel da representéiert eng existenziell Gefor fir d'Mënschheet an och do leeft d'Zäit. An d'Mënschheet deet sech immens schwéier, do-robber eng adequat an effikass Äntwert ze fannen. Firwat? Mee well d'Grondpremissen vum kapitalistesch Wirtschaftssystem, an deem mir déif dra sinn, dem Klima- an Naturschutz diametral géigen-iwwerstinn. Dat kann een net oft genuch soen!

Fossill Energieträger am Buedem loossen, d'Resourced schounen, de Konsum senken a Flächen der Natur iwwerloossen, dat alles si Moosnamen, déi mat dem Konzept vun der Profit- a Wuesstumsmaximisierung net vereinbar sinn. Déi Illusioun vum grénge Kapitalismus, dee jo wëllt d'Profittstriewe vu privaten Acteuren mat dem Ëmweltschutz verbannen, ass eiser Meenung no dann och zum Scheitere verurteilt.

Wa grénge Kapitalismus tatsächlech géif fonctionéieren, missten eigentlech hei zu Lëtzebuerg d'CO₂-Emissiounen am fräie Fall sinn. Dat si se awer net. Et ass éischter dovunner auszegoen, dass se weider wäerte klammen.

Wat awer dann nach eng Kéier zousätzlech Ueleg op d'Feier géisst, ass, wann de grénge Kapitalismus dann och nach déi besteeënd Inegalitéiten tëscht de Biergerinnen a Bierger verstärkt an de Gruef tëscht aarm a räich verdéift. All Initiativen am Klimaschutz, déi iwwert d'Subsiden an indirekt Steiere lafen, hëllefen deenen, déi eppes hunn a bestrofen indirekt déi, déi näischt hunn.

Mir verstinn de Rasonement vun der Regierung mat der CO₂-Steier. Mir hale se awer trotzdem fir kontraproduktiv. Fir d'éischt menge mir, dass de Crédit d'impôt als sozial Offiedering ongenügend ass, ëmsou méi, wann en net lafend ugepasst gëtt. Mee dee Problem kéint ee mat e bësse guddem Willen nobesseren a behiwen.

Déi eigentlech Schwaachstell läit enzwousch anescht. Fir dass déi Steuer tatsächlech eng Lenkwirkung huet, esou wéi dat u sech vun der Regierung geduecht ass, muss se jo an de Portmonni schloen. A well se beim Geréngverdenger méi an de Portmonni schléit wéi bei deem grouse Verdenger, agéiert déi potenziell Lenkwirkung vun der CO₂-Steier virun allem bei deene mam niddregen Akommes, während d'Lenkwirkung bei den héijen Akommesse géint null tendéiert. D'Geréngverdenger sinn awer net déi, déi am meeschten Emissionen produzéieren a sinn och net déi, déi hir Emissionen nach vill no ënne kënnen drécken. Deene Mënschen hir Emissionen sinn aktuell net oder weëneg kompressibel.

Ëmgedréit ginn déi, déi am meeschten Emissionen produzéieren an och eigentlech déi néideg Viraussetzungen hunn, hir Emissionen effektiv a massiv ze drécken, am mannste vun der CO₂-Steier ënner Drock gesat. D'Resultat ass, dass een domadder déi sozioekonomesch Inegalitéite verschäerft, ouni eng entscheidend Wirkung op d'Emissionen ze hunn, an dass een zousätzlech dozou eventuell nach staark Widerstand géint de Klimaschutz an der Bevëlkerung produzéiert. A wann Dir déi Steuer net wëllt grondsätzlech a Fro stellen, dann huet se op d'mannst an den Index eran, wéi mir dat och schonn e puermol gefuerdert hunn.

Mee zrëck zu de Bugetsdepensen. Wat steet dann eigentlech am Staatsbudget a Saache Klima-

schutz? Wann ee sech de Klimafong ukuckt, da muss ee fir d'éischt emol festhalen, dass seng Avoiren iwwert d'Joren ëmmer weider geklomme sinn. 2013 waren 366 Milliounen am Fong, Ufank 2021 knapp 750 Milliounen. An anere Wieder: Während d'Bekämpfung vun der Klimakris international zu enger absolutter Prioritéit ginn ass, huet eis Regierung déi dofir virgesinne Moyene wéi an enger Spuerbéchs gesammelt. Elo, wou mer scho bal mam Réck widdert der Mauer stinn, huet se dann decidéiert, déi Suen och ze notzen an an den nächste Joren d'Avoiren dann och ofzebauen. Mol kucken, ob hir dat geléngt! Well dat alles anescht wéi sécher. Vun deenen 262 Milliounen un Ausgaben, déi de Fong viraussichtlech soll 2022 maachen, sinn 126 Milliounen virgesi fir national Mesuren an 80 Milliounen fir international Mesuren.

Obwuel bei den nationale Mesuren nach ëmmer e groussen Deel an äusserst kritikabel Subventiounen a Primme gestach gëtt, erkenne mer awer duerchaus d'Volontéit vum Ëmweltministère, méi an d'Produktioun vun erneierbaren Energien ze investéieren, an dat ass och gutt esou. Op deem Poste sinn amplat vu 7 Milliounen fir d'nächst Joer 30 Milliounen virgesinn. Mee eng Energietransitioun wäert ee mat deene Montante relativ schwéier hikréien.

Et ass scho richtig, dass een d'Klimapolitik vun der Regierung net kann eleng op d'Ausgabe vum Klimafong reduzéieren. Et muss een natierlech all d'Investitioune vum Staat kucken, och wann do net ëmmer richtig ze erkennen ass, wat dann elo Klimapolitik ass a wat net. Do spillen eran: d'Depensë vum Klimafong, vum Ëmweltfong, vum Fonds du rail, vun Deeler vum Fonds des routes an Depensë vun deenen eenzelne Ministèren. Mir hunn agreéiert Zuelen, déi d'Regierung ouni Detail avancéiert, Zuelen, déi am PNEC genannt ginn an Zuelen, déi am Kader vun den ESG-Emprunte kommunizéiert ginn. A wann een duerno wëllt novollzéien, wat dovunner ëmgasat gouf, geschweige dann, wat déi eenzel Deeler tatsächlech un Emissionen agespuert hunn, ass dat relativ schwéier nozevollzéien an dann ass ee schnell verluer.

D'CSL weist do effektiv mam Fanger op déi richtig Plaz, well dat alles schaaft Verwirrung a mécht, dass déi einfach Biergerinnen a Bierger net méi wëssen, wat se solle vun der nationaler Klimapolitik halen. Déi eng reege sech doriwwer op, dass angeblech phenomenal Zommen an de Klimaschutz fléissen, an déi aner reege sech doriwwer op, dass alles just Greenwashing ass an dass d'Regierung näischt mécht.

Mir géifen allegueren dorunner gewannen, wa mer méi Kloerheet hätten. Et ass e kruziaalt Thema. Dofir muss een Transparenz schafen, fir den öffentlichen Debat ronderëm de Klimaschutz op eng méi objektiv an transparent Basis ze stellen.

Fir eis bleibt bei der Lektür vun dësem Budget awer kloer, dass d'Regierung den Eescht vun der Klimakris nach net genuch wouerhëlt. Fir eis bleibt och de Constat valabel, dass d'Regierung hir Verantwortung nach ëmmer net wëllt iwwerhuelen an de Kampf géint de Klimawandel nach ëmmer ze vill als individuell Responsabilitéit gesäit an net als kollektiv a politesch Aufgab.

Mir géifen eis zum Beispill wënschen, dass d'Regierung déi energieetesche Renovatioun mol endlech géif staatlech organiséieren. Der Regierung dämmert jo esou lues a lues, dass hir Politik an deem Beräich versot huet. Mee déi ugekënnegt Reforme ginn eis do net wäit genuch. Mir wäerten als déi Lénk bei dësem Thema weider um Ball bleiwen a Virschlëi maachen, déi d'Energieaspuerung mat der sozialer Fro verbannen.

Mir géifen eis och wënschen, dass net just d'Fotovoltaik bei Privathaiser subventionéiert gëtt, mee dass och de Staat op all sengen Diecher esou Anlagen installéiert an dass d'Produktioun an d'Distributioun vun der Energie iwwerhaupt zrëck un déi öffentliche Hand ginn.

Mir géifen eis zemools och wënschen, dass all d'Ministèren de Klimaschutz als eng transversal Prioritéit ugesinn, well a Saache Politikkohärenz fir de Klimaschutz ass do nach immens vill Sputt no uewen.

Här President, dass d'Regierung déi öffentliche Investitioune generell ganz héichhält, begrëisse mir natierlech voll a ganz. Onofhängeg vun der konjunktureller Situatioun muss ee jo och feststellen, dass mir do enormen Nohuelbedarf hunn.

Änlech wéi beim Klimafong sollen och bei deenen anere Fongen d'Reserven ofgebaut ginn. Och dat begrëisse mir, well de Staat ass jo kee Spuerveräin. Seng Zukunft läit a sengen Investitioune vun haut. Déi Projektione vum Depensë sinn awer aus Erfahrung ze relativéieren, well se jo generell ëmmer ze vill héich ageschat gi par rapport zu deem, wat duerno och tatsächlech realiséiert gëtt.

Feststelle muss een awer och, dass mat dësem Budget ganz weëneg transnational Investitioune getäegt ginn. Dat ass zwar net nei, et kann een et awer trotzdem bedauern. Virun allem bei de Verkéiers-

infrastrukturen ass dat e grousst Versäumnis, mee och an anere Beräicher kéint ee wichteg Synergie mat den Nopeschregioune schafen. Notamment misst Lëtzebuerg déi ugrenzend Gemengen am noen Ausland méi proaktiv ënnerstëtzen. Dorunner huet jiddwereen en Interêt, och d'Mënschen hei am Land. An dat géif déi „coquille vide“ vun der Groussregioun mol e weíneg mat Inhalt fëllen.

Här President, wann een iwwer Investitioune schwätzt, komme mir als Lénk natierlech och net derlaanscht, fir iwwert déi onsäglech a stänneg steigend Militärausgaben ze schwätzen. Och hei huet een am Budgetsentwurf jo keng wierklech Transparenz, well do schlussendlech all méiglech Ausgaben zesummegerechent ginn. Warscheinlech wäert de Militärbudget 2022 awer 450 Milliounen Euro iwwerschreiden. Als Rappel: 2014, wou déi heiten Dräierkoalitioun ugetruede war, louche mer bei ongeféier 200 Milliounen Euro.

Et ass schonn erstaunlech, wéi einfach ee kann am Staatsbudget Honnerte vu Milliounen Euro fannen, wann den néidege politesche Wëllen do ass. Säit Ufank vun der Pandemie goufen hei am Parlament militäresch Uschafunge vu ronn 1,5 Milliarden Euro votéiert. Wat eis awer am meeschte schockéiert, ass, datt et fir déi riseg Budgetausgabe keng Zilsetzung ouni Rechtfertegung gëtt an datt se in fine och nach kontraproduktiv sinn.

Mir als Lénk sinn net der Meenung, datt een d'Verteidigungsausgabe soll op null erofsetzen, dofir kenne mer d'Geschicht nëmmen allze gutt. Mee mir si fir eng Verteidigungspolitik, déi deem Numm och verdéngt: nämlech eng Politik, déi ausschliisslech op Verteidigung vum europäeschen Territoire ausgeriicht ass an deementspriedend dann och mat engem Verteidigungsbudget ausgestattet ass, deem eenzeg an eleng op dëst Zil ausgeriicht ass.

Mir leenen all Form vu militäreschem Interventionismus of, mat der Ausnam vläicht vu Blohelm-Friddensmissiounen ënnert der Autoritéit vun de Vereenten Natiounen. Des Weidere leene mir déi aktuell Oprëschtungspolitik vehement of, dat heescht, déi kontinuéierlech a rasant Steigerung vun de Militärausgaben, déi als eenzegt Resultat huet, datt aner Natiounen a Regiounen och wäerte massiv oprëschten. Méi sécher gëtt d'Welt domadder net! Verléierer si mer am Endeffekt alleguerten. Obwuel, et gëtt net just Verléierer, et gëtt och Gewënner, nämlech d'Aktionäre vun de Rëschtungskonzerner!

Déi aktuell Politik ass absurd. D'NATO erfënnt oder exaggeréiert Bedroungspotenzialer, fir hir eegen Existenz an d'Oprëschtung ze justifiéieren. A mir lafen do mat!

(Brouhaha général)

Och d'EU-Politik an deem Beräich ass net op Verteidigung ausgeriicht, mee op den Opbau vun Interventionscapacitéiten.

■ **M. Fernand Etgen, *Président*.** - Hei, wannechgelift, e bësse méi roueg.

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*).** - Et geet drëms, mat Militärasätz op anere Kontinenter wirtschaftlech Interessien duerchzusetzen, wéi mer dat an der Lescht och e puermol konnten hei thematiséieren.

Ech zitéieren an deem Kontext d'Kommissiounspräsidentin von der Leyen am rezenten État de l'Union: „Man kann die am weitesten entwickelten Streitkräfte der Welt haben, doch wenn man nie bereit ist, sie einzusetzen, wozu sind sie dann gut? Was uns bisher zurückgehalten hat, sind nicht nur fehlende Kapazitäten, es fehlt auch der politische Wille.“

(Brouhaha)

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*).** - Dat ass ... Très bien? Dat fannt Dir gutt? Dat fanne mir abso-lutt net gutt! Well dat ass keng Verteidigungs- ...

■ **M. Fernand Kartheiser (*ADR*).** - Mir sinn eis eens.

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*).** - A! An der Rei. Dann ass et gutt. Mir sinn eis jo oft net eens.

■ **M. Fernand Etgen, *Président*.** - Här Kartheiser, just d'Madamm Oberweis huet d'Wuert.

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*).** - Et ass an der Rei. Mir sinn eis jo eens.

(Hilarité)

Op jidde Fall ass dat fir eis keng Verteidigungspolitik. Dat ass fir eis eng imperialistesche Militärpolitik, wat si do undeit. An dës Regierung riicht eis Arméi genee dorobber aus. Dat leene mir kategoresch of, an zu Recht, wann ee kuckt, wéi e mënschleche Misär dat an der Reegel provoziert.

Wien d'Welt wierklech wëllt méi sécher maachen, deem investéiert an Entwécklungszesummenaarbecht, an d'Bekämpfung vum Klimawandel, an den Ëmweltschutz an an d'Vereenten Natiounen an net a Spionagesatellitten an an Tankfliegeren.

Här President, ech wëll dann och nach eppes zu der Gesondheetspolitik soen. Berechtgeterweis

steet am Moment alles am Zeeche vun der Covid-pandemie. Mee dat soll eis awer net drun hënnere, och déi strukturell Froe vun der Santé ze gesinn an am An ze halen. An do gesi mir e ganze Koup vun Erausforderungen a Feelentwécklungen.

Et ass kee Geheimnis, datt déi kapitalistesche Acteuren d'Gesondheet scho méi laang als Profittgeschäft am Viséier hunn. Bis zu 20.000 Milliarde schwéier soll dat Geschäft mat der Gesondheet weltwäit laut OCDE sinn, a virum Appetitt vu privaten Acteuren ass och Lëtzebuerg net geschützt.

Gesondheetsdësch nennt sech déi pseudodemokratesch Struktur, déi jo d'Conférence nationale de santé ersat huet, an déi soll deen neie Plan de santé ausschaffen a begleeden. Am Géigesaz zu der Virgängerstruktur presidéiert hei net méi déi demokratesch legitiméiert Gesondheetsministerin d'Aarbechten, mee de facto d'AMMD, d'Associatioun vun de liberalen Dokteren. Hei gëtt da vun der AMMD a mat Hëllef vu private Consultingfirmen ...

■ **M. Fernand Etgen, *Président*.** - Madamm Oberweis, Dir musst esou lues zum Schluss kommen.

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*).** - Ech hat eng Motioun eraginn.

(Interruption)

Da misst ech jo méi Zäit hunn.

■ **Une voix.** - Da musst Dir zur Motioun schwätzen.

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*).** - Ech hunn zu der Motioun geschwat.

■ **M. Fernand Etgen, *Président*.** - Probéiert, fir esou lues zum Schluss ze kommen, ech mengen, dat ass dat Einfachst.

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*).** - An der Rei, ech gi mer Méi. Ech hat gemengt, ech kéint mol eng Kéier e bësse méi lues sinn.

Bon, elo sinn e puer Sekonne fort, gell, Här President?

■ **Une voix.** - O!

(Hilarité)

■ **Mme Nathalie Oberweis (*déi Lénk*).** - Dann, bon, ech iwwersprangen dann e weíneg hei, ech kommen dann einfach zur Konklusioun.

Säit dem Fréijoer 2020 kämpfe mir mat der Covid-pandemie, déi zu Lëtzebuerg elo bal 900 Persounen d'Liewe kascht huet a bei Dausende Leit zu schlëmme gesondheetleche Problemer gefouert huet. Eist Gesondheetspersonal stoung vun Ufank un ënner grousssem Drock a vill politesch Energie huet missen an de Kampf géint de Virus gestach ginn an och vill budgetär Moeenen. Et ass eng aussergewöhnlech Situatioun, déi eis alleguerte ganz vill ofverlaangt huet.

Mee mir däerfen als Politiker an och als Biergerinnen a Bierger ni vergiessen, datt dat net déi eenzeg Erausforderung ass, mat där mir hei konfrontéiert sinn. Fir ganz vill Leit hei am Land ass Covid just eng weider Suerg, déi sech zu villen anere Suergen derbäigesellt.

De Premierminister Xavier Bettel huet a sengem État de la nation gesot, datt d'Erausforderunge ronderëm de Klimawandel, déi héich Wunnengspräisser an d'sozial Problemer ëmmer méi akut ginn. En huet och gesot, datt mer musse Léieren aus der Pandemie zéien an datt mer müssen nei Weeër goen. Mir waarden nach ëmmer op déi Léieren aus der Pandemie. Ech waarde ganz gespaant dorop!

Wou mer him nogelauschtert hunn, huet dat bal geklonge wéi eng Kopie vun eiser Analys, well dat soe mir Lénk säit Joren esou. Mee beim Premier sinn dat manifestement éischter locker Kommunikatiounsexercicer mat eidele Floskelen, well u sengen Usprech gemooss ass dës Budget 2022 ganz wäit ewech vun deem, wat mer brauchen. Dofir stëmme mir och dergéint.

Ech wëll awer net hei fortgoen, ouni trotzdem nach eng Kéier dem Rapportier Merci ze soen an och dem Minister Merci ze soen. A Bravo nach eng Kéier fir säin Engagement, och wa mir mam Contenu net ëmmer averstane sinn. Trotzdem e Bravo an alles Guddes och fir seng Zukunft.

Merci.

■ **M. Fernand Etgen, *Président*.** - Merci villmools, Madamm Oberweis. An deen nächste Riedner steet scho prett. An dat ass den honorabelen Här Sven Clement. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. Sven Clement (*Piraten*).** - Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, haut ass et erëm un der Zäit, fir no vir ze kucken an ze decidéieren, wéi mir als Deputéiert an als Regierung d'Joer 2022 gestalte wëllen. Och ech wëll dann als Éischt nach dem Rapportier Dan Biancalana Merci soe fir seng vill Aarbecht déi lescht Wochen a fir dësen exzellente Rapport, deen an zwee Méint d'Aarbecht vun engem ganze Regierungsjoer probéiert ze resuméieren.

An da wëll ech awer och direkt mat de positiven Aspekter ufänken.

Mir Piraten begrüßen et, datt Lëtzebuerg Masken, Schnelltester an Impfungen akaf huet an der Bevëlkerung zur Verfügung gestallt huet. Och wa mer et inakzeptabel fannen, datt Dausende Vaccinen zerstéiert goufen, well mer se virum Oflafdatum net un aner Länner weiderginn hunn, si mer awer frou, datt mer se kaf haten. Dofir wëll ech dann och nach eemol d'Leit opruffen, vun dëser wichtiger Offer vun der Impfung ze profitéieren. Well anescht, wéi en honorabele Kolleeg haut de Moien um Radio gesot huet, soe mir: D'Impfung ass d'Léisung, fir aus dëser Kris erauszekommen. Et gëtt vill Leit, déi sech esou eng Offer wënsche géifen, mee leider a Länner liewen, wou et dat net gëtt.

Des Weidere begrüße mir Piraten et als digital Partei, datt de Budget fir d'Digitalisatioun ëm 50 % par rapport zu 2020 klamme soll an och datt den Tourismussektor vun enger Hausse vu weidere 50 % ka profitéieren. Mir ginn awer ze bedenken, datt et net nëmmen op d'Suen ukënnt, mee och dorobber, wat mat dëse Sue konkret gemaach gëtt.

Mir Piraten begrüßen et iwwregens och, datt Renovatiounen gradewéi de Bau vu Fotovoltaik- a Wärmeanlagen elo kënne mat den Épargne-Logementen, also mat de klassesche Bauspuerverträge finanziert ginn. Mir erhoffen eis doraus eng nei Dynamik, well an enger Zäit, wou d'Zësen esou niddreg sinn, wäert dëst d'Leit hoffentlech motivéieren, fir nei Bauspuerverträge ofzeschleissen oder, falls se schonn een hunn, fir en direkt ze notzen, fir hiert Doheim méi energiespuerend voire souguer energieproduzierend ëmzugestalten.

Schlussendlech kënne mer der Regierung dann och gratuléieren, datt se endlech op méi Demokratie setze wëllt an e Biergerrot wëllt aféiere fir Klimafroen. Mir Piraten hu schliisslech 2019 schonn eng Proposition de loi deposéiert, fir Biergerreit zu Lëtzebuerg anzeféieren, dat Ganzt nom Beispill vun eise belschen Nopere. Mee do krute mer nach gesot, dat wier Quatsch, ënner anerem och vun engem Member, deen elo am Staatsrot sëtzt an deen dann elo sécher säi Spaass hat, fir de Biergerrot zum Klima ze aviséieren.

Leider musse mer awer soen, datt dës Klima-Biergerrot vill ze spët kënnt. D'Fuerscher hunn eis op de Kilo genau ausgerechent, wat mer als Mënschen nach un CO₂ ausstoussen dierfen, an dat ass alles anescht wéi vill. An dëser Klimakris ass et elo Zäit fir ze handeln, elo direkt! Et bleift keng Zäit méi fir ze diskutéieren. A mir fuerdere vun dëser Regierung, datt se dës Biergerrot net notzt, fir Decisiounen, wat de Klima- a Biodiversitéitsschutz ugeet, no hannen ze verréckele mam Verweis, datt jo als Alleréischts mol nach alles a Rou mam Rot misst beschwat ginn. Mir Piraten si kloer fir basisdemokratesch Participatioun, mee d'Biergerinnen an d'Bierger dierfen hei net fir e Greenwashing benotzt ginn, wou zwar schéi geschwat, mee net gehandelt gëtt.

An domat wier ech dann elo och scho bei deene Budgetpropositiounen, déi mir Piraten net kënne matdroen.

No groussen Ukënnegungen um Niveau vum Klimaschutz a méi sozialer Gerechtegkeet fällt de Bilan dach awer méi ernüchternd aus, wéi d'Kolleege vun der Majoritéit dat haut presentéiert hunn. D'Regierung muss ophalen, fir d'éischt mat groussen Zuele ronderëm ze werfen, fir dës Zommen da spéiderhin net ze mobiliséieren. De Finanzminister huet am Oktober während senger Ried viru genau zwee Méint hei vun 100 Milliounen fir d'Iwwerschwemmungsafer geschwat. Dës Zomm ass awer bei Wäitem net mobiliséiert ginn - gottseidank kann ee soen. Nëmme ronn 6 Milliounen Euro un Aiden hu missen ausbezult ginn. Am Oktober dann awer nach weider vun 100 Milliounen Euro un Aiden ze schwätzen, ass e bësse Aewëscherei.

Genee déi selwecht Kritik musse mer dann och all Joer erëm um Klimafong äusseren. Jo, et si vill Suen an dësem Fong, awer nëmme weíneg gëtt dann och tatsächlech ausginn. Et sinn Honnerte vu Milliounen an deem Fong, déi net mobiliséiert goufen. Certes, d'Regierung huet mëttlerweil e Plang virgeluecht, wéi se déi wëllen iwwert déi nächst Joren ofbauen. Mee trotzdem stellen ech mer d'Fro, wéi dat konkret herno ausgesäit. Well d'Zuel x Milliounen fir Fotovoltaikanlage kléngt ganz gutt, mee d'Fro ass herno: Wien installéiert se? Wou gi se installéiert a wéi séier kënne se installéiert ginn?

A bei de Suen aus der CO₂-Steier gëtt et dann en änleche Problem. Mir wëssen nach ëmmer net, wat fir Projeten dann elo konkret duerch d'Steier finanziert solle ginn, während d'Einnahmen duerch d'CO₂-Steier ëm weider 30,9 % klamme sollen. Mee wouhi ginn déi Sue genau? Dëst ass net nëmmen eng Fro, déi mir eis stellen, mee och d'Cour des comptes an d'Salariatskummer. Ech mengen, d'Akzeptanz vun dëser Mesure wier vill méi héich, wann d'Leit kloer géife gesinn, wat mat deene Sue gemaach gëtt. Dofir hoffen ech, datt d'Regierung deemnächst hei nach hir Kaarten op den Dësch leeë wäert.

Déi aktuell Klimapolitik geet eiser Meenung no net wäit genuch op d'mënschlecht Verhalen an. Entweder et gëtt ee vun der Subventionunspolitik be-

lount, well een eppes Neies a Besseres keeft, oder et gëtt ee bestrooft, well een nach en alen Diesel fiert oder mat Pétrol hëtzt an dofir méi CO₂-Steier bezuele muss.

Eis Piraten ass déi CO₂-Steier sécherlech net on-sympathesch, mee wat an där ganzer Politik hei felt, ass eng Motivatioun fir d'Leit, op eppes ze verzichten. Mir maachen de Planéit net méi propper, wa mer mengen, datt mer mat ëmmer méi Technologien an ëmmer méi Produiten eppes géint de Klimawandel maache kéinten.

A verschiddene Beräicher wier et souguer besser, mir géifen elo verzichten amplaz op technologesch nei Errungenschaften ze waarden, déi eis dann iergendwann an der Zukunft vläicht eventuell hëllef wäerten. Mir sollte pragmatesch sinn: Wat haut net mat den aktuellen Technologien ze léisen ass, dat sollte mer fir eng Zäit si loossen, bis datt déi Technologien an deen domadder anhiergoenden Effizienzgewënn Realitéit sinn.

Mir haten dowéinst schonns virun dësen Debatten d'Iddi vun enger negativer CO₂-Steier opgeworf a mir denken, datt dëst de richtege Wee wier, fir d'Biergerinnen an d'Bierger ze motivéieren, mat géint de Klimawandel ze kämpfen.

Am Géigesaz zu der aktueller CO₂-Steier, déi de Verbrauch bestrooft, géif eng negativ CO₂-Steier den Netverbrauch belounen. Eng Iddi wier et, datt d'Leit hire Verbrauch unhand vun Aktivitéite bei der Steuererklärung ugin. Esou kéint de Staat ganz einfach novollzéien, wie méi respektiv manner CO₂ produziert huet.

Eng aner Méiglechkeet wier d'Verfuere vun engem automatesche Steierkredit, deen engem Duerchschnittsjoresverbrauch, also engem CO₂-Budget entsprécht, an datt een dann d'CO₂-Steier weider unhieft. Wie manner verbraucht, well en zum Beispill nëmmen eemol d'Joer oder vläicht guer net - well e sech et net leeschte kann - an d'Vakanz flitt, dee bezilt netto gesi manner Steier wéi een, deen dräimol am Joer flitt fir de Pleséier.

■ **M. Fernand Kartheiser (*ADR*).** - Eng Vakanze-steier. Tipttopp!

■ **M. Sven Clement (*Piraten*).** - Nee, Här Kartheiser, et ass keng Vakanzesteier. Et ass eng Klimasteier. Et ass eppes, wat d'Klima rett. A jo, Dir wäert de Klimawandel oder déi Klimakatastroph warscheinlech net méi erliewen. Mee ech wäert et warscheinlech erliewen. Meng Kanner wäerten et erliewen a spéitstens meng Enkele wäerten et erliewen! An ech fannen et ganz schrecklech, wa Leit wéi Dir hei ëmmer erëm esou maacht, wéi wa mer net an enger Katastroph géife stoen, well genau dodranner si mer a mir müssen elo d'Hiewelen usetzen.

■ **M. Fernand Kartheiser (*ADR*).** - Ech stellen ...

■ **M. Sven Clement (*Piraten*).** - An Dir verpasst d'Chance.

■ **M. Fernand Kartheiser (*ADR*).** - Jo, jo.

■ **M. Sven Clement (*Piraten*).** - An nee, ech ginn lech net d'Recht, fir eng Fro ze stellen.

■ **M. Fernand Kartheiser (*ADR*).** - Nee, nee, mee ...

■ **M. Marc Goergen (*Piraten*).** - Ganz gutt!

■ **Une voix.** - O Mamm!

■ **M. Fernand Kartheiser (*ADR*).** - Dat Eenzege, wat Dir maacht, ...

■ **M. Sven Clement (*Piraten*).** - Mir Piraten proposéiere fir den Ufank e Seuil vun 8 Tonnen CO₂ pro Joer. Dat ass daitlech méi, wéi den IPCC virgesäit. Dat ass awer manner, wéi haut de Pro-Kapp-Verbrauch ass, deen all Biergerin a Bierger dierft verbrauchen, a jiddereen, deen ënnert dësen 8 Tonne géif bleiwen, behält netto méi iwwreg.

■ **M. Fernand Kartheiser (*ADR*).** - ... ass méi Steieren. Dat ass alles!

■ **M. Fernand Etgen, *Président*.** - Här Kartheiser, ech hunn lech d'Wuert nach net ginn!

■ **M. Sven Clement (*Piraten*).** - Mir Piraten proposéiere fir den Ufank e Seuil vun 8 Tonnen CO₂ pro Joer. Dat ass daitlech méi, wéi den IPCC virgesäit. Dat ass awer manner, wéi haut de Pro-Kapp-Verbrauch ass, deen all Biergerin a Bierger dierft verbrauchen, a jiddereen, deen ënnert dësen 8 Tonne géif bleiwen, behält netto méi iwwreg.

Natierlech wier dëst eng enorm Ëmstellung fir eise Steiersystem. Mee mir mengen, datt d'Virdeeler, déi sech aus esou engem System kéinten erginn, an ugesiichts der Urgence vun der Klimakris, déi eis bevirsteet, an där mer sinn, et wäert wieren, dës Ëmstellung ze envisagéieren.

A puncto Klimawandel wëlle mer och drop opmierksam maachen, datt et net méi domat gedoen ass, just manner CO₂ ze verbrauchen, mee datt och muss den CO₂ aus der Atmosphär erausgehol ginn, dee schonn do ass. „Carbon Capture“ ass hei d'Schlësselwuert. Den CO₂ muss agefaangen an dann entweder stockéiert oder mat Strom, Waasser a Loft a Brennstoff ëmgewandelt ginn. Den CO₂ kann esou Milliounen vu Jore gelagert oder als klimaneutrale Brennstoff agesat ginn.

A mir hunn hei net vill Choix. Mir müssen et maachen, well och den IPCC seet kloer, datt mer just mat enger Reduktioun vum CO₂-Ausstouss an der Reduktioun vum CO₂ an der Loft eis Klimaziler er-

reeche kéinten. Mir musse kucken, fir den CO₂, dee mer ausstoussen, och erëm anzefänken. Dëst géif eis erméiglechen, eng wierklech zirkulär Economie opzebauen.

Mir Piraten gesi wéi den IPCC am Carbon Capture de Wee, fir d'Aerderwärmung ënner 1,5 Grad ze halen, a mir fannen, datt Lëtzebuerg hei sollt eng Schlësselroll anhuelen. Domat géife mer éischter an eis Zukunft investéieren, wéi wa mer eis Gelder an de Weltall schéissen.

Här President, léif Kolleeinnen a Kollegen, aner Budgetsposten, bei deene vill Geld hätt sollen an d'Hand geholl ginn, sinn déi vum Logement an der Kannerbetreierung. Hei huet d'Regierung sech, wat hiert Budgetgesetz ugeet, awer blaméiert.

Huet de Premier bei sengem État de la nation nach dovun geschwat, datt ëffentlech Promoteuren 2022 géifen 8.200 Wunnenge bauen, huet de Wunnengsbauminister Kox du kuerz drop awer mussen an der Kommissioun zrëckrudderen an d'Aussoe vum Premier dach awer nëmme liicht verbessern, voire nuancéieren. Also et war sécher e Versprieher, anescht kann ee sech et net erklären. Well dës Unitéite sollen net gebaut ginn, wéi de Premier dat am État de la nation gesot huet, dës Unitéite sollen elo mol 2022 geplangt ginn. Also zwësche plangen a bauen, wie schonn eng Kéier mat engem Bauprojet ze dinn hat, dee weess, datt dat net vun haut op muer geet, datt do net ee mam Zauberstaf steet a seet: „Abraakadabra Simalabim“, a scho stinn déi 8.200 Unitéiten. Esou séier geet dat net. Vun deenen 8.200 Wunnenge wäerten 2025 also déi weéngste stoen.

Wann ee bedenkt, datt mer laut Zuele vum Stateg vun 2018 un all Joer misste 5.600 bis 7.500 Wunnenge bauen, dann ass dës Regierung also nach wäit, ganz wäit ewech vun deem, wat se misst leeschten, fir d'Wunnengskris an de Grëff ze kréien.

Eng weider Blamage war dunn de Fait, datt d'Kanner elo awer net wéi ugekënnegt kënnen ab dem 1. Januar an de Schoulen an am Precoce gratis iessen. Dëst ass eng Mesure, déi d'Piraten prinzipiell géife begrëssen. Awer, an dat wëll ech ganz kloer soen, net mat deem Seuil, deen d'Regierung hei proposéiert hat. D'Regierung hat an hirem Text erkläert, datt dëst eng Mesure fir Familljen an enger prekärer Situatioun wier. Leit, déi bis zu - haalt lech un - véiermol de Mindestloun verdéngen, sinn awer net onbedéngt an enger prekärer Situatioun. Se si souguer, laut den Zuele vum Gilles Baum, déi en am RTL-Kloertext genannt huet, net méi d'Mëttelschicht. Hei muss ee sech also eens ginn: Entweder et soll eng sozial Mesure sinn, fir e puer cibléierte Familljen, déi finanziell méi schlecht gestallt sinn, ze hëllefen, oder et ass eng Géisskanpolitik; entweder - oder. Béides gläichzäiteg kann et jo bal net sinn.

Mir Piraten si generell der Meinung, datt et u soziale Mesurë bei der Regierung kloer feelt. Et feelt schlussleech nach ëmmer un enger Steuerreform, déi alengerzéiend Elteren, Wittfraen a Wittmänner entlaascht. Fir den alengerzéienden Elteren awer op d'mannst e bëssen entgéintzekommen a well d'Steuerreform sine die vertaagt ass, wëlle mir Piraten dofir dann hei awer weinstens eng Motioun deposéieren, fir de Crédit d'impôt monoparental erëm un den Index ze bannen. Här President.

Motion 10

D'Chamber vun den Deputéierte stellt fest:

- D'Fondation IDEA huet an hirem Aarbechtsdokument N° 7 „Quelques réflexions sur le budget 2022 !“ eng Rëtsch Verbesserungsvirschléi fir de Budget 2022 virgestallt.

- Am Punkt N° 1 steet geschriwwen: « Avec le taux de risque de pauvreté le plus important dans le pays (40,3 % en 2019 selon le Stateg), les familles monoparentales sont les ménages les plus exposés à la précarité. [...] Leurs revenus sont imposés en classe 1a ce qui remet en question la reconnaissance de leur foyer comme une famille (qui elle est imposée en classe 2 dans le cas d'un mariage ou d'un partenariat) et cela contribue à aggraver des inégalités déjà existantes et notamment d'un point de vue fiscal. Introduit en 2008 puis révisé en 2017, le crédit d'impôt monoparental (CIM) visant à prendre en compte cette situation est le seul type de crédit d'impôt aux ménages à être accordé sur demande. Il est fixé à 1.500 euros si le revenu imposable ajusté (RIA) est inférieur à 35.000 euros, il s'élève à 750 euros lorsque le revenu imposable est supérieur à 105.000 euros et il décline linéairement entre ces deux seuils. De plus, dès lors que l'enfant ou les enfants bénéficient d'allocations (pension alimentaire, frais de garde, etc.) dépassant 2.208 euros annuellement, ce CIM est réduit de moitié. Dans l'attente d'une réforme fiscale qui, idéalement, supprimerait la classe d'impôt 1a et permettrait aux familles monoparentales de bénéficier de la même classe d'imposition qu'un couple marié ou pacsé (classe 2), rendre le CIM automatique comme tous les autres types de crédit d'impôts existants au Luxembourg semble être une nécessité. »

- D'Regierung huet net wëlles, bis déi nächst Walen déi am Koalitionsaccord festgehalte Steuerreform,

bei där d'Elengerzéiend entlaascht sollte ginn, duerchzeféieren.

Aus dëse Grënn invitéiert d'Chamber vun den Deputéierten d'Regierung:

1. der Proposition vun der Fondation IDEA Rechnung ze droen an de Steierkredit automatesch un d'Contribuabel ze attribuëieren an net méi wéi bis elo op Demande bei der Steiererklärung;

2. d'Reduzéierung vum Steierkredit net méi un d'Allocatiounen ze bannen, mee eenzeg an eleng un d'besteierbaart Akommes (Revenu imposable) vun den Elengerzéienden;

3. de Steierkredit ze reindexéieren, fir der Inflation Rechnung ze droen.

(s.) Sven Clement.

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci, Här Clement.

■ **M. Sven Clement (Piraten).**- Lëtzebuerg huet laut Sozialpanorama haut deen héchsten Aarmutrisiko zanter 2005, an dat trotz Milliardenausgaben, wat d'sozial Hëllefen ugeet. Hei muss ee sech also d'Fro stellen, wat mer falsch maachen, well eis sozial Ëmverdeelungsmechanisme schützen nach laang net jiddereen an et falen ëmmer erëm Leit duerch d'Netz. Ënner anerem weinst den héijen Energiepräisser wäerten de REVIS an de RPGH vun der Regierung ëm 2,8 % erhéicht ginn an d'Allocation de vie chère klëmmt ëm 200 Euro. Mee dat geet nach laang net duer. Fir d'alleréisch muss ee soen, datt och dës 200 Euro net mol dat ausgläichen, wat d'Leit, déi dës Hëllef kréien, säit der Laskopplung vum Index verluer hunn. Mir ginn hinnen also hei nëmmen dat, wat hinne souwisou misst zoustoen.

Zweetens wier et an eisen Ae besser, datt een déi Aiden net extra ufroe misst, mee automatesch pro Mount erhalte géif, hei och erëm a Form vun engem Steierkredit. Well et ass jo schéin, eemol am Joer eng Primm ze kréien, mee d'Leit kënnen sech awer besser organiséieren, wann dëst Akommes monatlech disponibel wier.

Drëttens komme vill ze weéneg Leit fir dës Suen a Fro. D'Allocation de vie chère kann een eréischt kréien, wann ee manner wéi 2.200 Euro verdéngt. Fir e Stot vu véier Leit si mer da bei 4.630 Euro. Eng Persoun, déi de qualifizéierte Mindestloun, de Salaire social minimum qualifié, kritt, kann also schonn net méi heivunner profitéieren, obwuel et fir si alles anescht wéi einfach ass, mat de steigende Präisser hei am Land iergendwéi nach iwwert d'Ronnen ze kommen. Mee hei huet d'LSAP jo gesot, se wäire fir eng Upassung vum Barème, an ech hoffen, datt d'LSAP sech dann hei duerchsetze weess an dës Upassung nach dës Legislaturperiod komme wäert. Duerch déi weiderhi steigend Inflation wäerte vill Stéit an der Zukunft nämlech nach op méi Hëllef an net op manner Hëllef ugewise sinn, fir hir Kafkraaft ze erhalen.

Här President, d'Reforme vun den Ausbildungen am Beräich vun der Santé sinn dréngend néideg. Do sinn d'Parteien sech heibannen alleguerten eens. Mee der Regierung hir aktuell Proposen, no där duerno Bachelor a BTS-Ausbildung fir déi selwecht Beruffer existéieren, sinn net zülféierend. Dëse System géif nëmme fir Verwirrung suergen an d'Ausbildung vun den Infirmière méi oniwwersichtlech amplaz méi attraktiv maachen.

A grad elo brauche mer eng attraktiv Ausbildung. Hei muss mat de concernéierte Personalvertriedungen a Gewerkschaften e System ausgeschafft ginn, deen duerno un Terrain net fir méi Duerjernee suergt, well onkloer ass, wéi d'Attributioun solle verdeelt ginn, an e beemol déi falsch Leit op deene richtege Plaze sëtzen oder déi richtig Leit op deene falsche Plazen.

A wann ech soen, datt hei mat de Gewerkschaften soll zesummeeschafft ginn, da mengen ech net eng Pflichtveranstaltung, bei där een zesummen um Dësch sëtzt fir ze sëtzen an d'Regierung dono awer just genee dat mécht, wat se souwisou virhat. Nee, da mengen ech e richtigen Dialog, wou een den Terrain och eescht hält, wou een net scho mat engem fäerdege Projet de loi higeet, mee vläicht just mat engem Avant-projet de loi.

Mir Piraten setzen eis a fir eng Ofschafung vum BTS-System. Mir wëllen e Bachelorstudiegang fir Infirmière an e Masterstudiegang fir Spezialisatiounen. Dat erlaabt et de Jonken a manner Jonken, sech och méi spët nach fir dës Beruffer ze entscheeden, an dës Beruffer och akadeemesch a finanziell méi interessant ze maachen.

Dëst ass an eisen Aen ee vu ville Schrëtt, dee muss geholl ginn, fir d'Fleegeberuffer erëm méi attraktiv ze maachen, an esou eis Gesondheetsversuergung ofzesécheren. Jidderee vun eis ka vun engem Moment op deen aneren op eng gutt Gesondheetsversuergung ugewise sinn. Heiansdo geet et méi séier, wéi ee mengt!

A jo, dozou gehéiert och e gudden a performante Rettungsdéngscht. Wéi onerwaart een an eng Situatioun komme kann, an där een Hëllef brauch, hunn eis dëst Joer da leider och erëm d'Iwwerschwe-

mungen am Juli gewisen. An ech wëll dofir hei d'Chance och nach eemol notzen, fir all deene Merci ze soen, déi hei hire Matmënsche gehollef hunn, fir Mënsch an Déier a wichteg Erënnerungsstécker virum Waasser, virun enger Naturkatas-troph ze retten. A mir musse leider dovun ausgoen, datt mer nach weider Naturkatastrophen zu Lëtzebuerg wäerten erliewen an datt dës méi schlëmm, warscheinlech méi schlëmm wäerte si wéi dat, wat mer am Juli erlief hunn.

(**M. Mars Di Bartolomeo** *prend la présidence.*)

De Premier sot a senger Ried zum État de la nation, datt et sech net méi ëm Joerhonnertkatastrophen handelt, mee datt dës extreem Wiederphenomeener wäerten zouhuelen. A mir Piraten ginn him Recht: Eréischt elo spiere mer d'Konsequenze vum CO₂, dee virun 20 Joer an d'Loft gesat gouf. Wéi soll dat dann an 10 bis 20 Joer ausgesi mat deem, wat aktuell un CO₂ produzéiert gëtt?

■ **M. Marc Goergen (Piraten).**- Richtig!

■ **M. Sven Clement (Piraten).**- Wa mer eis elo net um Rimm rappen, wat de Klimaschutz ugeet, wäerte mir an eis Kanner méi wéi eng sougenannte Joerhonnertkatastroph bis 2100 erliewen. Mir mussen eis op méi esou Krisen astellen. Dat huet de Marc Goergen och schonn am Oktober erkläert, wéi et eng éischte Kéier hei am héijen Haus ëm d'Iwwerschwemmung gaangen ass. Mir mussen eis op weider Iwwerschwemmung virbereeden. An dofir musse bei den nächste Budgeten och méi Sue fir den Noutfall als Reserv ageplangt ginn. De Büro vun de Vereenten Natiounen fir Ëmweltkatastrophen, den UNISDR, huet ausgerechent, datt Ëmweltkatastrophen eis weltwäit schonn iwwer 2,2 Milliarden Euro kascht hunn. De Schued huet sech an deene leschten 20 Joer quasi verdräifacht.

Mir Piraten proposéieren dofir - a mir sinn net aleng domadder -, e Fong op d'Been ze stellen, an deen all Joer Suen abezuelt ginn, a mat deenen net nëmme soll den Affer séier gehollef ginn, wann d'Waasser erëm d'Iwwerhand gewënnt, mee och d'Preventionsmoossname solle bezuelt ginn. An dëst ass eng Fuerderung, déi och vun der Cour des comptes an hirem Rapport opgeworf gouf. Do, wou et geet, sollen Däicher gebaut ginn, weider Réckhaltebecken an och Renaturéierungen finanziert ginn. Nëmmen esou ka Lëtzebuerg sech fir déi nächst Iwwerschwemmung prett maachen. An an dësem Sënn wëll ech dann eng weider Motioun hei deposéieren, déi d'Erstellung vun engem sougenannte Fonds des calamités zu Lëtzebuerg virgesäit.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **M. Sven Clement (Piraten).**- Här President.

Motion 11

D'Chamber vun den Deputéierte stellt fest:

- D'Fondatioun IDEA huet an hirem Aarbechtsdokument N° 7 „Quelques réflexions sur le budget 2022 !“ eng Rëtsch Verbesserungsvirschléi fir de Budget 2022 virgestallt.

- Am Punkt N° 8 plädéiert d'Fondatioun fir d'Schaffung vun engem „Fonds des calamités au Luxembourg“: « Celui-ci permettrait de garantir des réserves mobilisables rapidement en cas d'événements climatiques graves. Dans son objet, il pourrait s'inspirer du Fonds belge des calamités, qui prévoit une aide à la réparation aux sinistrés. Le but de ce dernier n'est pas "de remplacer ou de compléter les indemnités octroyées par les compagnies d'assurance" mais plutôt "de permettre aux sinistrés de retrouver une vie normale et de recouvrer des biens de première nécessité." »

- Och d'Cour des comptes recommandéiert an hirem Budgetsavis 2022 d'Opstelle vun engem Spezialfong fir Naturkatastrophen: « La Cour encourage le Gouvernement à considérer la création d'un fonds spécial dédié au financement des dommages occasionnés par les catastrophes naturelles susceptible de renforcer la capacité d'absorption de notre économie face à des événements liés au changement climatique. Il s'agit également de mobiliser des fonds permettant de soutenir les victimes rapidement sans pour autant trop impacter le budget étatique. La création de ce fonds de soutien aux victimes de la crise climatique aurait en outre l'avantage de rendre les coûts liés au changement climatique plus transparents et de simplifier le suivi et l'évaluation de ces dépenses. »

Aus dëse Grënn invitéiert d'Chamber vun den Deputéierten d'Regierung,

1. den Observatiounen vun der Cour des comptes an der Fondatioun IDEA Rechnung ze droen an e Spezialfong fir Naturkatastrophen opzebauen.

(s.) Sven Clement.

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.**- Merci villmools!

■ **M. Sven Clement (Piraten).**- Gläichzäiteg wëll ech och eng weider Motioun virleeën, fir verschidde Fongen, déi scho säit Joren net méi gebraucht ginn, endlech opzeléisen, och als Konsequenz vum Rapport vun der Cour des comptes.

Motion 12

D'Chamber vun den Deputéierte stellt fest:

- D'Cour des comptes huet an hirem Budgetsavis 2022 follgend Observatioun gemaach: « Vu le nombre croissant de fonds spéciaux et vu les faibles dépenses annuelles de certains fonds, la Cour est d'avis que le bien-fondé de certains fonds spéciaux doit être revu et que le nombre de fonds spéciaux doit être réduit en inscrivant les dépenses dans un article budgétaire du budget de l'État. Ceci concerne notamment le Fonds de la pêche, le Fonds des eaux frontalières, le Fonds spécial d'indemnisation des dégâts causés par le gibier, le Fonds social culturel et le Fonds d'assainissement en matière de surendettement. »

Aus dësem Grond invitéiert d'Chamber vun den Deputéierten d'Regierung:

1. der Observatioun vun der Cour Rechnung ze droen an déi uewe genannte Fongen ofzeschaffen.

(s.) Sven Clement.

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.**- Merci.

■ **M. Sven Clement (Piraten).**- Här President, léif Kolleeinnen a Kollegen, ech wëll dann nach eemol op en Thema ze schwätze kommen, wat ech virdru just kuerz ugeschnidden hat: d'Logementskris.

De Budget fir de Logement gëtt weider erhéicht, läit awer weider hanner eisen Erwaardungen zrëck. Fir de Logement sinn 2022 255 Milliounen virgesinn, bei Matériels ferroviaires sinn et der 610. Dat beweist, datt eis Regierung wuel Sue kann op den Dësch leeën, wann et ëm fir si prioritär Projekte geet. Mir géifen eis hei dann awer wënschen, datt net nëmmen d'Mobilitéit, mee och de Logement endlech als Prioritéit vu Blo-Rout-Grëng géif ugesi ginn.

De Staat wäert 2022 nach erëm eemol 9,7 % méi un Droits d'enregistrement anhuele wéi d'lescht Joer a wéi dëst Joer. De Grond heifir ass kloer: Duerch steigend Wunnengspräisser gëtt och den Akt ëmmer méi deier! Den Enregistrement derbäi gëtt ëmmer méi deier. A mir Piraten fuerderen dofir ganz kloer, datt de bëllegen Akt dréngend muss gehéicht ginn, fir Primo-acquereuren ze schützen. Et kann net sinn, datt de Staat um Réck vun dësen duerch Immobilienpekulatioun nach de Budget sanéiert! D'Politik muss insgesamt hei méi couragéis ginn, wat de Kampf géint d'Logementskris ugeet. Nëmmen esou kënnen mer eise Kanner hei am Land déi nammlecht Chancé ginn, wéi eis Eltere se haten.

Mir Piraten waarden dann hei ganz gespaant op d'Propose vun der Regierung, wat eng Grondsteuer an eng Spekulationssteuer ugeet. Mir hunn eis Gesetzespropos fir eng Grondsteuer jo schonns age-reecht an hoffen elo op e konstruktiven Debat tëscht eiser Regierung an där vun der Regierung, wa se da virläit.

D'Politik zu Lëtzebuerg dierf keen op der Streck loossen. Dat gëllt fir de Logement, dat gëllt awer och fir d'digital Inklusioun.

Wéi scho ganz am Ufank gesot, begrëisse mir, datt de Budget fir digital Projekte weider klëmmt. Et bleift awer nach vill ze maachen. Fir all d'Bierger mat an d'Boot ze huelen, musse mer eise System esou opstellen, datt d'Leit net wëlle matzéien, mee matgezu ginn. Datt jidderee gehollef kritt! Datt keen ausgeschloss gëtt!

Nëmmen een Drëttel vun de Leit, Awunner gradewéi Frontalieren, notzen zum Beispill haut myguichet.lu. Hei bleift also nach e gudde Sputt no uewen, virun allem wann ee bedenkt, datt gläichzäiteg, wou een Drëttel myguichet.lu benotzen, 70 % awer On-linebanking benotzen.

Mir hunn, wéi d'EU-konform Covidzertifikater lancéiert goufen, eng Well vu Leit gehat, déi net woussten, wéi se elo un dëse Certificat géife kommen. D'Biergerinnen an d'Bierger kruten eng Kopie heemgeschéckt. Mee wa se kee Printer doheim hunn, dann ass et bei där enger Kopie bliwwen. A mir wëssen, datt ëmmer méi Leit hautdesdaags just nach iwwer Smartphone online sinn oder iwwer Smartphone digital Servicer benotzen an net méi de klassesche Computer op engem Büro mat Auszieh-tastatur stoen hunn, wou dann och nach de Printer niewendrusteet.

Wann een also dëse Certificat op Pabeier verléiert, ass een eventuell domm drun, wann een dann net och nach iergendwéi un eng nei Kopie kënn. Natierlech, mir begrëissen, datt d'myguichet-App dat huet an datt ee se do kann eroflueden. Ech bedauern nach ëmmer, datt mer et net fäerdegruecht hunn, an eis CovidCheck-App eng Walletfunctioun anzebauen. Ech mengen, datt dat méi einfach gewiescht wär, wéi de Leit ze soen, datt se nach eng App sollten eroflueden. Ech mengen, datt och do d'Kommunikatioun vun der Regierung net fonctionéiert huet. A virun allem verstinn ech net, datt mer déi nammlecht Sue fir verschidde Projekte beim Staat ausginn, wann een och Saache kéint integréiert ubidden.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- Mee well et Leit gëtt, déi net eens ginn, déi net wëllen eens ginn, déi net kënnen eens ginn oder déi tout court d'Moyenen net hunn, fir sech ze connectéieren, mäin Appell u jiddereen dobaussen: Wann Der esou eng Persoun kennt, hëlleft hir! Hëlleft hinnen, hire Covidzertifikat an hir Wallet ze kréien! Hëlleft hinnen dobäi, hire Covidzertifikat erauszeprenten! Hëlleft hinnen dobäi, digital Demarchen ze maachen! Well nëmme wa mer zesummen a Richtung vun engem digitaliséierte Staat ginn, kann dat Ganzt och richteg fonctionéieren. Et ass dofir un eis all zesummen, fir an d'Zukunft ze blécken.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, ier ech zum Schluss kommen, wëll ech nach op e weidert Theema ze schwätze kommen, warscheinlech d'Liblingtheema vun eisem Finanzminister: d'Finanzplaz.

Lëtzebuerg gëtt ëmmer als Virreider presentéiert, wat d'gréng Finanzen ugeet. De grénge Wäibierg um Budget war jo nëmmen ee Beispill derfir. Mee leider handelt et sech hei, esou wéi dee grénge Wues an der Formel 1, ëm Greenwashing, wou eppes, wat bal ofgestuerwen ass, nach gréng ugemoolt gëtt.

Greenpeace Lëtzebuerg an d'Schwäiz hu fir Lëtzebuerg schonn iwwerpréift: Eis Finanzplaz schaaft net genuch Incentives, fir wierklech a gréng Energien an a gréng sozial Projeten ze investéieren. Si hunn eis Finanzplaz iwwerpréift a festgestallt, datt d'Fongemanager kaum Gelder a gréng Fonge steieren an datt nëmmen de Finanzement an déi ganz kontroverste Firmen, wéi zum Beispill Uelegproduzenten, déi scho fir Uelegpeschte responsabel waren, reduzéiert gouf. Dat ass natierlech schonn net schlecht. E bëssen ass besser wéi näischt! Mee just déi ganz schwartz Schof erauszefëschen an op Ëmweltkatastrophen ze verzichten, mécht awer nach keng wierklech ökologesch Finanzpolitik aus!

Greenpeace plädéiert aus dësem Grond derfir, datt d'Transparenz ganz dréngend muss an d'Luucht gesat gi bei eise Fongen, soudatt de Client an, jo, och d'Fongemanager besser verstinn, a wat déi eenzel Firma wierklech investéieren. Well nëmmen esou kënne mer Greenwashingsskandalen wéi deen, deen elo an Däitschland bei DWS festgestallt gouf, verhënnere. Esou Skandalen kaschten eis eréischt nei agefouert Labelen elo schonns hir Kredibilitéit a reduzéieren doduerch staark d'Vertrauen an hir Effektivitéit.

Jee manner transparent dës Labelen a Fonge sinn, desto manner Leit wäerten hir Suen an esou Fongen investéieren, well se eeben net dru gleewen, datt se domat wierklech eppes fir de Schutz vun eisem Planéit maachen.

Do hëllefen dann och der Regierung hir 0,01 % Taxe d'abonnement op - ënner Gänseféisercher - „gréng“ Fongen näischt méi, déi mam leschte Budgetgesetz agefouert goufen. Datt Fonge schonn als „gréng“ - erëm ënner Anführungszeichen - agestuuft kënne ginn, soubal se zu 50 % aus grénge Produite bestinn, ass an eisen Aen näischt anescht wéi Greenwashing. Ech hat et schonns d'lescht Joer hei gesot an ech widerhuelen et hei erëm: Dat si keng gréng Finanzen, dat ass just Greenwashing an och alt nees e Steierschlupfplan fir déi Räich a soss näischt!

Zum Schluss muss een de schéinen Zuele vun der Regierung vu klammende grénge Fongen an engem klammende PIB dann och nach eis klammend Staatsschold entgéintsetzen, och wa sech dës an dësem Moment nach a Grenzen hält. Ëmmerhi si mer nach wäit vun de 60 %, mir si souguer nach e gutt Stéck vun den 30 %, déi d'Regierung sech selwer gesat huet, ewech.

Esou sinn d'Piraten - an och dat ass e bëssen e mofe Fuedem, deen ech allkéiers, all Joer hei erëm widerhuelen - der Meenung, datt et wierklech Zäit géif ginn, sech d'Fro ze stellen, wéi mer dës Schold laangfristeg begleeden. Jo, am Moment ass et interessant, eis Staatsschold mat Staatsschold ze refinanzéieren, well mer negativ Zënse kréien. Ech schwätze bewosst vu refinanzéieren; ech schwätzen net dovunner, nei Scholden opzehuelen. Dat Interessantst wär u sech, eis ganz Staatsschold ze refinanzéieren an domadder keng Zënse belaaschtung fir déi nächst Joren ze hunn. Dat ass natierlech bei Papiers à terme net onbedéngt méiglech. Mee et gëtt Zäit, fir net nëmmen driwwer nozedenken, wéi d'Staatsschold par rapport zum PIB gemanaged gëtt, mee och d'Staatsschold en volume tout court.

Mir müssen, well mer net wëssen, wéi laang dës sanitär Kris nach undauert an ob déi nächst Krisen eis net eventuell erwaarden, virsiichteg bleiwen. Dofir muss mer mëttelfristeg e Plang opstellen, fir aus der Scholdespiral erauszekommen. An dat geet net, wa mer all Joer ëmmer weider iwwer eise Limmite liewen.

An ech hunn et interessant fonnt haut, wéi de Finanzminister eis säi Graphique gewisen huet, datt an där éischter Period vun dëser Regierung nëmmen 0,1 % Staatsverscholdung bäikoum. Et war e

bëssen irreféierend ... Also, intellektuell ginn ech him absolutt Recht, en huet dat och schéi propper, transparent duergeluecht, datt dat par rapport zum PIB wär. Mee ech muss awer soen, mir hunn déi Diskussioun all Joer hei erëm gehat, Här Gramegna, ech sinn nach ëmmer der Meenung, datt een do besser hätt, och déi absolutt Zuelen ze kommunizéieren an net nëmmen ze soe „par rapport zum PIB“. Mir haten d'Chance déi Joren, datt de PIB gutt gewuess ass an doduerch eis Staatsverscholdung par rapport zum PIB eeben net esou séier gewuess ass.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech kommen zum Schluss.

Dëse Budget hätt kënne genotzt ginn, fir strukturell Verännerungen unzegräifen. Mee dës Chance gouf, wéi och all déi lescht Jore schonns, alt nees eng kéier verpasst. Mir wëssen, datt och dëse Budget erëm ënner ganz spezielle Konditiounen entstanden ass. Jo, d'Welt huet nach ëmmer mam Coronavirus ze kämpfen, an dat ass en unhalenden Ausnahmezustand. An dat ass net einfach.

Mee grad virun dësem Hannergrond hätte mer eis dofir gewënscht, datt d'sozial Gerechtegkeeten hei am Land nach méi ambitionéiert ugaange gi wieren, datt de Logement als gradesou eng Prioritéit fir d'Politik ugesi gi wier wéi aner Infrastrukturprojeten an datt mer méi fir eist Klima gemaach hätten, wéi mer hei maachen.

Well och wa mer d'Gesetzesupassungen ënnerstëtzen, datt een elo soll eng energeetesche Renovatioun a seng Fotovoltaik- a Wärmepannoe mam Bauspuervertrag finanzéiere kënnen, esou geet eis dat nach laang net duer. Souguer eng CO₂-Steier, déi sécher wichteg ass an déi mir och säit Laangem fuerderen an och matdroen, ass mëttlerweil ze kuerz gegräff, fir d'Defie vun der Klimakris elo nach aktiv an de Grëff ze kréien.

Mir müssen hei méi wäit goen! Mir müssen eis méi trauen! Mir hu guer keen anere Choix méi! Mir brauchen méi Initiativ. An ech hoffen, datt deen nächste Budget dann endlech de Courage erëmispigelt, dee mer brauchen, fir eist Zil vu maximal 1,5 °C Äerderwärmung dach nach ze erreechen.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, ech hunn haut ugefaange mat enger Rei positive Punkten, déi an dësem Budget ze fanne sinn. An ech bleiwen derbäi: Déi si ganz gutt! Mee bei esou villen anere Punkte geet et eis einfach just ëm Aewëscherei, ëm eng schéi Fassad, während hannendrun einfach iergendwéi alles beim Ale bleift. Et ass e Potemkinscht Duerf. Dat ass en Ëmstand, deen de villen Erausforderungen, deenen eist Land aktuell géintiwuersteet, sief et d'Klima, de Logement, wuessend Ongläichheeten oder e Gesondheitswiesen, an dat dréngend investéiert muss ginn, einfach net gerecht gëtt.

An, jo, dofir musse mir leider soen: Dës Budgets-propos gëtt eiser Gesellschaft an eisem Land net gerecht. Et feelt de Courage, fir déi grouss Defien unzegoen an en Ëmdenken anzeleeden. Dofir wäerte mir Piraten dëse Budget haut och net matstëmme kënnen.

Ech soen lech dofir Merci.

An, Här President, wann Der mer erlaabt, nach e ganz kuerzt perséinlecht Wuert.

De Finanzminister huet haut de Moien e ganz flotten Appell gemaach fir de Pouvoir vun der Chamber, fir „dës Pärel op dësem Planéit“, wéi e Lëtzebuerg genannt huet, a sécher ...

(Interruption par Mme Stéphanie Empain)

D'Land. En huet Pärel ... D'Land ass d'Pärel um Planéit, hat en, mengen ech, gesot.

■ **Mme Stéphanie Empain** (*déi gréng*).- Nee, ech hat net verstanen, Dir hutt gesot, d'Chamber wär d'Pärel ...

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- Nee, nee, ech hu gesot, fir datt d'Chamber déi soll a gudden Hänn halen. Ech si mer sécher, Här Finanzminister, datt Der Är Pensioun genéissee kënnt. Dir wësst, datt déi 60 hei, och wa mer net ëmmer averstene si mateneen, wa mer aner Visiounen hunn, wéi een et soll upaken, dach alleguerten ee gemeinsaamt Zil hunn, an dat ass, fir Lëtzebuerg besser no vir ze bréngen.

Ech soen lech Merci.

■ **M. Marc Goergen** (*Piraten*).- Ganz gutt!

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Merci och. An de Gilles Baum wëllt ...

■ **M. Gilles Baum** (*DP*).- Merci, Här President. Just fir e Fait personnel, deen den honorabelen Här Clement elo soulevéiert huet. En ass zrëckkomm op eng Emissioun, déi op RTL gelaf ass, wou mer am „Kloertext“ effektiv geschwat hunn iwwer dee Seuil, dee soll gesat gi fir d'Mëttegiessen an de Schoulkantinnen.

An ech hunn effektiv do gesot, dass dee Seuil, dee virgesinn ass, dee Seuil vu véiermol de Mindestloun, wat dann ongeféier 9.000 Euro brutto ass, dass dat am Stot - ech wëll dat nach eng kéier ganz

kloer hei soen, an dat kënnt Der och am Film noku-cken, Här Clement, well ech hunn et och nogekuckt, éier ech mech elo hei zu Wuert gemellt hunn -, ech soe ganz kloer: 9.000 Euro brutto am Stot, dat heescht 4.500 Euro brutto pro Persoun, dass dat zu Lëtzebuerg als mëttelst Akommes kann ugesi ginn.

An dofir wëll ech och ganz kloer soen, dass mir als Demokratesch Partei hannert deem Seuil vu véiermol de Mindestloun, fir kënnen an de Genoss ze kommen och fir eng Erliichterung fir d'Kanner, déi an d'Kantin ginn, dass mir do ganz kloer hannendrustinn.

Et kann een net ëmmer och hei d'Wuert ergräifen a soen: „déi Leit mat klengem Akommes an och déi Leit mat engem mëttelen Akommes“; hei gëtt ganz kloer eppes och gemaach, wou d'Leit mat engem klengen Akommes an de Genoss kënne kommen. An ech wëll hei ganz kloer nach eng kéier ënnersträichen, dass mir als Demokratesch Partei zu 100 % hannert deem Seuil do stinn, véiermol de Mindestloun brutto am Stot! Am Stot! Wann zwou Paien do sinn, ass et zweemol 4.500 Euro brutto.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Merci dem Gilles Baum. An ech ginn dann dovun aus, dass de Sven Clement eng Prezisioun nach wëllt maachen.

■ **M. Sven Clement** (*Piraten*).- Merci, Här President. Ech hunn de Video a ganz gudder Erënnerung. Ech weess och, datt de Gilles Baum dat gesot huet. Ech wëll just drop hiweisen, datt d'Fro, déi gestallt war, war: „Här Baum, wat ass da fir lech e mëttel Akommes?“ An dunn huet den Här Baum dorobber eeben dat geäntwert, wat en elo hei duergeluecht huet.

Ech wëll awer drop hiweisen, datt ech a menger Ried nach ëmmer der Meenung sinn, datt 9.000 Euro, egal ob an deem Stot een, zwee, dräi oder véier Leit liewen, datt dat net sozial selektiv ass. Sozial selektiv ass, wa mer et un d'Unzuel vun de Leit am Stot koppelen, wat den Här Baum jo am zweeten Deel vu senger Interventioon gesot huet, nämlech ze soen: Bei zwee Erwuessene sinn dat nach 4.500 Euro brutto op de Kapp. Wann awer en Elengerzéiende mat engem Kand 9.000 Euro de Mount brutto huet, da weess ech net, ob dat zu engem mëttleren Akommes ze zielen ass. Ech gesinn op alle Fall do keng sozial Selektivitéit. Da soll een et einfach gratis fir jidderee maachen an net vu sozialer Selektivitéit schwätzen.

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Merci.

(Hilarité)

■ **M. Gilles Baum** (*DP*).- Domat kann ech och liewen.

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Merci fir déi zweet Folleg vum „Kloertext“.

■ **Une voix**.- Merci och, Här President.

(Brouhaha)

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Et ça promet fir aner Gesetzesprojeten, zum Beispill am Logement.

Ech géif dann d'Wuert weiderginn un den André Bauler.

■ **Plusieurs voix**.- Aa! Oo!

(Brouhaha et hilarité)

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Här Bauler, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. André Bauler** (*DP*).- Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, Kolleegen Deputéiert, jo, fir d'alleréischst wollt ech emol dem Kolleeg Dan Biancalana Merci soe fir säi pertinente Rapport zum Staatsbudget 2022.

An Zäite vum Ëmbroch, vun der Transitionen ënnerwee an eng méi nohalteg Gesellschaft, awer och an Zäite vu Spannungen an Onzefriddenheeten ass d'Theema vun der existenzieller Sécherheet ouni Zweifel eng treffend Manéier, fir de Budget transversal ze liesen an ze studéieren.

D'Mënschen, mir Mënschen, sichen ëmmer Sécherheet. Mir sinn op Sécherheet beduecht, net nëmme materiell Sécherheet, mee doriwwer eraus och moreschen Halt a psychologesch Begleitung, wann et dann noutwendeg ass. D'Mënsche sichen ëmmer sozial Ofsécherung, besonnesch an den Noutsituatiounen vum Liewen, ob an hiren Dierfer oder urbane Wunnvéierel.

Sécherheet reimt natierlech och mat gesellschaftlichem Zesummenhalt. An d'Pandemie stellt dësen Zesummenhalt sécherlech op eng ganz schwéier Prouf.

Meng Komplimenter un de Budgetsrapporteur fir seng Fläissaarbecht an och seng Beméiungen, fir an all Kommissioun ze kommen, op Visitt ze sinn a besonnesch och gutt nozelauschteren.

Jo, d'Sécherheet, am breede Sënn, ass en Theema. An de Staat kann, d'ëffentlech Hand ka ganz viles dozou bäidroen. An dat ass och an de leschte Méint a Jore geschitt!

Denke mer nëmmen un déi Hellewull u sozialen Hëllefstellungen an och un déi vill gratis Déngscht-leeschungen oder Sachleeschungen, wéi am Fachjargon gesot gëtt, déi mer de Mënschen hei am Land zoukomme loosse. An dat ass och de Moie vum Finanzminister a vum Kolleeg Gilles Baum preziséiert ginn an nach eng kéier an Erënnerung geruff ginn. Jo, vun de Steiererlicherungen am Joer 2017 bis iwwer de gratis ëffentlechen Transport bis hin zur Eropsetzung vun der Allocation de vie chère.

Dat léist net all finanzielle Problem! Ma nennt mer emol ee Land an Europa, dat awer esou geziilt op déi ageet, deenen et materiell am Liewen net esou gutt geet an déi wierklech d'Hëllef vun der Ëffentlecheet brauchen!

A fir datt mer dat alles organiséieren a besonnesch finanzéiere kënnen, brauche mer eng dynamesch a souteinabel Wirtschaft. Mir brauche Kreativitéit an Innovatioun. Mir brauche fläisseg Mënschen, déi all Dag d'Ärmel eropstréppen, fir dëst Land weiderzebréngen an déi Ressourcen ze sécheren, op déi mer ugewise sinn, fir grad deene bäizestoen, déi net op der Sonnesäit vum Liewe stinn. Schliisslech baut ee kee staarke Sozialstaat op eng ugeschloe Wirtschaft op.

An eis Konkurrente schlofen net. Si beneiden eis. Si schenken eis näischt. D'wirtschaftlech Geschicht kennt keng ugestaamte Rechter, si kennt keng Droit-acquisen. Wie Sécherheet wëll, dee muss och bereet sinn ze schaffen, muss bereet sinn, fir sech net dem Fortschritt ze verschléissen, dee muss och nei a munchmol onkamoud Weeër goen. Sech Sécherheet leeschten ze kënnen heescht och a grad, ëmmer waakreg a virsiichteg ze bleiwen, fir d'Erausforderunge vun der Zäit ze ervaassen an dat Bescht dorausser am Déngscht vun all Mënsch an eiser Gesellschaft ze maachen.

Ech géif gären e Bild vun engem jonke Bauer gebrauchen. En ierft den Haff vun engem gudde Monni, e konventionellen Haff, an en huet elo de Choix: Entweder e fiert an de Fueren an den ausgetréppelte Pied vum ale Monni weider, ännert näischt a mierkt ganz séier, datt e Problemer huet, fir seng Mëllech eventuell ofzesetzen a korrekt, anstänneg seng Wuere bezuelt ze kréien. Och kritt e säi Fleisch a soss Wueren net korrekt bezuelt, well anerer, déi an der Liwwerkette sinn, sech d'Ram vun der Mëllech schäffelen. Oder de jonke Bauer lauschtert gutt no a seet sech: „Ech bauen e klengen Haffbuttek op a verkafe meng Wueren, fir déi ech schwéier schaffe muss, selwer an ech liwwere se selwer bei d'Clienten a menger Géigend.“ Oder déi komme se bei hie sichen.

(Interruption)

„Da bleift de Méiwäert, deen ech normalerweis un en Tëschefournisseur oder un de Grousshandel verléieren, a mengem Betrib. E Betrib, deen ech eventuell och méi diversifizéiert kann opstellen.“

Dir gesitt: Wien an Zukunft méi materiell Sécherheet sicht a wëll, dee muss heiansdo gewinnte Weeër, scheinbar sécher Weeër, verloossen.

(Interruption par M. Carlo Back et hilarité)

Wat sot Dir, Här Back?

■ **M. Carlo Back** (*déi gréng*).- Ech krut vun engem Bauer gesot, en hätt zwee Standbeen.

■ **M. André Bauler** (*DP*).- Ben, et steet ee besser op zwee Bee wéi op engem!

■ **M. Carlo Back** (*déi gréng*).- Ganz richteg!

(Brouhaha et hilarité)

■ **M. André Bauler** (*DP*).- Kreativitéit an Innovatioun loune sech duerchaus. Si sinn d'Virusssetzung fir méi Sécherheet.

(Brouhaha général et hilarité)

Ech froe mech, wat et do ze laache gëtt. Et soll een ëmmer diversifizéieren. Et soll een ni op ee Päerd setzen. Mee et soll een ëmmer besser ...

(Brouhaha général et hilarité)

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Nee, Här Bauler, et ass Ären ...

■ **M. André Bauler** (*DP*).- ... seng Eeër net an dee selwechte Kuerf leeën. Léif alleguer, ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- Här Bauler, Här Bauler, ...

■ **M. André Bauler** (*DP*).- ... wéi mer haut ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- ... et ass Äre sagenhaften Humor!

(Hilarité)

■ **M. André Bauler** (*DP*).- Merci, Här President, fir Äert Vertrauen!

Léif alleguer, wéi mer haut virun engem Joer de Budget fir 2021 gestëmmt hunn, waren eis Perspektiven effektiv net déi allerbescht. D'Situatioun an de Klinicke war dramatesch.

(Interruptions)

Eis Beweegungen a Kontakter waren ageschränkt. Mir haten eis agestallt op en Defizit fir d'Joer 2020

vu ronn 5 Milliarden Euro - mir erënneren eis alleguer heibannen - an e Réckgang vum PIB vu 6 %. Mir hunn et awer glécklecherweis gepackt, fir d'Joer besser ze meeschtere wéi geduecht. Finalement ass de PIB just ëm 1,8 % zrëckgaang. Eisen Defizit ass mat 3,2 Milliarden Euro och manner héich ausgefall wéi gefaart, och wann dat alles, mee net gutt ass!

Am Verglach dozou, fir dat och nach eng Kéier an Erënnerung ze bréngen, ass de PIB an der Eurozon ëm 6,4 % gefall. An domat huet Lëtzebuerg d'Kris europawäit mat am beschten iwwerstan. Och wann een dobäi dat mënschlecht Leed an de finanzielle Misär net aus den Ae verléieren däerf, deen Een-zelner erlieft an erdroen hunn, och a grad besonnesch heiheim.

De wirtschaftleche Constat, deen ech elo just gemaach hunn, geet aus der leschter Konjunkturrott vum Statec ervir. Dës Nott erkläert déi positiv Entwécklung vun der ekonomescher Relance op d'Staatsfinanzen. D'staatlech Hëllefën hunn d'Verloschter vun de Betriber 2020 begrenzt a si hu ronn zwee Drëttel vun den Entreprises à risque virun der Illiquiditéit geschützt. D'Wirtschaft entwéckelt sech de Moment gutt weider, och wann natierlech nach ëmmer pandemiebedéngt Risiko bestinn. Denke mer nëmmen un déi nei Omikron-Variant!

D'Inflatioun mécht eis Suergen. Vill Kolleeginnen a Kolleegen hunn et virdu gesot. Si schéngt einstweilen éischter en temporäir Phenomeen ze sinn. A si wäert dëst an dat nächst Joer ëm 2,5 % leien. Hei géif ech awer roden, virsiichteg ze bleiwen. Ech si ganz zefridden, datt mer an der Cofibu konnten en Echange an deem Kontext och mam Zentralbankchef féieren, fir genee deen do Sujet eng Kéier méi genee ënnert d'Lupp ze huelen.

D'Croissance vum PIB gött fir dëst Joer op 7 % a fir dat nächst Joer op 3,5 % geschat. D'Entreprises hunn de Moment Vertrauen an d'Relance. De Chômage geet weider erof an dat op de Virkriseniveau.

D'ëffentlech Finanze sinn amgaangen, sech ze erhuelen. Dëst, well eeben déi staatlech Recetten dank der wirtschaftlecher Relance erëm klammen. Am Verglach zu eisen Nopeschlännern sinn eis staatlech Recetten elo méi héich ewéi virun der Kris. Déi wirtschaftlech Perspektive sinn also am Moment besser wéi virun engem Joer. Domat sinn eis Staatsfinanzen um Wee, fir kënnen lues a lues sanéiert ze ginn. Defiziter sinn do. Si wäerten natierlech manner héich ausfalen. À moins, wéi gesot, datt de Virus eis nach eng Kéier géif e Stréch duerch d'Rechnung maachen.

Mee, dat muss een awer éierlecherweis soen, mir wäerten am Zentralstaat nach eng Zäit Defiziter schreiwen. Dat sinn engersäits d'Konsequenze vun der Kris, ma dat huet awer och domat ze dinn, datt mer eebe grad keng Austeritéitspolitik fueren, déi de Wuesstum géif ofwiergen an d'Investissementer an d'Zukunft erofsetze géif. Dat géif, denken ech, eiser Wirtschaft mëttelfristeg schueden, och wa mer kuerzfristeg natierlech a puncto Defizit besser dostéingen.

Et gött der Politik jo ëmmer virgehäit, si géif nëmme vu Walechance zu Walechance denken. Abee, hei denke mer iwwer 2023 eraus, well mer eeben eis Economie op e längeren Zäitraum hi fit fir de Wandel wëlle maachen.

Mir sollten d'Defiziter am Zentralstaat dofir och am Licht vun all deenen Erausforderunge kucken. De Staat ass massiv intervenéiert, huet musse Scholde maachen, fir laangfristeg e gigantesche Schued ze vermeiden, deen eis vill méi deier gi wier wéi dat, wat et eis elo kascht.

Déi positiv Entwécklung vun eiser Wirtschaft an de Staatsfinanzen de Moment, déi och de Statec hei zeechent, déi geet och aus enger Rei Avisen ervir, déi am Kader vum Budget 2022 verfaasst goufen. Ech wëll also fir d'alleréischts op e puer Aspekter vun deenen Avisen agoen.

D'Chambre de Commerce erkläert an hirem Avis, datt déi gutt Resistenz vun eisem Land an der Kris zu engem groussen Deel op déi gutt Ausgangssituatioun vun de Staatsfinanzen zrëckzeféieren ass. Ech erënneren drun: 2018 an 2019 hate mer keng Defiziter am Zentralstaat, trotz ganz héijen Investissementer vun ëm déi 2,5 Milliarde pro Joer. Risiken, déi mat der Pandemie zesummenhänken, bleiwe bestoen. Trotzdeem entwëckele sech d'Staatsrecetten de Moment ganz favorabel!

D'Finanzsprëtze vun der Regierung, déi mir och hei am Parlament guttgeheescht hunn, droen hir Friichten. Déi Lëtzebuerger Zentralbank ënnersträicht sou zum Beispill, datt den Taux d'emploi 2020 um selwechten Niveau bliwwen ass wéi 2019. Dat natierlech weinst den Hëllefsmesurë vun der Regierung.

D'Handwierkerkummer begréisst hirersäits déi héich Investissementer an d'Zukunft. Grad d'Voleté Soziales, Ëmwelt, Logement, Energie ginn am Budget 2022 prioriséiert. An deem Kontext betount dann och d'Chambre des Métiers, datt dës Hëllefën

e strammen Defizit - stramm Defiziter: Dat erënnert e bëssen un eise Kolleeg Gast Gibéryen, deen ëmmer vum ...

(Hilarité)

... stramme Wuesstum geschwat huet -, mee e strammen Defizit geschaf hunn. Eng exzeptionell Situatioun, déi natierlech net ze laang unhalen däerf, wéi d'Chambre des Métiers zu Recht ënnersträicht.

Och d'Chamber vun de Staatsbeamten an ëffentlechen Employéen ënnerstëtzt d'Mesuren, déi de Staat geholl huet, fir d'Konsequenze vun der sanitärer Kris ofzefiederlen. Gläichzäiteg begréisst d'Staatsbeamtekummer déi héich ëffentlech Investitiounen, ouni déi mer eis net op d'zukünfteg Defie kéinte virbereeden.

De Conseil national des finances publiques, deen ëmmer soll e ganz kritesche Bléck op eis Staatsfinanze geheien, erkläert - gradewéi de Statec -, datt den Impakt vun der Covidkris méi niddreg ass wéi gefaart an eis Relance heiheim méi staark ass wéi am Rescht vun der Eurozon. D'makroekonomesch Previsiounen sinn aktuell besser wéi nach am Ufank vun der Pandemie ugeholl. Och wann d'Hëllefsmoossnamen natierlech Defiziter mat sech bruecht hunn, wäert de Sold an den nächste Joren erëm positiv ginn. De Plan pluriannuel gesäit vir, datt den Defizit am Gesamtstaat ofgebaut gött, soudatt mer ab 2024 erëm e positive Sold verbuche kënnen.

De CNFP stellt och fest, datt eis Schold nach ëmmer kloer ënnert dem Regierungszil vun 30 % vum PIB läit, sou wéi et am Koalitiounsaccord festgehalen ass.

De Conseil national erkläert sech déi vergläichbar gutt Situatioun duerch d'Gewiicht vun der Lëtzebuerger Finanzplaz an eiser Wirtschaft, déi natierlech eng atypesch Economie ass! Eng kleng oppen Economie huet ëmmer en atypesche Charakter. Meeschtens dominéiert ee Secteur. Net necessairement, mee villfach ass dat de Fall. Bei eis hei zu Lëtzebuerg ganz sécher!

Am Fall vun der Viruskris, am Fall vun deem externe Schock, dee mer erlieft hunn an deen d'Pandemie nun emol ass, huet de Finanzsecteur - an do hate mer Chance, jo! - eis gehollef, fir weesentlech besser duerch d'Kris ze komme wéi aner Länner. Gläichzäiteg ass dës Dominanz, an heibannen hunn och verschide Politiker dat ënnerstrach, e Risiko, am Fall wou mer enges Daags e Schock hätten, deen eis Finanzplaz géif treffen. Och dat hu mer schonn e puermol an der Cofibu diskutéiert.

Mir verschléissen och als Majoritéit, denken ech - an net nëmmen d'Majoritéit -, kengesfalls d'Ae virun dëser Gefor! Ma et soll een awer och net den Däiwel un d'Mauer molen. Fir de Moment echapéiere mer gutt. An dat huet och mat der Diversificatioun vun der Finanzplaz ze dinn, déi haut, contrairement zu 2008, also während der Bankekris, weesentlech méi diversifizéiert an domadder méi breet opgestallt ass!

Mir hunn also eng Diversificatioun innerhalb vun der Spezialiséierung, innerhalb vun deem spezialiséierten Ekosystem, deen eise Finanzsecteur nun emol duerstellt.

D'Avisé vun de Kummeren an aneren Organer weisen op jidde Fall, an do gött et e breede Konsens, datt den Defizit aus reng vollekswirtschaftlecher Siicht justifizéiert ass a war. D'Hëllefsmoossname waren néideg, fir der Kris eebe besser Meeschter ze ginn! Well soss wieren eng ganz Rëtsch Betriber a Privatberuffler d'Baach agaang. Vum Impakt op de Chômage net ze schwätzen.

Ech erënnere mech selwer - an ech hoffen, Dir erënnert lech och - un déi Méint Mäerz, Abrëll, Mee d'lescht Joer, wéi mer gesinn hunn, wéi d'Bourse sech entwéckelt hunn, wéi mer gesinn hunn, wéi d'Staaten hu missen intervenéieren, wéi mer gesinn hunn, wat fir eng Ängschte sech och fir déi verschidden Economieë breetgemaach hunn, datt keen esou richteg wousst, wou d'Rees kéint oder géif higoen. A grad dowéinst war et wichteg, datt de Staat seng Responsabilitéit iwwerholl huet.

Wéi de Conseil national des finances publiques erkläert, huet grad d'Finanzplaz, déi 25 % vun der gesamter Valeur ajoutée ausmécht, déi eis Economie generéiert, a besonnesch d'Innovatioun op dëser Finanzplaz eis méi sécher duerch d'Kris bruecht! De Finanzsecteur beschäftegt haut méi wéi 50.000 Leit, ronn 53.000 Leit, wa meng Souvenire gutt sinn. Dat sinn der méi, wéi zu Lëtzebuerg Schüler a Studenten am Precoce, am Lycée an op der Uni ageschriwwen sinn. Iwwer 50.000 Mënschen, déi hire Liewensënnerhalt fir sech a fir hir Familljen op der Finanzplaz verdéngen!

Eis Fongenindustrie ass d'Nummer zwee an der Welt. Am Grand-Duché ginn iwwer 5.600 Milliarden Euro Avoiren an de Forge verwalt. Dës Avoire kann ee mam järlechen nominale PIB vu Japan vergläichen, der drëttstärkster Economie weltwäit! An ech denken, Här Finanzminister, datt Der déi Economie gutt kennt.

D'Wichtigkeet vum Finanzsecteur fir eis Steierrechten ass enorm. Ee Véierel vun de Recettë vum

Zentralstaat kommen aus dem Finanzsecteur. An als kleng Rapport: De Finanzsecteur mécht 24 % vun der Lounsteuer aus. 75 % vun der kommunaler Gewerbesteier. Iwwer 75 % vun der Kierperschaftsteuer an 100 % vun der Taxe d'abonnement evidenterweis.

D'Recettë vun der Taxe d'abonnement sinn iwwert déi lescht Joren net just eng positiv Finanzquell fir d'Staatsrecettë gewiescht, mee d'Tendenz geet erop. De Projektiounen no wäert dës Kategorie vu Recette vun enger Milliard Euro 2019 op annerhalv Milliard Euro 2025 klammen. Dat huet natierlech och mat der positiver Entwécklung oder grad mat der positiver Entwécklung op de weltwäiten Aktiemäert ze dinn.

D'Steierreccettë vun der Finanzplaz sinn also bedeiendend fir Lëtzebuerg. Mee et muss ee sech awer och bewosst sinn, datt mer eebe staark vun dësem Secteur ofhänken. A wann d'Aktivitéiten op eiser Finanzplaz erofginn, wäerten och eis Steierreccetten deementspriedend méi kleng ausfalen.

Sech op de Status quo ze behaapten an ze hoffen, datt et och an Zukunft ëmmer esou weidergeet an esou géif weidergoen, dat wier eng schlecht Iddi. Dofir spillt eeben d'Diversificatioun innerhalb vun der Spezialiséierung, innerhalb vum Ökosystem Finanzplaz eng essenziell Roll! Si dréit zu méi Stabilitéit, zu méi Widderstandsfäegkeet bäi. An dorüwwer eraus muss et eis Ambitioun generell bleiwen, fir eis Wirtschaft méi ze diversifizéieren. An ech mengen, do kennt Der d'Beispiller alleguer. Loosse mer eis Industrie net vergiessen, eist Handwierk, eist Konschthandwierk, d'Kreativwirtschaft a vill kleng a mëttelstänneg Betriber, déi zu där Diversifizéierung, déi zanter de 60er-Jore bedriwwen gött, bäidroen.

Léif alleguer, de Luxembourg Green Exchange erlaabt, datt déi Lëtzebuerger Finanzplaz déi zweetgréngst an der Europäescher Union ass. D'Hallschent vun allen nohaltegen Obligatiounen weltwäit ass hei cotéiert. Déi nohalteg Transitioun geet just mam private Secteur zesummen, Hand an Hand. Den ëffentleche Secteur huet weeder d'Ressourcen nach d'Mëttel, fir dat eleng unzegoen.

Mir sinn deementspriedend bereet, fir op Recettë vun der Taxe d'abonnement ze verzichten, wann et ëm d'Bekämpfung vum Klimawandel geet. Konkreet erhieft de Lëtzebuerger Staat mëttlerweil just nach 0,01 %, amplaz 0,05 %, op nohaltege Wäertpabeieren. Déi Suen huet de Staat manner an der Keess, mee dat ass et awer derwäert! Et ass derwäert fir eis Ëmwelt, et ass derwäert fir d'Bekämpfung vun der Klimakris, fir d'Zukunft besonnesch vun deene jéngere Generatiounen.

Ech si ganz dankbar fir dee rezenten Echange, dee mer an der Finanzkommissioun hate mat de Spezialisten, mam CEO vum Luxembourg Green Exchange, mat de Verantwortleche vun der Bourse, déi eis Erklärungen geliwwert hunn iwwert déi nohaltege Finanzen an och d'Kontroll vun den Acteuren, déi do ënnerwee sinn, an och déi Taxonomie, déi an deem Kontext ugewannt gött an déi weider evoluéiert, grad eebe fir e Greenwashing ze vermeiden.

Ech soen alle Kolleeginnen a Kolleegen Merci, vun alle Säiten, déi an där Reunioun do derbäi waren, fir datt mer eis eebe grad e bessert Bild kënnen maachen a fir datt mer och Viruteeler an deem Beräich kënnen ofbauen.

Krypto: Dat ass net grad meng Spezialitéit, hein, mee ech soen awer eppes dozou. Dat ass e Wuert, dat eis mëttlerweil all e Begrëff ass, mee déi mannt kënnen sech dacks dobausse virstellen, ëm wat et do geet. Als Privatpersoun kann ee sech och nach soen, datt een deem léiwer nach e bëssen op Distanz nokuckt, et op Distanz suivéiert an ofwaart. Als Staat kënnen mer eis awer dëser Technologie net verschléissen! D'Kryptosphär huet Potenzial, an dat wëlle mer notzen, andeems mer och an dësem Fall en transparenten a séchere Kader bidden. Alternativ Fongen dierfen, ënner gewësse Konditiounen, a virtuell Avoiren investéieren. Den 29. November dëses Joers huet d'CSSF e Guide zu de virtuellen Avoire verëffentlecht. D'Investisseure kréien also e stabillegale Kader, dee Vertraue schafft an esou eis Finanzplaz stäerkt.

Här President, Kolleeginnen a Kolleegen, meng Fraktioun kuckt trotz allem ...

(Interruption)

... zouversichtlech an d'Zukunft. Mir hu laang fir e Level-Playingfield plädéiert, also en internationaalt Steierklima, an deem d'Reegele vum Spill, virun allem wat d'Mindestbesteuerung betrëfft, déi selwecht sinn. Ouni dësse Level-Playingfield war d'Diskussioun ëm d'Steiergerechtkeet ëmmer och eng strateegesch Fro: Wien erhéicht d'Steieren also fir d'éischt? Wëssend, datt déi Länner, déi net direkt oder guer net matzéien, da géife vun esou enger Situatioun profitéieren.

Elo sinn op OCDE- an EU-Niveau politesch Accorde fonnt ginn, fir endlech op de Wee vum Level-Playingfield ze goen. Steierlech Differenze sollen ëmmer manner eng Roll spillen. Dofir ginn eis aner Stärkten elo méi wichteg an d'Finanzplaz Lëtze-

buerg huet vill där Stärkten, huet sech am Laf vun de Joerzénkten e Knowhow, Kompetenzen ugëeegent. Mir sinn also an deem Sënn gutt opgestallt.

Mir hunn, ech hunn et just gesot, en Knowhow, zum Beispill exzellent Juristeberoder a Finanzexperten. Mir hu sécher a performant Datenzentren; de MeluXina-Supercomputer zu Biissen ass zum Beispill ee vun de séierste Computeren op der Welt. Mir hunn eng effikass Kontroll. Zanter der Finanzkris am Joer 2008 huet sech den Effectif bei der CSSF vu ronn 308 op 932 Employéen d'lescht Joer méi wéi verdräifacht. Dat weist, wéi seriö mer zu Lëtzebuerg d'Anhale vun der Legislatioun kontrolléieren.

Lëtzebuerg huet also e leeschtungsfäegen, innovativen Ekosystem! Et huet een hei zu Lëtzebuerg ganz viles, wat ee brauch, fir als Entreprise Erfolleg ze hunn. Well: Wat wier en Investmentfong ouni Accès op den europäesche Maart? Wat wier eng zolidd Gesetzgebung ouni spezialiséiert Affekoten, déi se weiderentwëckelen, upassen an ëmsetzen hëllefën? Wat wier e kompetitive Steiersaz ouni politesch a sozial Stabilitéit? Wat wier eng Obligatioun ouni Kreditwierdegkeet?

An eisem Ekosystem kommen zeg Facteuren zesummen, déi ee brauch, fir kënnen ze schaffen! Dat mécht Lëtzebuerg als Land an als Standuert méi attraktiv. An trotzdem bleiwen dës Virdeeler, déi mer de Moment genëssen, net éiweg. Aner Länner sinn net nëmme Partner. Et ass dacks gesot ginn: Lëtzebuerg a London sinn net nëmme Konkurrenten, si sinn och Partner, wat d'Finanzplaz ugeet. Jo. Mee aner Länner sinn net nëmme Partner op dësem Punkt, si sinn och Konkurrenten!

Denke mer nëmmen u Groussbritannien. Ech soen et hei och ënnert der Kontroll vum Laurent Mosar, dee sech a Saache Groussbritannien, Finanzplaz London a Brexit och gutt auskennt an hei schonn divers Kéieren zu deem Thema intervenéiert ass.

■ **M. Laurent Mosar (CSV).**- Très bien!

■ **M. André Bauler (DP).**- Nei Technologie kommen op de Marché.

(Hilarité et interruption)

A mir müssen also och hei weiderhin no vir kucken. Eis Hauptstäerkt ass also eise Wëllen an eis Capacitéit, fir eis ëmmer erëm nees nei ze erfannen. Mir adaptéieren eis Legislatioun permanent, fir eeben den Acteuren e passenden, e fortschrëttleche Kader an esou déi gréisstméiglech Rechtssécherheet ze bidden.

Här President - ech gesinn, en huet och net gewieselt, dat ass gutt, da verschwätzen ech mech och net -, dank eiser Finanzplaz si mer besser duerch d'Covidkris komm wéi gefaart. Dat eeben, well d'Finanzplaz diversifizéiert ass. Si ass innovativ, kuckt no vir. Mir hunn an der Vergaangenheet ëmmer eis Gesetzgebung kënnen adaptéieren, fir mam Fortschrëtt matzehalen an och matzegoen. Wann eng Spart ewechgefall ass, dann huet eng aner se kompenséiert. D'Innovatioun vun eiser Plaz garantéiert also grad eis Kontinuitéit.

(Interruptions)

Mir kënnen a wäerten eis net ausrouen, mee mir kucken no vir an investéieren an d'Zukunft, an d'Diversificatioun an an d'Nohaltegkeet vun eise Strukturen. Eisen Ekosystem, deen dauernd evoluéiert, wäert de Lëtzebuerger Wuelstand och weiderhin hëllefën ze schützen.

Wa mer scho bei Sécherheet sinn: Zur Sécherheet gehéiert eebe grad och de Sujet Schutz!

Léif alleguer, haut stëmme mer de leschte Budget, deen de Pierre Gramegna hei am Plenum ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.**- Awer net méi haut!

■ **M. André Bauler (DP).**- ... am ...

■ **Une voix.**- Haut net!

■ **Une autre voix.**- Haut oder muer!

■ **M. André Bauler (DP).**- Haut stëmme mer ... Haut nach net, et ass wouer.

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.**- Haut nach net!

■ **M. André Bauler (DP).**- Jo, ech hat ...

■ **M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance.**- Dir sidd Ärer Zäit virus, Här Bauler.

■ **M. André Bauler (DP).**- Ech si menger Zäit vläicht ausnamswies virus. Nee. Ech hunn, ...

(Hilarité)

Ech hat dat emol esou virgesinn! Et ass wouer. Ech hunn et vergiess, Här President. Ech duecht, mir kéimen haut op en Enn, mee et ass gutt, dass mer muer de Moie mat klorem Kapp de Budget nach eng Kéier betruechten, ier mer dann zu de Votte kommen.

■ **Une voix.**- Hutt Der haut nach eng wëlles, Här Bauler?

(Hilarité)

■ **M. André Bauler** (*DP*).- Haut stëmme mer net de leschte Budget, mee muer stëmme mer awer de leschte Budget, deen de Pierre Gramegna hei am Oktober virgestallt huet! An dowéinst wëll ech him, wëll ech dem Här Finanzminister villmools Merci soe fir d'Ustrengungen, déi hien déi lescht aacht Joer gemaach huet. Hien huet, fir et kuerz a grëffeg ze soen, d'Reputatioun vun eisem Land verbessert, andeem hie mat eis zesummen, mat der Chamber, international Standarden ëmgaset huet, mat der Steuerreform vun 2017 d'Persounen an d'Famillje mat klengem a mëttlerem Akommes entlaascht huet. An him läit a louch ëmmer och d'Stabilitéit vun eise Staatsfinanzen um Häerz!

Merci, Här Minister, lech, a merci och Äre Beamte fir déi gutt Zesummenaarbecht an der zoustänneger Kommissioun an och nach eng Kéier mécht dem Rapporteur fir seng wäertvoll Aarbecht. D'nächst Joer trëtt dann d'Madamm Yuriko Backes d'Funktoun als Finanzministesch un. D'Madamm Backes huet als fréier Diplomatin extra gutt Kenntnisser vum Lëtzebuurger Staat an der Europäescher Unioun.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. André Bauler** (*DP*).- Si huet eng professionell a gewëssenhaft Aart a Weis an ech sinn iwwerzeegt, datt si eng exzellent Finanzministesch wäert sinn!

Merci fir Är Opmierksamkeet.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- A merci lech, Här Bauler. Nächsten agedroene Riedner ass den Här ...

■ **Plusieurs voix**.- François Benoy.

■ **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président de séance*.- ... François Benoy. Här Benoy, Dir hutt d'Wuert.

■ **M. François Benoy** (*déi gréng*).- Merci, Här President. Dir Dammen an Hären, jo, d'Aarbecht vun engem Budgetsrapport ass bei mir och nach relativ frësch. Dofir weess ech, wat et heescht, dat ze maachen. An dofir wëll ech ufänken an dem Dan Biancalana Merci soe fir déi Aarbecht an him och felicitéieren dofir an him och speziell Merci soen, dass en dat Theema vun der Sécherheet, an zwar a senger Ganzheetlechkeet, thematiséiert huet. Ech mengen, dass dat eppes ass, wat der aktueller Debatt ganz gutt gedoen huet.

Da wëll ech awer och dem Finanzminister, dem Pierre Gramegna, villmools Merci soen. Hien huet nämlech, an dat verbënnt eis, mengen ech, ...

(*Interruptions*)

... Theemen, déi him ganz wichteg waren a fir déi e sech engagéiert huet, an déi si mir och ganz wichteg. Ech nennen do zwee Beispiller: De Klimaschutz op där enger Säit an op där anerer Säit och d'Sustainable Development Goals. An dat hunn ech - net fir d'éischt, awer op jiddwer Fall ganz staark och - gespuert, wéi mer virun zwee Joer op der COP waren zu Madrid. An ... Voilà! Ech hunn do net esou vill Finanzministere begéint an dofir muss ech soen, dass ech dat wierklech appreciéiert hunn an dass ech mengen, dass eng ganz Rei aner Finanzministere sech an där Hisiicht vum Pierre Gramegna kënnen eng Scheif ofschneiden.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. François Benoy** (*déi gréng*).- De Moien huet den Här Gramegna hei och nach eng Kéier gesot, dass am Ufank vun der Legislaturperiod, wéi hie Finanzminister ginn ass, Lëtzebuerg op enger Schwaarzer Lëscht war wéinst der Steuerpolitik an dass mer wierklech alles musse maachen, fir dass mer net méi op esou enger Schwaarzer Lëscht sinn. Ech mengen, mëttlerweil si mer wierklech Virreider a mir schaffe ganz engagéiert fir méi Transparenz, Antiblanchiment an esou weider.

An ech wëll dann awer och iwwer eng aner Lëscht schwätzen, nämlech de Climate Change Performance Index, an deem Lëtzebuerg nämlech dëst Joer sech ëm dräi Plaze verbessert huet, fir op der 18. Plaz ze si beim Leadergrupp. An dat weist och nach eng Kéier ganz kloer, awéifern déi heite Koalitioun wierklech de Klima- an Ëmweltschutz ganz eescht hält an och zu gudde Resultater kënn.

An ech mengen, mir müssen ... Mir sinn trotzdem nach laang net do um Schluss ukomm a mir müssen alles maachen, fir dass mer eis do nach besser placéieren. An ech zitéieren dann erëm de Pierre Gramegna: „Wo ein Wille ist, ist ein Weg.“ A mir wäerten op jidde Fall ganz engagéiert an déi Richtung weiderschaffen als Gréng!

■ **Une voix**.- Très bien!

(*Interruption*)

■ **M. François Benoy** (*déi gréng*).- Ech fänken dann u mat menger eigentlicher Ried. Wa mer iwwert d'Lëtzebuurger Ekonomie schwätzen, da stelle mer eigentlech fest, wa mer déi kllassesch makroekonomesch Indicateuren huelen, dass mer ganz gutt do sinn. Mir si gutt duerch déi Kris komm, ënner ane rem well mer e staarke Service- an och Finanz-

sektor haten. Mir hunn nei Aarbechtsplazen och an der Kris geschaf a mir stinn och, wat d'Previsiounen ugeet, am europäesche Verglach ganz gutt do. A mir sinn natierlech als klengt Land ugewisen op Investissementer aus dem Ausland. Mir musse kompetitiv sinn an d'Fro ass natierlech: Wéi stelle mer onst Land fir d'Zukunft op?

A verschidde Facteure spillen do, mengen ech, mat, fir attraktiv ze sinn. Et ass op alle Fall net esou, dass de steuerleche Kader fir d'Entreprises aleng de Facteur wär vun der Attraktivitéit. Ech mengen, dass och grad mat deene ganz wichtege Efforte vun de leschte Joren, dass mer eng weltwäit Mindestbesteuerung hunn, an der Steierfro och eebe grad déi aner Facteure fir d'Zukunft méi wichteg ginn.

An dat ass och ganz richtig esou, well dee „race to the bottom“ net gutt war, dee mer déi lescht Jore kannt hunn. Well mer nämlech wierklech e staarke Staat a staark Staate brauche fir déi Investissementer, déi mer eebe fir d'Zukunft brauchen, sief et an der sozialer Fro oder och an der Klimafro.

A fir ons Gréng ass kloer: Fir dass mer als Land kompetitiv sinn, musse mer och als Land attraktiv sinn. An dofir musse mer attraktiv si fir Entreprises, fir dass déi sech hei néierloossen, fir dass se hei investéieren, fir dass se hei Recherche maachen, fir dass hei Betriber gegrënnt ginn. A mir müssen awer och attraktiv sinn, dass d'Leit heihinner schaffe kommen! Dass se sech hei weiderbilden. Dass se hei opwuessen, dass se hei al ginn. Bref, mir brauchen en attraktiivt an e kompetitiivt Land, fir hei gutt ze liewen.

Här President, Dir Dammen an Hären, en attraktiivt Land also mat enger zukunftsfaeger a klimaneutraler Economie. An dofir musse mer d'Grundvoraussetzung schafen, dass eis Economie net just kuerzfristeg, mee och laangfristeg sech nohalteg entwéckelt. An zwar, dass mer an Zukunft klimaneutral sinn. Mir hunn eis d'Zil ginn, fir dat 2050 ze sinn. Mee ech soen: Mir müssen dat méi séier maachen. Mir müssen dat esou séier wéi méiglech maachen!

An dat ass eng ganz déifgräifend Transition, déi do op ons duerkennt vun der fossiller Energie bis op 100 % erneierbar. A just déi Entreprises, déi elo schonn déi richtig Weiche stellen an déi Transformation anticipéieren, wäerten och, mengen ech, d'Gewënner sinn an Zukunft um Niveau vun der wirtschaftlecher Entwécklung. Déi aner wäerten ofgehaange ginn an dofir musse mer elo als Land Vollgas ginn a Richtung Klimaneutralitéit. Dat ass eng zentral Fro vun der Kompetitivitéit vun onser Economie a vun der Attraktivitéit vun onsem Land!

Lëtzebuerg hält dës Eerausforderungen awer scho säit Joren eescht. An och an deem heite Budget erëm ass de Klimaschutz eng Prioritéit. Mir hunn héich Depensen, wat de PNEC ugeet, vu knapp 2 Milliarden, an dee Montant wäert och am Plurianuel weider klammen.

An e weidert wichtegt Instrument - an eng ganz Rei Experte seet dat och -, fir dass mer eebe klimafreëndlech Technologïe férdere, ass, dass mer eng Besteuerung maache vun den Emissiounen no dem Verursacherprinzip. An ech sinn domat bei der CO₂-Steier, déi mat deem heite Budget d'nächst Joer wäert ëm 5 Euro an d'Luucht goen, op 25 Euro d'Tonn. Domadder schafe mer e konkurrenzellen Advantage fir d'Acteuren, déi an der ekologescher Transition sinn. Duerch d'Hausse awer parallel vum Steierkredit an d'Hausse, déi mer jo och mat deem heite Budget maachen, vun der Allocated vie chère gëtt déi heite Steier awer och gutt ofgefiedert fir d'Menagé mat klenge Revenuen.

Déi rezent Nott vun dem Statec huet gesot, dass eis Klimapolitik gräift. Well mir wäerten dëst Joer och ënnert der Trajectoire, déi mer bis 2030 hunn, landen. Mir müssen dat natierlech awer ëmmer am Bléck halen, well de Gros vun eisen Emissiounen geet op den Transport zrëck, zum groussen Deel och den Tanktourismus. An, bon, och do sinn d'Ventë par rapport zu 2019 erofgaangen. Mee, an dat seet d'Zentralbank an hirem Avis: Et geet awer net duer an den nächste Joren, fir dass mer déi Trajectoire hale kënnen.

Dofir musse mer eis elo och scho Gedanke maachen, wéi mer déi CO₂-Steier wëlle weider entwéckelen, wéi mer mat deem Instrument no 2023 weidermaachen. Dat ass och eppes, op dat eis a verschiddenen Avisen opmierksam gemaach gëtt, vun der Zentralbank, der Handelskummer, der Fedil an esou weider. Well d'Entreprisë brauche justement Previsibilitéit, fir dass sech eebe hir klimafreëndlech Investissementer loune kënnen. A mir mengen op alle Fall, dass mer déi CO₂-Steier ... A mir mengen, dass kee Wee derlaanschtfeiert, dass mer an déi heite Richtung, déi mer elo ugefaangen hunn, weidermaachen an dat Ganzt och natierlech sozial offiedere.

Et kann een awer och vläicht iwwer aner Modeller diskutéieren. Zum Beispill eng automatesch Evolution vun der CO₂-Steier par rapport zum Erreeche vun Tëschenziler ...

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. François Benoy** (*déi gréng*).- ... an doru gekoppelt natierlech dann och eng automatesch Upassung un de Crédit d'impôt, fir dass mer d'sozial Gerechtegkeet garantéieren.

Positiv Incentiven an Hëllef sinn natierlech wichteg fir d'Leit, awer och fir d'Entreprises. Mat deem heite Budget ginn d'Primme verlängert an ugepasst. Sief et am Beräich vun der Mobilitéit, am Beräich vum Heizen, vun der Effizienz vum Bauen, awer och wat erneierbar Energien ugeet. An och déi kleng Revenue sollen et an Zukunft hei nach méi einfach gemaach kréien, fir vun deene Primmen ze profitéieren.

Eng Measure och, déi am Budget steet, ass ... An ech sinn och speziell frou, dass déi kënn, well ech virun zwee Joer nämlech eng Question parlementaire an deem Sënn gestallt hat, an de Pierre Gramegna hat mer dunne geäntwert, si géifen dat kucken, fir dass dat iergendwann eng Kéier géif kommen. An d'Waarden huet sech gelount. Et geet hei drëms, dass een d'Bauspuervertrág och an Zukunft kann notzen, fir an eng Fotovoltaikanlag ze investéieren. Dat ass wierklech eng ganz gutt Measure, déi mat deem heite Budget kënn. Gradewéi och, dass d'Revenuen aus klengen Anlagen net méi besteiert ginn. Dat sinn zwou Mesuren, déi wierklech eebe hëllef, fir dass mer déi Transition weiderbréngen.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. François Benoy** (*déi gréng*).- Wat dann d'Hëllef ugeet fir d'Entreprises: Am Kader vun all de Covidgesetzer hu mer nei Hëllef an gemaach, wat nohalteg Investissementer ugeet. Bon, mir mierken awer, dass déi verschidden Hëllefssystemer net ëmmer honnertprozenteg oder komplett ausgenutzt gi vun den Entreprises. Also musse mer kucken, dass mer och déi Hëllef fir d'Entreprisë vläicht nach méi effikass opstellen.

Wa mer nämlech wëlle kompetitiv bleiwen, da musse mer aus Lëtzebuerg wierklech e Land maache vun de Klimasolutiounen. Mir müssen d'Entreprisë wierklech „fit for climate“ maachen an dofir brauche mer, an dorunner gëtt och geschafft, e richtige Klimapakt och mat den Entreprises. A mir musse kucken, eebe och steuerlech Avantagen nach weider auszebaue fir d'Entreprises, déi an d'Energietransition investéieren, a parallel dozou och d'Chancë wierklech vun der Digitalisatioun a vun der Fuerschung voll ze notzen. An och mat deem heite Budget ginn d'Depensen an der Digitalisatioun weider an d'Luucht.

Wa mer iwwer eng zukunftsfaeg a klimaneutral Economie schwätzen, musse mer natierlech och iwwert d'Finanzplaz schwätzen! Mat engem Drëttel vun dem PIB wësse mer einfach, dass et en immens wichtege Sektour eebe ass an dass mer e wierklech an där heiter Hisiicht och nach méi fit fir d'Zukunft musse maachen.

De Pierre Gramegna huet de Moie gesot - an ech wëll eebe nach eng Kéier op eng Ausso vun em zrëckkommen, déi ech och ënnerstëtzen -, dass mer haut, wat d'Finanzplaz ugeet, besser dostéinge wéi am Ufank vun där heiter Koalitioun. Mir hätte se gutt opgestallt. Si géif gestärkt an hält och besser Perspektiven. Gläichzäiteg sot de Finanzminister awer och, an dat deelen ech och, dass mer déi Transition trotzdem an Zukunft nach besser organiséiere missten, fir dass mer eebe méi Kapital an déi gréng Transition mobiliséiert kréien, also déi Dynamik, déi mer hunn, oprechterhalen, awer nach weider denken.

E wichtegt Instrument, dat mer Sägefouert hu mat dem leschte Budget, war d'Taxe d'abonnement réduite, wat e gudde Schrëtt war. Bon, elo hu mer natierlech déi ganz Diskussioun ronderëm d'Taxonomie. Et ass gutt, dass fir de Moment, wann een et positiv gesäit, Gas an Atom net dra sinn, well dat sinn eebe grad och keng nohalteg an och keng Zukunftstechnologien!

E Punkt, deen awer, mengen ech, wichteg ass, ass, dass mer déi Klimafinanzrisiken an den nächste Joren nach méi eescht huelen. D'Zentralbank huet och an hirer „Revue de stabilité financière“ gesot, dass do nach Loft no uewe wär. Si huet gesot, dass eebe eng Etüd vun de Banken an och de Fongen a puncto Strategien, fir d'Secteuren a Richtung niddregen CO₂ ze dirigéieren, nach „timide, voire inexistante“ wär (veuillez lire: dass eebe laut enger Etüd zu de Banken an och de Fongen d'Entwécklung a puncto Strategien, fir d'Secteuren a Richtung niddregen CO₂ ze dirigéieren, nach „timide, voire inexistante“ wär), an dass do eebe och e Risiko wär fir ons Finanzplaz.

Also: Klimarisike musse mer nach méi genau analyséieren a musse wierklech dem Finanzsektour, mengen ech, och dobäi hëllef.

Am Moment kenne mer virun allem déi eng Etüd vu Greenpeace, déi et gëtt, déi déi 100 gréisste Fongen analyséiert huet mat dem Resultat, dass mer do bei deenen 100 gréisste Fonge bei engem 4-Grad-Zenario landen. A mir wëssen alleguerten, mir misste

bei engem 1,5-Grad-Zenario sinn. Do musse mer also nach dru schaffen.

Mee et feelt eis awer do eigentlech un Donnéeën. An dofir mengen ech, dass et och duerchaus am Kader vun der Sustainable Finance Strategy vläicht sënnvoll wär fir ze kucken, dass een do méi e komplett Bild dervu kritt, eebe am Sënn, dass mer méi Transparenz an och méi Risikoidentifikatioun hunn. Well ech mengen, dass dat gekoppelt och u méi Incentive fir ...

(*Interruption*)

... wierklech gréng Investissementer ...

A wann ech soe „wierklech grénger“, da mengen ech wierklech grénger a kee Greenwashing. Ech mengen, dass déi Fro vun der Transparenz, der Risikoidentifikatioun zesumme mat de richtigen Incentiven dee weidere Boost ass, dee mer brauchen, fir dass mer déi Transition och op der Finanzplaz nach besser hikréien.

Wann ech iwwert d'Economie schwätzen, wëll ech och kuerz op d'Landwirtschaft agoen, wou ech och mengen, dass et immens wichteg ass, dass mer se an Zukunft nach besser opstellen. Mir hunn an der Pandemie gewise kritt, wéi wichteg de Konsument regional a qualitativ héichwäerteg Liewensmëttel sinn. Dat kann een illustréieren un dem Beispill vun dem Bio, wou mer bei den Haushalter am Moment Depensen hunn, déi bei 12 % leien. E Beräich, wou mer awer nach vill op Importer ugewise sinn.

Gradsou gutt mierke mer, dass mer immens vill importéiere müssen, wat Geméis an och Uebst ugeet; wat zum Deel och normal ass, quitte dass ech mengen, dass et do nach Sputt no uewe gëtt. Bei der Mëlch a beim Fleesch si mer wierklech op déi ganz Exporter ugewisen. Dat si Marchéen, déi awer volatill sinn, déi zum Deel emol esou, emol esou ausgesinn. An et gëtt och Ënnerscheeder bei de verschiddene Produiten. Op alle Fall mierke mer, dass mer iwwert de Wee vum Export net déi Präisser garantéiert kréien, déi mer brauchen, fir dass eis Bauere wierklech gutt an uerdentlech dervu liewe kënnen.

Mir müssen elo bei der Ëmsetzung vun der gemeinsamer Agrarpolitik an och dem nationale Strategieplang respektiv de Gesetzer, déi mer duerno wäerten doraus maachen, kucken, dass mer d'Landwirtschaft zukunftsorientéiert opstellen, dass mer déi Intensivéierungstendenzen ëmdréien, esou wéi d'Kommissioun eis et och mat op de Wee ginn huet an eisen Hausaufgabe fir den nationale Strategieplang.

Mir musse kucken, nach méi op d'Qualitéit ze goen an op d'Regioun ze goen, ze diversifizéieren a manner op den Export ze goen. Mer müssen d'Prioritéit wierklech op eng buedemgebonne Landwirtschaft leeën, déi mat der Natur schafft, mat där Natur schafft, déi hir zur Verfügung steet, am Kreeslaf, a kucken, dass mer Nährstoffbilanzen hunn, déi an der Rei sinn. An esou stelle mer och eis Betriber besser fir d'Zukunft op.

Här President, Dir Dammen, Dir Hären, en attraktiivt Land heescht awer och e Land, wou mer eis séier, praktesch an nohalteg vun A op B beweegt kréien, mat engem gudden ëffentlechen Transport, enger gudder Vëlos- a Foussgängerinfrastruktur. Och dat sinn nämlech Facteure fir d'Kompetitivitéit vun eisem Land. Do musse mer investéieren, investéieren, investéieren!

An dat maache mer jo och. Dat maache mer och erëm mat deem heite Budget. Mir hunn en héijen Investissement an d'Schinn. Mir si souguer op europäeschem Niveau dat Land mat den héchste Pro-Kapp-Schinnen-Investissementer. An déi Depensë klamme bis d'Joer 2024 op 600 Milliounen d'Joer. Mir hunn dëst Joer, a mir passe se nach weider un, Elektroprimmen, déi mer och elo nach méi cibléiert maachen, och méi sozial gerecht maachen, plus de gratis ëffentlechen Transport. An et gëtt weider dru geschafft, den Tram an all Himmelsrichtungen auszeweiden.

En attraktiivt Land mat enger kompetitiver Economie heescht awer och, dass mer de sozialen Zesummenhalt an onser Gesellschaft garantéieren. Well just e Land mat enger politescher a sozialer Stabilitéit kann och ökonomesch kompetitiv sinn. Allerdéngs si mer konfrontéiert mat enger Situation, wou mer klammend Ongläichheeten hunn. An ech mengen, dass dat och zum Deel d'Stabilitéit a Gefor bréngt.

Mir gesinn, dass d'Revenuen an d'Revenuen aus dem Patrimoine ëmmer méi wäit auserneeginn. Den Aarmutsrisiko, dee klëmmt och. Quitte dass dës Budget och dorop natierlech Äntwerte gëtt. Mee mir stellen awer fest, dass d'Effikassitéit vun onsem Steier- a Sozialsystem ofhëlt. An do musse mer dru schaffen.

Mir Gréng soen op alle Fall: „Mir müssen déi kleng Revenuen entlaaschten!“ An de Pierre Gramegna sot et och de Moien. Hien huet een Instrument ervirgestrach, an do deelen ech och seng Aschtätzung: Dat ass nämlech de Steierkredit. Dat ass wierklech e gutt Instrument, wou een och ganz ci-

bléiert Saache ka maachen, och notamment wat d'Entlaaschtung ugeet. A mir hunn dat op verschid-dene Plaze gewisen.

Wou een dat dann onser Meenung no och muss maachen, ass ënner anerem bei de Monoparentalen. Et soll een och driwwer nodenken, fir och d'Al-location de vie chère an Zukunft nach méi breet op-zustellen. En anere Punkt ass, e bessert Gläich-gewicht tëscht der Besteuerung, déi aus der Aar-becht an dem Kapital kënnt, hinzekréien.

Mee alles dat sinn och Punkten, déi mer méi detail-léiert bei där schonn e puermol ugekënnegter Steuerdebat wäerte beschwätzen. Ech hoffen, si léisst net allze laang op sech waarden a mir kënnen dann och wirklech dat doten am Detail eng Kéier hei an der Chamber maachen, an net eréischt Mo-kuchsdag, mee éischter an den nächste Méint.

(M. Fernand Etgen reprend la présidence.)

Woubäi ech da géif bei de Logement kommen. Och do hu mer festgestallt, dass an dem Krisejoer d'Präisser weider an d'Luucht ..., d'Hausse weider-gaangen ass, trotz Pandemie. Am leschte Joer war et ëm 15 %. Bon, mir mierken, dass einfach ver-schidde Leit dofir net hei wunne bleiwen, op d'Grenz plënneren oder vläicht och emol guer net op Lëtzebuerg kommen. Also mierke mer: Och de Logementsproblem, d'Logementskris beanträchtegt ons Kompetitivitéit.

Quitte dass mer natierlech och an deem heite Bud-get wirklech weiderhin en héijen Invest hunn an d'ëffentlech Wunnengen. Also, de Paradigmewies-sel vun dem grénge Logementsminister gëtt och mat deem heite Budget erëm weitergefouert. Am nächste Joer soll jo och eng Besteuerung vun net bebautem Terrain an dem Perimeter kommen, gradewéi eng Besteuerung vum Leerstand. Déi Instru-menter sollen op alle Fall emol op de Wee bruecht ginn. Mir kënnen als gréng Fraktioun just d'Regierung derzou motivéieren, fir dass se do esou séier wéi méiglech schaffen.

Also am Logement, wéi gesot, un de Steierschrau-wen dréien an anersäits och kucken, dass mer an den nächste Joren dee Budget garantéiert kréien, dee mer brauchen.

Bon, mir hunn natierlech och zu Lëtzebuerg eng ganz Rei Steuerbegënschtungen. Bon, déi heizen d'Demande weider un an d'Präisser ginn doduerch weider an d'Luucht gedriwwen. Dat seet ons d'OCDE och. Mir mengen, dass een déi éischter sollt reduzéiere respektiv ofschafen. Ech sinn do also net mat jiddwerengem d'accord, deen déi zum Deel weider wëllt ausbauen. Besser ass, dass mer kucken, amplaz dass mer nach méi Steuerbegënsch-tegung ginn, dass de Staat déi Suen investéiert an abordabele Wunnraum, deen och längerfristeg do bleift.

Beim Amortissement accéléré hu mer mat dem leschte Budget scho licht en éischte Schrëtt ge-maach. Mir mengen awer, dass een do sollt méi wäit goen. Et kann een och nach aner Beispiller nenne vun deene Steuerbegënschtungen, wou een an onsen Aen an den nächste Jore sollt dru-goen: d'Ofschreiwung vun den Zënse bei Loca-tiounswunnengen, wou et am Moment kee Plaffong gëtt, respektiv wéineg Besteuerung vun de Plus-value-immobiliären.

Déi Steuerbegënschtungen nämlech muss een och, mengen ech, ëmmer an de Kontext setzen do-vun, dass dat Avantagé sinn, déi aner vläicht méi sënnavoll Steueravantagé bremsen. Ech soe Steuer-avantagen, déi een huet, wann ee säin Haus an eng Gestion locative sociale gëtt, respektiv den Amor-tissement accéléré bei den energieetesche Renova-tiounen.

Also muss mer kucken, dass mer d'Investissemen-ter, déi mer an de Logement maachen, méi gerecht besteieren, an eeben och kucken, dass mer dee Shift och hikréien, dass net nëmmen am Moment dat Ongläichgewiicht do ass vun de Renditen, déi een huet, wann een an de Logement investéiert, mee dass mer kucken, dass mer och déi Investisse-menter nach méi an dat produktiivt Kapital era-kréien an dass mer esou och d'Klimatransitioun besser ënnerstëtzen.

Déi Iddi, déi de Moien och nach eng Kéier opkomm ass vum Gilles Roth, ech nennen et dann eng „öko-logesch Loi Rau“, ass op alle Fall eppes, wat mir als Gréng och ënnerstëtzen an eng sënnavoll Saach fan-nen.

■ **M. Laurent Mosar (CSV).**- Très bien!

■ **M. François Benoy (déi gréng).**- Här President, Dir Dammen an Hären, en attraktiivt Land mat en-ger kompetitiver Economie heescht awer och, dass mer e Bildungssystem garantéieren, dee béid Profil-er férdert, déi eis Economie brauch, an dass mer all de Kanner déi selwecht Chancë ginn. Mir liewen zu Lëtzebuerg an eng vun eise Stärkten ass déi multikulturell Gesellschaft, déi mer hunn. Gläichzäi-teg brauche mer also awer och e Bildungssystem, deen deem nach méi Rechnung dréit.

Eng kompetitiv Economie ass eebe grad och ugewi-sen dorop, dass de Bildungssystem och déi Leit iwwer-

wert, soen ech, déi gebraucht ginn. Mir hunn ein-fach e Mangel am Handwierk. Mir hunn e Mangel u Spezialisten. Mir hu vill Leit, déi awer net zu deem Ofschloss kommen, dee se brauchen. Dat hëlleft eis och net, fir eis Economie besser opzustellen oder méi kompetitiv ze sinn.

Ech begrëissen natierlech déi Investissementer, déi an de Bildungsberäich gemaach ginn, déi och nach weider mat deem heite Budget an d'Luucht ginn. Mir müssen awer och gesinn, dass d'sozioekono-mesch Facteure wirklech d'Resultater vun de Schüler a Schülerinnen determinéieren, dass mer Sproochebarriären hunn an onsem Bildungssystem vu Kanner mat Migrationshannergrond, dass mer Schwieregkeeten hu fir d'Leit fir d'Insertion profes-sionnelle.

Och dee rezenten nationale Bildungsbericht schwätzt an deenen heite Punkten nach eng Kéier vun enger Verstärkung. Also gesi mer, dass eise Bildungssystem eigentlech net déi Äntwerte gëtt, déi mer bräichten, fir der sozialer Diversitéit vun ei-sem Land gerecht ze ginn.

Vläicht zwee, dräi Elementer, déi ech beim Liese vum Bildungsbericht bemierkt hunn. E seet eebe grad och, dass d'Inegalitéite grad beim Passage an de Secondaire sech nach eng Kéier verschäerft hunn. A si soen do, dass gréisser Reformen néideg sinn. Mir Gréng plädéieren do fir eng méi laang Scolariitéit.

E seet genauou gutt, dass déi vill Sproochen, déi am Bildungssystem musse geliwwert ginn, en Han-dicap ass. A se soen am Bildungsbericht, dass mer do méi Souplesse a méi Diversitéit brauchen an dem Choix vun de Sproochen. Ech mengen, dass ee Problem, dee mer hei hunn, wirklech d'Alphabeti-séierung op Däitsch ass, wou mer müssen driwwer kucken, ob dat ëmmer nach dat ass, wat wirklech passt zu där Situatioun, déi mer zu Lëtzebuerg hunn.

Här President, Dir Dammen an Hären, selbstver-ständlech brauche mer och, an dat ass den A an O, gutt Staatsfinanzen, fir dat alles ze finanzéieren. Do ass et virun allem wichtig, dass mer kloer Prioritéi-ten an eisen Investissementer setzen a Richtung Zukunft, also: Klimaschutz, Ëmweltschutz, Loge-ment, Bildungspolitik. An ier een elo iwwert d'Kier-ze vun Dépensë schwätzt, mengen ech, dass et wirklech wichtig ass, an ech hunn dat och a men-gem Budgetsrapport d'lescht Joer gesot, dass mer iwwert d'Steieviirdeeler schwätzen an déi wirklech genau am Detail analyséieren.

Am Budget sinn eng ganz Rei Dépense-fiscallen op-gelëscht a chiffriert op Gréisstenuerdnung vun 1 Milliard. Mee et muss een einfach soen, dass se och do net alleguerten derbäi sinn. An ech mengen, dass et wichtig ass, dass mer déi nach besser eva-luéieren an ëmmer erëm drop evaluéieren, ob se hi-ren Zweck nach erfüllen, a se, le cas échéant, och upassen.

Well et geet hei, wéi gesot, ëm vill Suen. Ech hunn de Chiffer vun 1 Milliard genannt. Wa mer aleng vum Amortissement accéléré schwätzen, geet et hei ëm en Déchet fiscal vu 50 Milliounen. Et ass jo och en Instrument ... Ech mengen, wann een haut de Leit hei nolauschtert, ginn eng ganz Rei Leit awer och dervun aus, dass dat en Instrument ass, wou een an Zukunft soll driwwer nodenken, wéi een domadder nach ëmgeet.

Wann een iwwert d'Budgetisatioun schwätzt, da mengen ech, dass et wichtig ass, dass een ëmmer erëm iwwert d'Budgetisatioun no den Objektiver schwätzt. Well een awer trotzdeem zu Lëtzebuerg, wann een de Budget liest, net ëmmer genau er-kenne kann, awëfern ... fir déi eenzel Zilsetzungen ze evaluéieren.

Mir hunn am Budget zwar kloer ... De PNEC zum Beispill. Do gesi mer genau, wivill Suen draflëissen. Et ass awer vläicht och interessant ... Zum Beispill d'Digitalisatioun ass och e Schlagwuert, wat ëmmer méi fält. Ech mengen awer, mir hu keng genau Oplëschung, wou een alles dat zesumme wirklech genau gesäit a virun allem och, fir et an der Pers-pektiv vun de Jore kënnen ze analyséieren.

Am leschte Budget, wann ech mech richtig erënen-nen, stoung och dran, dass géif gekuckt ginn, fir d'Indicateure vum PIB bien-être do eranzehuelen. Ech mengen nach wie vor, dass dat eppes ass, wat immens wichtig ass, wann et ëm d'Budgetisatioun no Objektiver geet, dass ee sech déi Krittären nach méi systematesch an d'Budgetspolitik eranhëlt.

Eng Saach, déi ech och ganz spannend fannen, déi a Frankräich gemaach gëtt, ass, dass se all Joer e Rapport maache wirklech iwwert d'Klimafrënd-lechkeet vun de gesamte Staatsfinanzen, hein. Well et geet jo just ëm méi wéi déi reng PNEC-Ausgaben, wann een eng komplett Evaluatioun mécht vun der Klimafrëndlechkeet vun dem Budget.

Da kréie mer jo och elo endlech hoffentlech den Nohaltegkeetscheck. An ech mengen, dass et natierlech och grad an de Steierfroen oder an de Budgetsfroe wichtig ass, dass mer do deen Nohal-tegkeetscheck dann och notzen.

D'budgetär Moyenen, Dir Dammen an Hären, Här President, ginn ons d'Méiglechkeeten, fir d'Defien, déi ech genannt hunn, unzegoen, fir e Kader ze schafen, fir dass onst Land méi attraktiv an och méi kompetitiv ass. An de Staat huet eeben do wirklech e grouse Rôle. Voilà, mir kënnen déi De-fien net dem fräie Marché iwwerloossen, well mir brauchen hei eebe grad déi Investissementer, déi néideg sinn. Mir müssen och kucken, dass mer déi Recetten erakréien, fir se ze finanzéieren. Mir brau-chen hei e Staat, deen e staarke Rôle iwwerhëlt, fir dass mer esou zesumme méi staark aus där Kris erauskommen, wou mer eigentlech ganz gutt als Land derduerchkommen.

Mir schaffen engagéiert un engem attraktive Land, mat enger héijer Liewensqualitéit fir d'Bierger a gudden Opportunitéite fir d'Entreprises; mat enger Economie, déi sech a Richtung Zukunftsfäegkeet opstellt, Richtung Klimaneutralitéit opstellt, sief et an der Industrie, am Finanzsecteur oder och an der Landwirtschaft; mat enger Mobilitéit, déi jidderee sécher, séier an nohalteg vun A op B bréngt; mat engem Steier- a Sozialsystem, deen Ongläichheeten ofbaut an déi geziilt ënnerstëtzt, déi et och brau-chen; mat engem Wunnengsmarché, dee jidderen-gem bezuelbare Wunnraum garantéiert, a mat en-gem Schoulsystem, deen all Kand d'Chance gëtt, sech ze entfalen, an déi Profiller férdert, déi d'Eko-nomie och brauch.

Dëse Budget ass an der Kontinuitéit vun alleguerten deenen Ziler. An et gëllt elo, iwwert dëse Budget eraus awer och dat Ganzt weiderzedenken. Wa mer dat alles hikréien, da bleiwe mer kompetitiv an at-traktiv a mir bereeden d'Land zesummen op d'E-rausfuerderunge vun der Zukunft vir.

Merci fir d'Nolauschteren.

■ **Plusieurs voix.**- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, Président.**- Merci villmools, Här Benoy. An nächsten ageschriwwene Riedner, dee leschten ageschriwwene Riedner fir haut, ass den honorabelen Här Max Hahn. Här Hahn, Dir hutt d'Wuert.

■ **Une voix.**- Très bien!

■ **M. Max Hahn (DP).**- Merci, Här President. Fir d'zweete Kéier schonn hannerenée steet de Staats-budget am Zeeche vun der sanitärer Kris. Eng Kris, déi eist Liewen elo scho während bal zwee Joer fest am Grëff huet. Eng Kris, déi emol méi, emol manner akut war, mee ni wirklech fort war. D'Infektions-zuele klammen nees op en Neits, d'Spidolsbetter fëlle sech an et verbreede sech nei Varianten, mat deenen een net gerechent hat. Mir sinn nach net iwwert de Bierg.

Net iwwert de Bierg si mer och bei Wäitem nach net a munch aneren Dossieren. Ob mer vun der Kli-makris schwätzen, déi sech ëmmer méi staark, och bei eis, bemierkbar mécht, oder vum Logements-problem, duerch deen ëmmer méi grouss Deeler vun der Bevëlkerung sech den Dram vun den ee-gene véier Wänn net oder bal net méi leeschte kën-nen.

Och dëst si wichtig Sujeten, déi den Diskussioun-e vun haut hire Stempel opdrécken. Och dëst si Pro-blemer, déi eist Liewe fest am Grëff hunn a mat deene mer dagdeeglech konfrontéiert sinn. Och dëst sinn Defien, déi d'Leit ëmmer méi konkret ze spiere kréien. Defien, déi d'Leit belaauchten an déi e groussen Impakt op d'Liewensqualitéit hei zu Lët-zebuerg hunn.

D'Erausfuerderunge si grouss. Ni war et esou wich-teg, de Leit Léisungen ze bidden a konkret Pisten opzeweisen, wéi mer dës Erausfuerderunge meeschtere wëllen. Ni war et méi wichtig, dass d'Politik engagéiert Decisiounen hëlt, fir d'Zu-kunftschancë vun den nächste Generationen ze garantéieren, an ni war et méi wichtig, dass d'Re-gierung de Wee zeechent, wéi mer de Wuelstand vum Land ofséchere kënnen.

Domat mengen ech net just de materielle Wuel-stand, mee och dat, wat ee generell als Liewens-qualitéit versteet, also d'Work-Life-Balance, d'Zäit fir sech a seng Famill, Zouversicht a Vertrauen, dass et eis muer och nach gutt zu Lëtzebuerg geet. Kuerz: de Bien-être vu jidderengem. Dat alles ass elementar fir eis als Demokratesch Partei.

De Budget ass dat wichtigst Gesetz vum Joer. Hei-madder setze mer d'Jalonen, wéi mer konkret viru-komme wëlle bei de wichtige Froen, déi d'Bierger beschäftegen an déi bestëmmen, a wat fir engem Land mir och an den nächste Jore liewe wëllen. Hei weist sech, wou d'Regierung d'Prioritéite setzt a wéi déi verschidden Iddien an Annoncë reell ëmge-sat ginn.

An engem Kontext, an deem eis Staatsfinanze lues ufänken, sech ze erhuelen, quitte dass se nach ëm-mer um wirtschaftlechen Abroch vun der Pandemie ze knaen hunn, gëllt et dowéinst, déi ëffentlech Gel-der geziilt anzesetzen. Mat engem Defizit am Zen-tralstaat dëst Joer vun 1,4 Milliarden an dat nächst Joer vun ëmmerhin nach 1,2 Milliarden ass et net, fir mat der Strenz iwwert d'Land ze fueren. Et ass, fir eng responsabel an equilibréiert Budgetspolitik

ze maachen, ouni awer op deene falsche Plazen ze spueren.

D'Investitiounen gi weider konsequent héichgehalen, fir eis Gesellschaft méi nohalteg ze gestalten, déi sozial Gerechtegkeet an de sozialen Zesummenhalt ze stäerken an d'Suerg Nummer eent vun de Lëtze-buerger endlech besser an de Grëff ze kréien: de Logement.

Här President, de Klimawandel ass virun eiser Hausdier ukomm. Kee kann dat bestreiden. Et brauch ee sech nëmmen déi lescht puer Joer unze-kucken: ee Wiederextrem nom aneren - Drächen-ten, Iwwerschwemmungen, Canicullen, Bësch-bränn -, heiheem an iwwerall op der Welt. De sech-ste Rapport vum IPCC, deen dëse Summer virge-stallt gouf, ënnersträicht nach eemol op dat Däit-lechst, dass et eng Minutt virun zwielef ass. Dat, wat während Joerzénfte leigelooss gouf, muss elo a Rekordtempo erreecht ginn. Wat an der Vergaa-genheet verpasst ginn ass, kréie mer net réckgän-geg gemaach. Et ass elo, wou et zielt! Et bleiwen eis nach 10, 15 Joer, fir wirklech substanziiell Re-duktiounen an eisen Emissiounen hinzekréien.

Dat ass keng kleng Aufgab. De Klimawandel stellt eis komplett Aart a Weis ze liewen, eis fortze-beweegen, ze wunnen an ze schaffen a Fro a ver-laangt nei Léisungen. Mee dat ass kee Grond, de Kapp an de Sand ze stiechen. D'Léisunge si be-kannt, de Wee hin zu enger klimaneutraler Welt ass gewosst. Als DP hu mer ëmmer gesot: „Mir müssen d'Leit mathuelen. Mir müssen eng Klimapolitik mat de Leit maachen, net géint d'Leit.“ Ma déi grouss Majoritéit vun de Leit ass bereet, mat op dee Wee ze goen. D'Ëmfroe weisen: Ëmmer méi si sech där grousser Aufgab bewosst, virun där mir als Gesell-schaft stinn. Net just déi Jonk maache sech Suer-gen ëm hir Zukunft. Och ëmmer méi Eltere froe sech: „A wéi enger Welt wäerten eis Kanner grouss ginn?“

D'Regierung huet an de leschte Jore vill Efforte ge-maach. Mir hunn zu Lëtzebuerg e Klimagesetz, dat den institutionelle Kader setzt fir sécherzustellen, dass dës Transitioun geléngt. Eis Klimaziler si ge-setzlech verankert an och fir déi eenzel Secteure gëtt et ganz kloer Virgaben.

En zentrale Volet am Kampf géint de Klimawandel ass den Ausbau vun den erneierbaren Energien. Sonn a Wand stinn onbegrenzt zur Verfügung, mir brauche se just ze notzen. An de leschten aacht Joer huet sech d'Energie, déi op deem Wee zu Lët-zebuerg produziéiert gouf, bal verdräifacht. Dat lescht Joer hunn déi erneierbar Energië fir déi éischte Kéier den Energiebedarf vun alle Stéit zu Lëtzebuerg gedeckt.

Dat ass awer eréischt den Ufank. D'Regierung huet e Solarkadaster erstallt. Zu Lëtzebuerg hu mer nämlech nach e ganz grousst Potenzial, wat d'Foto-voltaikanlagen ugeet.

Fir dëst Potenzial ze mobiliséieren, ënnerstëtzt de Staat d'Installatioun vu Fotovoltaikanlage vu Privat-leit mat Subventiounen. Gläichzäiteg kritt een eng attraktiv Einspeisevergütung gebueden, wann een de Stroum an d'Netz aspeist. Wie säin erneierbare Stroum selwer consomméiere wëll, kann dat maa-chen. Och hei ass en neie gesetzleche Kader ge-schaf ginn, fir dëst ze vereinfachen.

Dobäi kommen eng ganz Partie grouss Fotovoltaik-projeten, déi déi ëffentlech Hand ausgeschriwwen huet. Dës Efforte sollen an Zukunft weidergefouert an intensivéiert ginn. Allerdéngs ass et esou, dass mer besonnesch bei der Wandenergie ëmmer nees mat Retarde konfrontéiert sinn, déi op ze laang an ëmständlech Prozeduren zréckzeféiere sinn. Fir beim Ausbau vun erneierbaren Energien nach eng Schëpp dropzeleeën, huet de Premierminister uge-kënnegt, dass d'Geneemegungsprozeduren däitlech acceleréiert solle ginn. Dat kënne mer als DP na-tierlech nëmmen begrëissen.

D'Regierung ënnerstëtzt a begleet d'Leit beim Ëm-klammen op klimafrëndlech Alternativen am All-dag. Si mécht dat bei den erneierbaren Energien, si mécht dat awer och bei der Mobilitéit. Sou gëtt et eng ganz Rei Primmen, fir d'Leit ze encouragéieren, op eng méi nohalteg Form vun der Mobilitéit ëmzeklappen, sief dat déi aktiv Mobilitéit wéi Vëlo oder Pedelec oder den Elektroauto. De Staat bitt generéis Primmen, déi och deementspriedend Succès bis elo haten.

Zousätzlech dozou kann een och nach vun enger Ënnerstëtzung fir d'Installatioun vun enger Luedsta-tioun bei sech doheem profitéieren. Fir eis ass dat kloer dee richtige Wee, deen och an Zukunft wei-derverfollegt muss ginn. Well och wann an Zukunft méi op Multimodalitéit gesat wäert ginn an den Auto net méi eleng „das Maß der Dinge“ soll sinn, ass et an eisen Aen evident, dass d'Individualmobi-litéit och widerhin eng ganz zentral Roll spillt a fir vill Leit den Auto onëmgängelech bleift.

Als éischt Land weltwäit huet Lëtzebuerg iwwer-deems dee gesamten ëffentlechen Transport op sengem Territoire gratis gemaach. Domadder hu mer e staarkt Zeeche gesat: Mir hunn ënnerstrach, wéi e Wäert mer Bus, Zuch an Tram ginn, wéi eng

wichtig Roll dës Transportmëttel fir eis an der Mobilitéitswend spillen. Dës Measure ass zousätzlech zum konsequenten Ausbau vun der Mobilitéitsinfrastruktur am ganze Land. An dofir gëtt dat eent net géint dat anert ausgespillt, mee mir maache béides zäitgläich.

D'Erweiterung vum Tramsreseau geet mat grouse Schrëtt virun. Aus der haiteger Linn vum Kierchbierg op d'Gare gëtt an den nächste Joren d'Rëckemuerch vun der Mobilitéit an a ronderëm d'Stad mat Antenne bis op de Findel, op Esch an op d'Arelers Strooss.

Donieft ginn och d'Investitiounen an d'Schinn weider héichgehal. Bis 2025 sinn net manner wéi 1,5 Milliarden Euro virgesinn, fir nei Infrastrukturen ze schafen, wéi zum Beispill déi nei Zuchstreck vu Beetebuerg an d'Stad, oder fir bestoend Infrastrukturen auszebauen an ze moderniséieren. Ech denken hei un d'Garen an der Stad an zu Ettelbréck, mee och den Ausbau vun de Parkingen zu Rodange, Miersch a Käerjeng-Suessesem, fir nëmmen déi ze nennen.

Här President, et wieren nach ganz vill Moosnamen an deem Kader ze nennen. De Kampf géint de Klimawandel beschränkt sech net op déi eng oder déi aner Measure, déi een hält, an de Problem ass geléist. De Kampf géint de Klimawandel erfuerdert, dass a ganz ville Beräicher geschafft gëtt, vill eenzel Mesurë geholl ginn, déi aneneegraifen an zesummegeholl eréischt hire vollen Impakt entfale kënnen. Huele mer nëmmen d'Waasserstoffstrategie, déi rezent virgestallt gouf, den Ausbau vun nationalen a kommunale Vëlospisten oder nach de Klimapakt 2.0 mat de Gemengen an de Klimapakt mat de Betriber. Dëst alles si wichteg Puzlestécker, ouni déi d'Transitioun net gelénge kann.

Ech wëll just nach op e leschte Punkt agoen: De Logement ass zu Lëtzebuerg dee Secteur, deen am zweetmeeschten Emissioun verursaacht. Och hei muss mer an den nächste Jore komplett vu Mazout a Gas fortkommen. Lëtzebuerg huet schonn zënter Joren ee vun den héchsten Energiestandard fir nei Gebaier, ab 2023 gëtt dëst nach eemol verschäerft. Doduerch hu mir et fäerdegbruecht, dass iwwert d'Joren de Bestand geklommen ass, d'Emissiounen awer gläichzäiteg erofgaange sinn.

Technesch gesinn ass et net komplizéiert, klimaneutral ze wunnen an ze heizen. Eng gutt Isolatioun, eng Wärmepompe an am beschten nach Solarpannoen um Daach, fir de Strom fir d'Wärmepompe selwer ze produzéieren. An dat gëtt, wéi gesot, deemnächst Standard fir Neibauten.

Dee gréisste Chantier läit éischter bei den alen Haier. Och hei gräift de Staat de Leit ënnert d'Äerm, an zwar mat engem ganz klenger Katalog u Mesuren. Mat de Subventioun vu „Clever wunnen“ a „Clever hëzen“ ënnerstëtzt de Staat souwuel d'Isolatiounsarbechte wéi och d'Uschafe vu klimafrëndlechen Heizsystemer. Wann een en plus eng al Mazout- oder Gasheizung ersetzt, kritt een nach eemol eng extra Primm.

Wa mer eis Ziler wëllen erreechen, muss jidderee säin Deel leeschten. Mir muss jidderee mat an d'Boot kréien. Nëmme esou kënnen mer sécherstellen, dass mer och an Zukunft an engem Land liewen, an deem et eis gutt geet.

Lëtzebuerg huet seng Klimaziler fir 2020 agehalen. Eis Emissioun sinn ëm 22 % par rapport zu 2005 erofgaangen, woumat mer d'Zil vu minus 20 % largement erreecht hunn. Op dës Trajectoire muss mer déi nächst Jore virufueren.

De PNEC definéiert d'Ziler, déi sech d'Regierung gesat huet, souwuel mëttel- wéi och laangfristeg. Et sinn ambitiéis Ziler, déi e groussen Effort fuerderen. Mee de PNEC proposéiert och konkreet Pisten, wéi mer dës Ziler erreeche kënnen. De Budget 2022 ass e Budget vun der Nohaltegkeet. D'Zuele schwätzen hei fir sech: Louche mer 2019, also virun der Pandemie, scho bei 445 Milliounen Euro un Investissementer eleng an der Klima- an Ëmweltpolitik, sou geet dës Chiffer zënterhier kontinuierlech an d'Luucht. De Budget fir dat nächst Joer gesäit 765 Milliounen vir, fir 2023 sinn 859 Milliounen agerechent a schlisslech 2024 komme mer op de Rekordmontant vun 975 Milliounen, also bal eng Milliard.

Dat weist méi wéi androcksvoll, dass Klimaschutz net just eng ganz grouss Erausforderung ass, déi et eeben net zum Nulltariff gëtt, et weist virun allem, dass dës Regierung bereet ass, als Lëtzebuerg Verantwortung ze iwwerhuelen an eise Baitrag voll a ganz ze leeschten, jo, eng Virreiderroll anzehuelen an alles drunzesetzen, eis Klimaziler ze erreechen.

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Max Hahn (DP).** - D'Wëssenschaft seet eis: Mir mussen déi Ziler sou séier wéi méiglech erreechen. Allerdéngs ass d'Zäitfënster, vun där mir nach viru Kuerzem ausgaange sinn, am sechste Rapport vum Weltklimarot méi kleng ginn. Mir kommen net derlaanscht, nach e weidere Gang eropzeschalten. D'Regierung ass sech däers och vollkomme be-

wosst. De PNEC bitt en zolidd Fundament fir eng ambitiéis Klimapolitik.

Dorop opbauend mussen awer weider Schrëtt fir déi nächst Joren decidéiert ginn. Schrëtt, déi vun engem gesellschaftleche Konsens gedroe solle ginn, a wou d'Bevëlkerung ganz direkt matagebonne soll ginn, fir dës Schrëtt auszeschaffen.

De Premier huet dowéinst a senger Ried zur Lag vun der Natioun d'Schafe vun engem Klima-Biergerrot annoncéiert. Dës Gremium wäert aus 100 Bierger bestoen, déi representativ fir eis Gesellschaft sinn. Seng Roll wäert et sinn, iwwer Mesuren, déi iwwert de PNEC erausginn, ze diskutéieren an dës an der Chamber ze presentéieren. Dëst ass fir Lëtzeburger Verhältnisser eppes ganz Neies, dat et an där Form och nach net gouf.

Fir eis als Demokratesch Partei ass et awer dee richtege Choix, well mir et wichtig fannen, dass esou kruzial Froen och vun de Bierger matgedroe ginn. D'Regierung dekrétéiert net vun uewen erof, mee lauschtert op d'Leit an hält si mat.

D'Bekämpfung vun der Klimakris ass eng gesamtgesellschaftlech Aufgab, eng Aufgab, déi eis alleguer bis an de leschte Wénkel vun eisem Liewe betrëfft. An dofir si mer als DP der Meenung, dass d'Moosname géint de Klimawandel och vun engem breede Konsens an enger breeder Akzeptanz an der Populatioun gedroe mussen ginn.

Här President, ouni sozial Gerechtegkeet ass et schwéier, dass et eng Akzeptanz vun der Klimapolitik gëtt. Dat eent geet net ouni dat anert. Mir hunn zu Lëtzebuerg, wéi a villen anere Länner op der Welt, decidéiert, dem CO₂ e Präis ze ginn, nom Motto: „Wie verknascht, muss och derfir bezuelen.“ Dat ass dee klassesche Prinzip vum Pollueur-payeur.

Mir sinn als DP do dernieft der Meenung, dass mer net derlaanscht kommen, fossill Energie méi deier ze maachen, fir dass Alternative matzäite konkurrenzfäeg ginn. Nëmme wa gewëssen Technologie präislech net méi attraktiv sinn, entsteet genuch Drock, fir dass et sech rentéiert, aner Weeër ze sichen an nei Léisungen ze entwéckelen. Mir stinn dowéinst vollkommen hannert dem Prinzip vun enger CO₂-Besteuerung, mee et ass wichtig, dass dës sozial verträglech gestalt gëtt.

Aus deem Grond hu mer hei zu Lëtzebuerg lues ugefaange bei 20 Euro d'Tonn am Joer 2021. E Montant, deen 2022 op 25 Euro an 2023 op 30 Euro wäert klammen. Am Verglach mam Ausland ass dat duerchaus ze vertrieeden. An Däitschland läit dee Präis aktuell bei 25 Euro, a Frankräich bezilt ee bal 45 Euro an den absolutte Spëtzeideer ass Schwede mat ronn 120 Euro.

Vun Ufank un ass awer gekuckt ginn, fir déi nei CO₂-Bepreisung och sozial gerecht ofzefiedere. D'Zil vun dëser Measure ass et nämlech net, dass déi Stéit mat engem klenger Revenu nach zousätzlech belaauscht ginn. Grad déi Stéit mussen ënnert d'Äerm gegräff kréien, fir net op der Streck ze bleiwen. D'Regierung huet dofir de Crédit d'impôt ufanks vun dësem Joer ëm 96 Euro eropgesat. Gläichzäiteg ass d'Allocation de vie chère, déi 2020 scho verduebelt gi war, nach eemol ëm 10 % gehéicht ginn. Domadder, dat huet de Statec ausge-rechent, gëtt de finanziellen Impact vun der CO₂-Bepreisung fir sozial schwaach Haushalter vollkommen neutraliséiert.

Aarmut oder de Risiko, an d'Aarmut ze rutschen, sinn och zu Lëtzebuerg en Thema, onofhängeg vun der Klimakris. Mir brauchen dofir e soziaalt Netz, dat enk genuch gestréckt ass, dass kee falegelooss gëtt. Mir mussen derfir suergen, dass déi Leit, deenen et net esou gutt geet, nees op hir eege Bee kommen. Mir si generell zu Lëtzebuerg gutt opgestallt. Dat heescht awer net, dass net nogebessert kann oder muss ginn.

D'Sozialpolitik ass a bleibt eng vun de Prioritéite vun dëser Regierung. Duerch geziilt Geld- a Sachleeschungen huet d'Regierung deene Stéit, déi et am néidegsten hunn, déi lescht Joren ënnert d'Äerm gegräff, sief dat d'Reform vum REVIS, d'gratis Schoulbicher, 20 Stonne gratis Kannerbetreuung, d'Erhéijung vum Mindestloun, d'Subvention loyer, de gratis ëffentlechen Transport an net zulescht d'Steierreform, mat där virun allem kleng a mëttel Revenuen entlaascht gi sinn.

Während der Kris huet d'Regierung séier reagéiert an derfir gesuergt, dass keen am Ree stoe gelooss ginn ass. Sou konnt verhënnert ginn, dass aus der sanitärer Kris eng sozial Kris ginn ass. An och wa mer d'Pandemie nach net hanner eis hunn, konnt d'Wirtschaft sech an deene leschte Méint erhuelen an d'Chômagezuele sinn erofgaangen.

Domat si mer awer nach net um Zil ukomm. Et bleibt nach vill ze maachen an d'Regierung huet och schonn eng Rei nei Moosnamen ugekënnegt, fir de Leit weider ze hëllefen. De REVIS ass ufanks dës Joers zesumme mam Mindestloun an dem RPGH ëm 2,8 % an d'Luucht gaangen. D'Allocation de vie chère ass 2021 ëm 10 % gehéicht ginn a wäert dat nächst Joer nach eemol ëm mindestens 200 Euro eropgesat ginn.

Esou kommen d'Hëllef direkt an onkomplizéiert bei deenen un, déi se am meeschte brauchen. Donieft stoungen d'Kanner vun Ufank un am Zentrum vun der Regierung hiren Efforten, fir sozial Inegalitéiten ze bekämpfen. All Kand soll an dësem Land déi selwecht Chancen hunn, egal wat säin Hannergrond ass. All Kand soll d'Méiglechkeet hunn, a sengem Liewen ze reusséieren a säi Liewen esou ze gestalten, wéi et dat wëll. Dat dierf keng Fro vu Sue sinn.

Dofir huet d'Regierung decidéiert, d'Efforten, déi an der Vergaangenheet gemaach goufen, nach eemol ze verstärken. Zu de Sachleeschungen, déi schonn agefouert goufen, wéi gratis Schoulbicher an 20 Stonne gratis Kannerbetreuung, kommen zousätzlech Mesuren, fir d'Stéit finanziell ze entlaaschten an d'Familljen ze stärken.

Éischtens: Op den 1. Januar gëtt d'Kannergeld erëm un den Index gebonnen, wéi de Koalitiounsaccord dat virgesäit. Dobäi gëtt och d'Indextranche, déi den Oktober erfall ass, matberechsichtegt.

Zweetens: Well kee Kand aus finanzielle Grënn soll mussen op e waarmt a gesond Mëttegiesse verzichten, gëtt d'lessen an de Schoule fir déi nächst Rentrée gratis. Dës Annonce huet deen een oder deen anere vläicht erstaunt, mee och hei zu Lëtzebuerg gëtt et dat, dass Schüler mëttes näischt z'essen hunn oder eventuell just eng Tut Chipsen, well d'Sue feelen. Als DP fanne mer: Dat kann an esou engem räiche Land wéi Lëtzebuerg net sinn! Dowéinst ënnerstëtze mer déi Measure och voll a ganz. D'Famillje spueren esou pro Joer bis zu 846 Euro.

Drëttens: Ab der nächster Rentrée sinn d'Maison-relais während de Schoulwoche komplett fir näischt.

All dës sinn Hëllef, déi déi betrafte Stéit direkt spieren. Et sinn Hëllef, déi direkt gräifen a maachen, dass d'Leit méi um Enn vum Mount am Portmonni iwwreg hunn.

Här President, fir dass et sech gutt liewe léisst, ass finanziell Sécherheet déi éischt Viraussetzung. Do gëtt et keen Zweifel. Et ass der Regierung dowéinst e besonnescht Uleies, d'Aarmut ze bekämpfen a sécherzustellen, dass zu Lëtzebuerg keen duerch dat soziaalt Netz fält. D'Beméie vun der Regierung, déi niddreg a mëttel Akommiss ze entlaaschten duerch déi ënnerschiddlechst Moosnamen, duerch Geld- a Sachleeschungen, zitt sech wéi e roude Fuedem duerch d'Sozialpolitik vun de leschte Joren.

Et ass awer och wouer, dass Liewensqualitéit sech net op dat Materiellt eleng beschränkt. Zäit fir sech a seng Famill, d'Flexibilitéit, Aarbecht a Beruff ënner een Hutt ze kréien, d'Fräiheet, säi Liewen esou ze gestalten, wéi ee wëll, dat alles ass genau esou wichtig a si genau esou wichtig Viraussetzung fir eng gutt Liewensqualitéit.

De klassesche Liewensentwurf, bei deem deen ee schaffe geet an deen aneren doheem bei de Kanner bleibt verbonne mat enger strikter Rollenopdeeling tëscht de Geschlechter, interesséiert hautdesdaags déi weínegst. D'Frae wëllen a sollen och schaffe goen, fir selwer onofhängeg am Liewen ze sinn. An der Vergaangenheet war et nämlech dacks esou, dass, wa Koppelen auserneegaange sinn, d'Fra mam Fanger am Mond dostoung, well si net geschafft huet a sech ëm de Stot gekëmmert huet. Mee och ëmmer méi Pappe wëllen net just d'Roll vun Ernärer spillen, dee seng Kanner just seelen zu Gesiicht kritt. D'Pappe vun haut wëllen do si fir hir Kanner, si wëlle sech bedeelegen un der Erzéiung an Zäit mat hire Kanner verbréngen.

Als DP si mir der Iwwerzeegung, dass ee sech net soll tëscht Beruff a Famill mussen entscheiden. Et dierf keng Fro si vum „Entweeder-oder“, mee vum „Souwuel-wéi-och“.

Dës Regierung huet dowéinst de Pappecongé erhéicht, deen zënterhier en immense Succès kann huet. An och vill Elteren an och vill Pappe profitéiere vum neie flexibele Congé parental, fir sech esou ze organiséieren, wéi et hinne an beschte passt. Zäit ass dat Wichtigst am Liewen: Zäit fir mat senger Léifsten ze verbréngen, mat der Famill, mat de Kolleegen oder Zäit fir sech selwer.

Mee Zäit ass och eng vun deene Saachen, déi, wa se bis fort sinn, een net méi erëmkritt. Dofir gëllt et, seng Zäit gutt ze notzen. Als DP wëlle mer dowéinst, dass d'Leit nees méi Zäit hunn. Dat geet virop iwwer eng gutt Work-Life-Balance. D'Aarbecht ass wichtig. An et ass wichtig, eng Aarbecht ze hunn, déi engem Spaass mécht an een erfëllt.

Mee mir liewen awer net just fir ze schaffen. An dofir begrëisse mer ausdrécklech, dass d'Regierung wëlles huet, d'Work-Life-Balance weider ze stärken. De Premier huet ugekënnegt, dass e Work-Life-Balance-Pak op d'Bee gestallt soll ginn, fir et de Leit ze erméiglechen, Beruff a Famill nach besser ënner een Hutt ze kréien. Dës soll ënner anerem eng méi gerecht Rollenopdeeling an de Famillje fërderen.

Zousätzlech dozou ass virgesinn, e Recht op Deelzäit anzeféieren. Ech hunn et gesot: D'Liewensmo-

deller sinn haut anescht wéi an der Zäit. Vill Eltere wëilten zum Beispill gär alle béid just 75 % schafen, fir méi Zäit doheem kënnen ze verbréngen. An dann ass et och eng Fro vum Liewensofschneët: Wann d'Kanner méi kleng sinn, wëll ee vläicht méi doheem sinn. Wann d'Kanner aus dem Haus sinn, wëll ee vläicht erëm ganz schaffe goen. E Recht op Deelzäit ass an eisen Aen dofir nëmmen zäitgeméiss an och sënnvoll, dat ëmsou méi well jo de Staat d'Cotisatiounen an d'Pensiounskeess iwwerhëlt an och d'Leit d'Garantie kréien, während enger gewëssener Zäit erëm zrëck an hir voll Tache kënnen ze kommen.

Méi Zäit hunn oder seng Zäit méi sënnvoll notzen, dat bedeit och manner Zäit duerch onnéideg Saachen ze verbëtzen. Ech denken do notament un déi Zäit, déi een all Dag onnëtz am Stau steet. Mir hunn an der Pandemie gesinn, dass den Teletravail fir vill Leit fonctionéiert an eng gutt Ergänzung zum normale Schaffen um Büro duerstellt. Wuelgemierkt, ech soen Ergänzung! Well eleng vun doheem ze schaffen ass och keng Léisung. De soziale Kontakt, dat Tëschemënschlecht an de séieren, informellen Informationsaustausch zum Beispill bei der Kaffimaschinn sinn e wichtige Bestanddeel vum Aarbechtsliewe fir deen eenzelne selwer awer och fir d'Produktivitéit vum Betrib generell.

Dowéinst soe mer als DP kloer Jo zum Teletravail, Jo zum Ausbau vum Teletravail, mee mir wëssen och, dass den Teletravail seng Limiten huet.

Wunnen a Schaffe méi no beienee bréngen, dat ass eng vun de Prioritéite vun dëser Regierung, fir de Leit hir Liewensqualitéit ze verbessern. D'Dezentraliséierung vun Aarbechtspulzen an d'Schafe vu Coworkingspaces an de verschiddene Regione vum Land si weider Pisten an deem Sënn. Als DP ënnerstëtze mir dat a mir si frou, dass d'Regierung wëlles huet, an Zukunft verstärkt op dee Wee ze goen.

Här President, ech hu vu Wunnen a Schaffe geschwat. An do ass den Deel Wunnen e ganz wichtige Aspekt! Mir wëssen et alleguer: De Logement ass dat gréisste Suergkand vun de Lëtzeburger. D'Präisser klammen an enger Vitess, dass et engem dronke gëtt. Fir ëmmer méi Leit mat engem och duerschneëtlechen Akommes riskéiert den Dram vum Eegenheem net méi erreechbar ze sinn.

De Problem vum Logement begleet eis scho laang zu Lëtzebuerg a bis elo ass et der Politik net gelongen, d'Präisspiral nohalteg ze bremsen. Et wier illusoresch ze mengen, dass mer de Problem an den nächste puer Jore geléist kréichen. Et gëtt einfach net déi eng Léisung, fir der Saach mat engem Coup Meeschter ze ginn. Et ass eng komplex Matière an et géif vill dozou ze soe ginn. Ech wëll mech op dës Plaz op e puer Punkte beschränken.

Als DP si mer der Meenung, dass den Hauptproblem beim Logement doranner läit, dass d'Offer der Demande net nokënn. Et wëllen einfach méi Leit kafen, wéi Objeten um Marché sinn. Dat läit awer net drun, dass keng Bauterrainen oder Wunnengen do wieren. An enger Etüd huet den Observatoire de l'habitat festgestallt, dass ronn 3.750 Hektar Bauterrain am Perimeter leien, op deenen ëm déi 142.000 zousätzlech Unitéite gebaut kéinte ginn. Dovunner ass de Gros a Privathand.

D'Fro, déi ee sech dofir stelle muss, ass: Firwat ginn déi Terraine broochleie gelooss? An: Ass et an enger Logementskris vertrieubar, dass déi sogenannte „Großgrundbesitzer“ einfach Bauland leie loosse an näischt domadder maachen, während d'Präisser duerch de Plaffong schëssen an et fir vill Leit, besonnesch déi Jonk, ëmmer méi schwéier gëtt, eppes Eegenes ze kafen?

D'Regierung huet annoncéiert, an deenen nächste Méint eng Reform vun der Grondsteuer presentéieren ze wëllen. Dobäi soll de Fokus kloer op Terrainen am Perimeter leien, déi net bebaut sinn. Duerch eng progressiv Steuer, déi mat der Zäit an d'Luucht geet, sollen d'Proprietären esou incitéiert ginn, eppes mat hirem Terrain ze maachen an zousätzleche Wunraum ze schafen.

Als DP soe mer awer hei ganz kloer: Mir wëllen net, dass déi Leit, déi een, zwee Terraine fir hiren No-wuess halen, penaliséiert ginn!

(Interruption)

Déi Distinction ass fir eis ganz wichtig! Gradewéi de Bien, an deem ee selwer wunnt, net soll zousätzlech besteiert ginn, si mir och géint Steiermesuren, déi den normale Bierger treffen. Et soll net d'office jiddereen ënner Generalverdacht gestallt ginn, e Spekulant ze sinn!

■ **Une voix.** - Très bien!

■ **M. Max Hahn (DP).** - Par contre si mer der Meenung, dass déijéineg, déi effektiv de Logement just als Spekulationsobjekt gesinn, och e méi staarke Baitrag un d'Allgemengheet leeschte sollen. Déi Persounen, déi zeg Hektar Land hunn, dat muer bebaut kéint ginn, an decidéieren, dat net ze maachen, sollen an Zukunft méi staark Ureizer kréien, eppes mat hirem Terrain ze maachen.

Dat muss net heeschen, dass se hiren Terrain verkafen. An eisem Walprogramm vun 2018 hate mer

Chambre des Députés

Compte rendu officiel

Supplément commun aux quotidiens :
Luxemburger Wort, Tageblatt, Zeitung vum Lëtzebuurger Vollek

Contenu rédactionnel :
Service du compte rendu de la Chambre des Députés
Service des relations publiques de la Chambre des Députés
Tél. 466 966-1

Saisie de texte :
Espace Médias SA, Esch-sur-Alzette

Conception et mise en page :
Espace Médias SA, Esch-sur-Alzette

Concept et coordination générale :
brain&more, agence en communication, Luxembourg

Imprimeries :
Mediahuis Luxembourg SA
60, rue des Bruyères
L-1274 Howald

Editpress SA
Belval Plaza, 7, avenue du Rock'n'Roll
L-4361 Esch-sur-Alzette

als éischt Partei schonn d'Iddi lancéiert, d'Terraine fir e bestëmmten Zäitraum ze verlounen. Während zum Beispill 5, 10, 15 Joer kënnen Wunnengen oder Haiser um Terrain gebaut ginn, wou Leit da während där Period kënnen liewen, an de Proprietär vun deem Terrain kritt da während där Zäit e Loyer an duerno säin Terrain erëm zrëck.

Hautdesdaags gëtt et ganz flott modular Bauten, déi séier opgericht sinn ...

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Här Hahn, erlaabt Dir, datt den Här ...

■ **M. Max Hahn (DP)**.- ... an och séier ...

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- ... Roth lech eng Fro stellt?

■ **M. Max Hahn (DP)**.- Jo.

■ **M. Gilles Roth (CSV)**.- Erlaabt mer, dat just kuerz ze maachen. Ech hunn lech elo nogelauschtert. Mee erkläert awer elo der Chamber an dem Land, wou Der déi Steuer, déi Der wëllt aféieren, iwwerhaupt dann nach applizéiert? Well Dir hutt elo just Ausnamen opgezielt, ...

■ **M. Max Hahn (DP)**.- Nee, dat hunn ech guer net!

■ **M. Gilles Roth (CSV)**.- ... bei deene se sech net applizéiert.

■ **M. Max Hahn (DP)**.- Dat hunn ech iwwerhaupt guer net, Här Roth! Dann hutt Der mer net gutt nogelauschtert. Ech hunn lech just gesot, dass déi, déi mer net wëlle viséieren, dass dat déi sinn, déi een oder zwee Terraine fir hir Kanner oder Enkelkanner halen. Ech hu gesot: All déi aner, déi méi Terrainen hunn ... An dat si jo genau déi, déi mer cibléieren. Dat gouf och bei der Presentatioun, denken ech, méifach gesot, dass déi solle penaliséiert ginn an dass déi eppes solle bezuelen.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

(Interruptions)

■ **M. Max Hahn (DP)**.- Op alle Fall: Hautdesdaags gëtt et ganz flott modular Bauten, déi séier opgeriicht sinn an och séier erëm ofgeriicht sinn an awer qualitativ héichwäertge Wunnraum bidden.

Op alle Fall hätt de Proprietär en duebelen Notze vun esou engem Arrangement. Zum enge bräicht en nëmmen eng niddreg Grondsteuer ze bezuelen. Zum anere kréich en och nach e kleng Loyer fir säin Terrain.

Eng weider DP-Iddi, fir d'Spekulatioun ze limitéieren, ass de Baulandvertrag, e weidert wichtegt Instrument, fir Wunnraum ze schafen an Terrainen ze mobiliséieren. Terrainen, déi nei an de Perimeter kommen, mussen an enger gewëssener Zäit bebaut ginn, soss gi se erëm zrëckklasséiert. Op deem Wee gëtt evitéiert, dass nei Baulücken entstinn.

Nieft onbebauten Terraine gëtt et awer och vill Wunnengen am Land, déi net bewunnt sinn. Laut enger Héichrechnung vum Statec vun 2011 sténgen 10.000 bis 20.000 Wunnengen eidel. Dat ass natierlech nëmmen eng ganz graff Schätzung. Fir méi e kloert Bild vun der Situatioun ze kréien, huet de Premier ugekënnegt, dass e Regëster fir eidel stoend Wunnenge geschaf soll ginn. Dorop baséierend sollen eidel stoend Wunnengen an Zukunft och méi staark besteiert kënnen ginn.

Fir eis als DP ass et u sech net novollzéibar, firwat, wann de Chiffer da stëmmt, esou vill Wunnengen

eidel stinn. D'Spekulatioun eleng kann et jo bal net sinn, well och wann een e Locataire a senger Wunneng huet, hëlt een d'Präisentwécklung um Marché jo awer mat. Vlächcht ass et d'Suerg, dass engem seng Wunneng net disponibel ass, wann ee se vlächcht brauch, dass een de Locataire dann net erauskritt. Mee d'Gestion locative sociale vun der AIS ass hei e flotte Modell, mat deem een eebe grad dës Garantie kritt an d'Wunneng an dräi bis sechs Méint erëmkritt.

Esou oder esou, duerch déi genannte steierlech Ureizer solle méi Wunnengen op de Marché kommen an d'Offer gehéicht ginn. Wann een als Proprietär decidéiert, net op dee Wee ze goen, sou bedeelegt ee sech an Zukunft finanziell méi staark um Staat sengen Efforten, fir Wunnraum ze schafen. Et geet nämlech net duer, drop ze waarden, dass um private Marché méi Wunnengen entstinn. Et ass och un der ëffentlecher Hand selwer, eng méi aktiv Roll ze spillen a Wunnengen ze bauen.

D'Regierung wäert och hei, zousätzlech zu den Efforten, déi an der Vergaangenheet scho gemaach goufen, eng Schëpp bäileeën. Éischt Jalone si gesat mam neie Pacte Logement 2.0, duerch deen automatesch bei all neiem PAP 10 % bis 20 % vum Wunnraum an déi ëffentlech Hand iwwerginn. Op déi Manéier kréien d'Gemengen eng zolidd Upak, fir an deenen nächste Joren daitlech méi bezuelbar Wunnengen ze schafen.

Et ass duerchaus e Paradigmewissel! Während ville Joren ass den ëffentleche Wunnengsbau zu Lëtzebuerg nëmme lues virukomm. Den Undeel un ëffentleche Wunnengen zu Lëtzebuerg läit wäit ënert deem op ville Plazen am Ausland. An Zukunft ännert dat. An Zukunft gëtt d'Schafe vun abordablem ëffentleche Wunnraum bei grouse Projete konsequent matgeduecht. Déi ëffentlech Hand gëtt konsequent gestärkt!

Zousätzlech zum Pacte Logement 2.0 realiséiert de Staat duerch déi ëffentlech Bauträger awer och eng ganz Rei eege Wunnprojeten, wéi zum Beispill zu Kielen, Mamer, Wolz, Diddeleng, Schëffleng an Esch, fir just déi ze nennen. D'Efforten an där Hirschicht ginn an nächster Zäit awer nach eng Kéier eropgeschrauft.

2020 ass de Fonds spécial de soutien au développement du logement geschaf ginn, dee speziell fir d'Schafe vun ëffentlech Wunnraum geduecht ass. 2021 sinn iwwert dee Fong 165 Milliounen Euro (veuillez lire: 171 Milliounen Euro) an d'Konstruktioun vun neie Wunnenge gefloss. Mam Budget 2022 gëtt nach eng zolidd Schëpp dropgeluecht. Et sinn iwwer 300 Milliounen Euro Depensen eleng fir d'Schafe vu Wunnraum virgesinn. Dat ass bal dat Duebelt wéi nach d'Joer virdrun. Dëse Montant geet iwwert déi nächst Jore konsequent erop op 320 Milliounen 2023 an 340 Milliounen 2024.

Här President, dës Regierung huet gewisen, dass si a Krisenzäite Verantwortung iwwerhëlt. D'Pandemie stellt eist Land nach ëmmer op eng haart Prouf. D'Regierung huet vun Ufank u séier reagiert. Si huet déi néideg Mesurë geholl, fir keen am Ree stoen ze loossen, an dat richtegt Gläichgewicht tëscht sanitäre Restriktiounen engersäits an dem Respekt vun der Fräiheet anerersäits fonnt.

Gradesou decidéiert geet d'Regierung déi aner vill grouss Erausforderungen un, virun deene mir als Land stinn. Mir liewen a kengen einfachen Zäiten. Net just d'Pandemie belascht vill Leit, och d'Perspektiv vun enger Äerderwiermung, déi mer net an de Grëff kréien, mécht ville Leit suergen.

Gradesou ass de Wunsch no enger besserer Work-Life-Balance e wichteg Uleies an der Bevëlkerung, ouni de Logement ze vergiessen. Als DP setze mer eis a fir eng Politik, déi op d'Suerge vun de Leit ageet an hiert Wuelbefannen an de Mëttelpunkt stellt. Mir wëllen, dass et sech gutt zu Lëtzebuerg liewe léisst. Nohaltegkeet, Sozialpolitik, de Logement: De Budget fir d'Joer 2022 weist schwaarz op wäiss, dass d'Regierung net just verspricht, mee och liwwert. E weist, dass d'Regierung konsequent weider an d'Zukunft vum Land investéiert, a seng Bierger an an d'Liewensqualitéit zu Lëtzebuerg.

Ech soen lech Merci.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Hahn.

■ **M. Roy Reding (ADR)**.- Däerf ech dem Här Hahn eng Fro stellen?

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Dann huet den Här Roy Reding eng Fro.

■ **M. Max Hahn (DP)**.- Jo.

■ **M. Roy Reding (ADR)**.- Villmools merci, Här President. Merci, honorabele Kolleg Hahn. Mir sinn net an der Debatt vun der Ried Hahn. Do ware vill Usätz dran, déi ganz interessant waren. Vill Sachen, déi diskussiounswierdeg waren.

Ech hu just eng Fro. Dir hutt an Ärer Ried geschwat vu klimaneutralem Wunnen. Wéi soll ech mer dat

elo virstellen? Ech mengen, ech liewe mat menger Famill an engem Haus. Mir mussen am Wanter hëtzten. Moies dusche mer eis. Mir hu waarmt Waasser. Wéi ass et mënscheméiglech, oder wéi denkt Der lech dat, ...

(Interruption)

... datt e Mënsch kéint klimaneutral, dat heescht mat null Belaaschtung fir de Klima, wunnen?

Merci.

■ **M. Max Hahn (DP)**.- Ab 2023 gëtt dat bal Standard hei zu Lëtzebuerg. Firwat? Ma well Der mat enger Wärmepompel, dat heescht elektresch, hëtzet an Dir kënnt Elektresch produzéieren op Ärem Daach, ...

(Interruption)

... andeems Der eng Fotovoltaikanlag installéiert. Dat ass eigentlech d'Zil, deem ee muss nogoen, fir klimaneutral ze ginn. Dat heescht, ewech vu Gas an ewech vu Mazout. Dat ass decidéiert, dass dat 2023 de Fall ass.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Roy Reding (ADR)**.- Et ass net laang. Merci.

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Hahn. Mir fuere muer de Moien um aacht Auer mat den Debatten iwwert de Budget weider.

3. 7915 - Proposition de modification des Annexes 4 et 5 du Règlement de la Chambre des Députés

Mir kommen elo zum Ännerungsvorschlag vum Chambersreglement 7915, eng Ofännerung vun den Annexe 4 a 5. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vum Ännerungsvorschlag vum Chambersreglement, den honorabelen Här Roy Reding. Här Reding, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission du Règlement

■ **M. Roy Reding (ADR), rapporteur**.- Merci, Här President. Léif Kolleegen, ech maachen elo während 20 Minuten en Historique iwwer all d'Ännerunge vum Chambersreglement.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Roy Reding (ADR), rapporteur**.- Nee. Dat, ...

■ **Une voix**.- Très bien!

(Hilarité)

■ **M. Roy Reding (ADR), rapporteur**.- ... dat war e Witz.

Also déi heiten Ännerung ass deposéiert ginn de 24. November vun eisem Här President, Fernand Etgen. De 7. Dezember hu mer den Text an der Kommissioun analyséiert an ech sinn als Rapporteur genannt ginn. An dëse Projet de rapport ass den 9. Dezember unanimement akzeptéiert ginn.

Wat ännere mer hei? Et sinn e puer Punkten.

Dat Éischt ass d'Aféierung vun engem Compte épargne-temps fir d'Fonctionnaire vun der Chamber. Dat heescht, och si kënnen Zäit epargnéieren, accumuléieren a se esou différieren, wéi si et gären hätten. Den Temps de présence gëtt geännert an deem Sënn, datt eis Fonctionnaire kënnen ab 6.30 Auer present sinn. Dat inspiréiert sech un deem, wat haut scho gang und gäbe ass an der Fonction publique.

Da kreéiere mer e Groupe de traitement D3, well de Bureau decidéiert huet, datt an Zukunft eis Botz-ekippe vun der Chamber agestellt ginn an net méi sous-traitéiert gëtt. Duerfir war dat doten néideg.

Da gëtt et eng Adaptatioun am Calcul vun der Bonification d'ancienneté. Och do alignéiere mer eis dem Statut vun der Fonction publique.

(Interruption)

Dann hu mer e véierte Punkt, dat ass d'Definitioun vum Traitement de base. Do integréiere mer d'Majoration d'échelon pour postes à responsabilités particulières et pour fonctions dirigeantes. Och do eliminéiere mer domat d'Diskriminatioun, déi haut besteet tëscht der Administration parlementaire an der Administration des fonctionnaires de l'État.

E fënnefte Punkt ass, datt mer eis Administratioun autoriséieren, en Echange ze hu vun Donnéeë mat aneren Administration-publiken.

A schlisslech maache mer e Mécanisme temporaire vu Changement de groupe.

Mir hunn u sech um Text vum President näischt geännert, ausser engem eenzege Punkt: « Dans la catégorie de traitement D, il est créé trois groupes de traitement, à savoir le groupe de traitement D1, [...] D2 [...] » an « D3 ».

Dat war déi eenzeg Adaptatioun, déi eis Kommissioun virgeholl huet.

(Interruption)

Dee Rapport ass unanimement ugehall ginn an ech bieden lech, deem dann och zouzestëmmen, a soen lech Merci.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools dem Här Rapporteur Roy Reding.

An als éischte Riedner ass den honorabelen Här Léon Gloden agedroen. Här Gloden, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

■ **M. Léon Gloden (CSV)**.- Merci, Här President. Ech soen dem Rapporteur Merci fir säi schrëftlechen a mëndleche Rapport a ginn den Accord vu menger Fraktioun.

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Gloden. An da wier et um honorabelen Här Gilles Baum.

(Interruptions)

■ **M. Gilles Baum (DP)**.- Majo, ech soen dem Rapporteur och Merci an ech schlësse mech dem Här Gloden sengen ...

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Gilles Baum (DP)**.- ... ganz interessante Wierder un a ginn och den Accord.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Baum. An dann ass als nächste Riedner den honorabelen Här Mars Di Bartolomeo agedroen.

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP)**.- Merci, Här President. Bon, et ass eigentlech net vill bäizefüge bei deenen Dispositiounen, déi d'Transpositioun vun Neierunge beim Staat uginnt. Et ass nëmmen normal, dass eis Mataarbechter déi selwecht Konditiounen kréien, wéi se beim Staat existéieren.

(Interruptions)

Nach muss een awer op een Duerchbroch hiweisen, deen eis als Chamber ganz gutt zu Gesiicht steet. An ech wollt dofir dem Bureau e ganz grouse Merci soen, dass mer déi Decisioun konnten zesummen huelen, fir eisen Hygiènesdéngscht, eis Botzekippen ze integréieren an de Staff vun der Chamber.

Elo kann ee soen, jo, dat wär normalerweis jo just eng Formalitéit. Ass et awer net, well déi Leit, déi derfir suergen, dass eist Haus esou propper ass ewéi nëmme méiglech, déi stounge bis elo ënner anere Konditiounen der Chamber zur Verfügung, wéi dat an Zukunft de Fall wäert sinn.

(Interruptions)

Déi Leit kréien hiren eegene Statut a ginn doduerch vill besser behandelt, wéi dat an der Vergaangenheet de Fall war.

D'Chamber huet d'Beispillfonctioun. Déi Beispillfonctioun erfëllt se hei an ech wollt dofir nach eng Kéier dem President an dem Bureau an de Kollegen hei alleguer e grouse Merci soen, dass mer deen dote Schrëtt gemaach hunn an dass mer vill méi wäit gaange sinn, wéi mer dat am Ufank geduecht haten. Quasi eis ganz Ekip gëtt integréiert. Wann natierlech Picken do sinn, loosse mer eis hëllefen. An ech mengen, deen dote Schrëtt, dat soll net de leschte sinn. Mer sollen eis och iwwerleeën, wéi mer aner Servicer erëm kënnen rapatriéieren. De President gradewéi ech selwer hunn op deene jeeeweilige Plazen, wou mer aktiv waren, ëmmer derfir gesuergt, dass déi Klengst vergläichbar Statuten hu wéi déi mat méi breede Schëlleren.

■ **Une voix**.- Très bien!

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP)**.- Ech wëll dofir soen, dass mir dat ausdrécklech ënnerstëtzen a selbstverständlech wäert eis Fraktioun déi doten Neierungen ...

■ **Une voix**.- A!

■ **M. Mars Di Bartolomeo (LSAP)**.- ... matënnerstëtzen.

Merci.

■ **Plusieurs voix**.- Très bien!

(Interruptions)

■ **M. Fernand Etgen, *Président***.- Merci villmools, Här Di Bartolomeo. An da ginn ech d'Wuert un déi honorabel Madamm Josée Lorsché.

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng)**.- Villmools merci, Här President. Ech maachen et da bal esou laang ...

■ **Une voix**.- Jo.

■ **Mme Josée Lorsché (déi gréng)**.- ... wéi mäi Virriedner.

(Hilarité et interruptions)

Also och mir als Gréng begrëissen ...

(Interruption)

... ausdrécklech, dass mer dëse Wee ginn an dass de Bureau mat op de Wee gaangen ass.

Et geet jo drëms, dass déi ganz Organisatioun an der Chamber e bëssen nei organiséiert gëtt, virun allem wat dann de Statut vum Personal ubelaangt. An der Fonction publique hu mer beispillsweis schonn d'Comptes épargne-temps, déi ganz gutt